



การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ  
เทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท  
**COMMUNITY DEVELOPMENT ADMINISTRATION BASED ON THE  
SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY OF PHONANGDAMOAK  
SUB-DISTRICT SRAPPHYA DISTRICT, CHAINAT PROVINCE**

พระนพพร ญาณสมปโนน (แก้วคง)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
พุทธศักราช ๒๕๖๑



การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ  
เทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

พระนพพร ภาณสมฺปนฺโน (แก้วคง)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)



บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโปนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(รศ.ดร.สุรินทร์ นียมางกูร)

ประธานกรรมการ

(ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร)

กรรมการ

(ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

กรรมการ

(ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

ประธานกรรมการ

ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระนพพร ญาณสมปโนน)

**ชื่อวิทยานิพนธ์** : การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ  
เทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพพยา จังหวัดชัยนาท

**ผู้วิจัย** : พระนพพร ญาณสมปโนโน (แก้วคง)

**ปริญญา** : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

**คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**

: ผศ. ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, พธ.บ. (การบริหารรัฐกิจ),  
ศศ.ม. (การจัดการการพัฒนาสังคม), รบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)

: ผศ. ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี, พธ.บ. (การสอนสังคม), พธ.ม. (ปรัชญา),  
พธ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)

**วันสำเร็จการศึกษา** : ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒

## บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพพยา จังหวัดชัยนาท ๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพพยา จังหวัดชัยนาท จำแนกปัจจัยส่วนบุคคล และ ๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อแนวทางการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพพยา จังหวัดชัยนาท

การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ ๐.๘๔๑ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพพยา จังหวัดชัยนาท จำนวน ๓๗๓ คน โดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด ๕,๓๘๗ คน คำนวนจากสูตรทาร์ยาแมน สติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ปลายเปิด วิเคราะห์โดยการพรรณนาแจกแจงความถี่ประกอบตาราง ส่วนวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๒ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

### ผลการวิจัยพบว่า

๑. การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท สืบจากความคิดเห็นของประชาชน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = ๓.๘๔, S.D. = ๐.๖๙๙) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านความพอประมาณ ( $\bar{X}$  = ๓.๘๖, S.D. = ๐.๗๔๔) ด้านความมีเหตุผล ( $\bar{X}$  = ๓.๘๑, S.D. = ๐.๗๕๘) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวเอ่งที่ดี ( $\bar{X}$  = ๓.๘๒, S.D. = ๐.๗๖๑) ด้านความรอบรู้ ( $\bar{X}$  = ๓.๘๕, S.D. = ๐.๗๒๒) และด้านความมีคุณธรรม ( $\bar{X}$  = ๓.๘๙, S.D. = ๐.๗๖๔)

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ และรายได้/ต่อเดือน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๓. ปัญหา อุปสรรคการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท คือ ทำให้โครงการพัฒนาบางโครงการไม่สามารถทั่วถึงประชาชนได้ ทำให้โครงการการบริหารการพัฒนาของเทศบาล ดำเนินการล่าช้า และขาดความรู้ที่จะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ประยุกต์ให้เหมาะสมต่อพื้นที่ในชุมชนได้ จากปัญหาอุปสรรคดังกล่าว ได้มีข้อเสนอแนะ คือ เทศบาลควร จัดโครงการให้ความรู้การประกอบของอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่แกนนำกลุ่มต่างๆ ภายในชุมชนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและชี้แจงข้อมูลโครงการแต่ละโครงการอย่างละเอียดต่อคนในพื้นที่ก่อนลงมือปฏิบัติ

**Thesis Title** : Community Development Administration Based on the Sufficiency Economy Philosophy of PhoNangDamoak Sub-district Srapphya District, Chainat Province

**Researcher** : Phranopporn Nāṅasampanṇo (Kaewkong)

**Degree** : Master of Public Administration

**Thesis Supervisory Committee**

: Asst. Prof. Dr. Kiattisak Suklueang, B.A. (Public Administration), M.A. (Social Development Management), D.P.A. (Public Administration)

: Asst. Prof. Dr. Thitiwut Manmee, B.A. (Teaching SocialStudies), M.A. (Philosophy), Ph.D. (Public Administration)

**Date of Graduation** : Mareh 14, 2019

### **Abstract**

Objectives of this research were: 1. to study community development Administration according to the sufficiency economy philosophy of Pho Nang Dam Oak Sub-district Municipality, Sapphaya District, Chai Nat Province, 2 . to compare the opinions of people towards community development Administration based on sufficiency economy philosophy of Pho Nang Dam Oak Sub-district Municipality, Sapphaya District, Chai Nat Province which classified by personal factor, and 3 . to study problems, obstacles and suggestions to the guidelines for community development Administration according to the sufficiency economy philosophy of Pho Nang Dam Oak Subdistrict Municipality, Sapphaya District, Chai Nat Province.

This research was undertaken under the mixed method. The quantitative research, using questionnaires as a tool to collect data, gave overall confidence of 0.841. The 393 samples were collected from 5,878 of the people who lived in the area of Pho Nang Dam Oak Sub-district Municipality, Sapphaya District, Chai Nat Province using Taro-Yamane's Formula. Descriptive statistics were used in data analysis namely, frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypotheses

testing, t-test and F-test with one-way ANOVA were used. In case that the significant was occurred, the mean difference was compared in pairs by least significant difference method. The analysis of data from open-ended questionnaires were described by frequency distribution, consisting of tables. For the qualitative research, in-depth interviewing from 12 key informants was used. Data were analyzed using descriptive content analysis techniques.

**Research finding were as follows:**

1. Community development management according to the sufficiency economy philosophy of Pho Nang Dam Oak Sub-district Municipality, Sapphaya District, Chainat Province were investigated from the opinion of the samples people. It was found that the overview was a high level at  $\bar{X} = 3.84$  and S.D. = 0.699. The average value is in terms of modesty ( $\bar{X} = 3.86$ , SD = 0.744), reasonableness ( $\bar{X} = 3.81$ , SD = 0.758), good self-immunity ( $\bar{X} = 3.82$ , SD = 0.761), knowledge ( $\bar{X} = 3.85$ , SD = 0.722), and morality ( $\bar{X} = 3.89$ , SD = 0.764), respectively.

2. The comparison of public opinion on community development management according to the sufficiency economy philosophy of Pho Nang Dam Ork Sub-district Municipality, Sapphaya District, Chai Nat Province were classified by personal factors found that, people with a career and income / per month have the significantly different on opinions about community development management according to the sufficiency economy philosophy at significant level of 0.05, therefore, accepting the research hypothesis. As for people with different gender, age, education levels have not the significantly different on opinions about community development management according to the sufficiency economy, therefore, rejecting the research hypothesis

3. Problems and obstacles in the administration of community development according to the sufficiency economy philosophy of Pho Nang Dam Oak Sub-district Municipality, Sapphaya District, Chai Nat Province was, some development projects cannot cover all people thoroughly. It made the municipal development administration project delayed in action and lack of knowledge to apply sufficiency economy philosophy to the suitable areas in the community. From such obstacles, there is a suggestion that the municipality should organize a project to educate the occupation of the work according to the sufficiency economy philosophy for various group of leaders. Within the community and listen to public opinion and clarify each project information thoroughly to people in the area before taking action.

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ เรื่อง การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท สำเร็จด้วยดีจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ผู้อำนวยการฝ่ายหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ผศ.ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง ประธานหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธิดาวิภา หมั่นมี กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ช่วยให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยมาตลอดตั้งแต่ต้น จนวิทยานิพนธ์นี้จบบริบูรณ์

ขออนุโมทนา คณะกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ทั้ง ๕ ท่าน คือ รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร ประธานกรรมการ ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผศ.ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธิดาวิภา หมั่นมี กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ขออนุโมทนาขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๕ ท่าน คือ ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์ อาจารย์ ดร.ดร.ประเสริฐ ธิลาว อาจารย์ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุกัษ และอาจารย์ ดร.สุริยา รักษาเมือง ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบเครื่องมือเพื่อในการวิจัย พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อนุโมทนาขอบคุณ และท่านปัทมา นุ่นประสิทธิ์ นายกเทศบาลตำบลโพนางคำออก ข้าราชการ ผู้บริการ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจและประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ที่ได้เมตตาอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดีและตลอดจนเพื่อนนิสิตทุกรูป/คนที่มีส่วนช่วยเหลือในด้านการเรียนและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูชัยธรรมาภรณ์ เจ้าคณะตำบลโพนางคำตก เจ้าอาวาสวัด ไร่ล้อม ที่ท่านได้อุปการะและสนับสนุนทุนการศึกษาจนจบ อนุโมทนาขอบคุณมารดาบิดาและญาติ โยมทั้งหลายที่ให้อุปการะทั้งให้กำเนิดและส่งเสริมเรียนจนสำเร็จการศึกษา

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ หากจะพึงมีคุณค่าและประโยชน์ใดๆ ผู้วิจัยขอน้อมถวายบูชาคุณ พระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และมอบเป็นกตเวทิตาคุณแก่ มารดาบิดา พระอุปฌาย์ อาจารย์ โยมผู้ถวายปัจจัยสี่และท่านผู้มีอุปการคุณทุกท่าน ที่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนเป็นสำเร็จเรียบร้อยบริบูรณ์ ดังที่ปรากฏอยู่

พระนพพร ญาณสมปนโน (แก้วคง)

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒



## สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญตาราง	(๘)
สารบัญแผนภาพ	(๑๓)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(๑๔)
<b>บทที่ ๑    บทนำ</b>	
๑.๑    ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒    คำถามการวิจัย	๗
๑.๓    วัตถุประสงค์การวิจัย	๗
๑.๔    ขอบเขตการวิจัย	๘
๑.๕    สมมติฐานการวิจัย	๙
๑.๖    นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๙
๑.๗    ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๑
<b>บทที่ ๒    แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง</b>	
๒.๑    แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหาร	๑๒
๒.๒    แนวคิด เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	๒๐
๒.๓    แนวคิด หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๓๒
๒.๔    ข้อมูลพื้นที่วิจัย	๕๕
๒.๕    งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖๑
๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหาร	๖๑
๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	๖๔
๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	๖๖
๒.๖    กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๒

## สารบัญ (ต่อ)

	เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓	<b>วิธีดำเนินการวิจัย</b>	
	๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๔
	๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๗๔
	๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๗๘
	๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๑
	๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๒
บทที่ ๔	<b>ผลการวิเคราะห์ข้อมูล</b>	
	๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๔
	๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท	๘๗
	๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน	๙๓
	๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท	๑๑๑
	๔.๕ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท	๑๒๑
	๔.๖ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย	๑๓๐
บทที่ ๕	<b>สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ</b>	
	๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๓๔
	๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๓๙
	๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๔๒
<b>บรรณานุกรม</b>		๑๔๓
<b>ภาคผนวก</b>		
	ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๑๕๓
	ภาคผนวก ข ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	๑๕๙

## สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out)	๑๖๑
ภาคผนวก ง ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)	๑๖๔
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๖๙
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)	๑๗๑
ภาคผนวก ช แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๘๔
ภาคผนวก ซ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๙๒
ประวัติผู้วิจัย	๑๙๕

## สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓.๑	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท	๗๔
๔.๑	แสดงจำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๔
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวม	๘๗
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความพอประมาณ	๘๘
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีเหตุผล	๘๙
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๙๐
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาทโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความรอบรู้	๙๑
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความมีคุณธรรม	๙๒
๔.๘	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำแนกตามเพศ	๙๓
๔.๙	การเปรียบเทียบมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำแนกตามอายุ	๙๔
๔.๑๐	การเปรียบเทียบมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำแนกตามการศึกษา	๙๖

## สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๑	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำแนกตามอาชีพ	๙๗
๔.๑๒	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาทโดยจำแนกตามแรงจูงใจในการปฏิบัติงานใน ด้านความพอประมาณ	๑๐๐
๔.๑๓	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามแรงจูงใจในการปฏิบัติงานใน ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๑๐๑
๔.๑๔	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามแรงจูงใจในการปฏิบัติงานใน ด้านความรอบรู้	๑๐๒
๔.๑๕	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามอาชีพ ด้านความมีคุณธรรม	๑๐๓
๔.๑๖	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำแนกตามรายได้/ต่อเดือน	๑๐๔
๔.๑๗	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตาม ด้านความพอประมาณ	๑๐๕
๔.๑๘	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกใน ด้านความมีเหตุผล	๑๐๖
๔.๑๙	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามใน ด้านความมีภูมิคุ้มกันตัวที่ดี	๑๐๗

## สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๒๐	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามแรงจูงใจในการปฏิบัติงานใน ด้านความรู้	๑๐๘
๔.๒๑	ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐานที่ ๑ - ๕	๑๐๙
๔.๒๒	ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความพอประมาณ	๑๑๑
๔.๒๓	ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความพอประมาณ	๑๑๒
๔.๒๔	ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีเหตุผล	๑๑๓
๔.๒๕	ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีเหตุผล	๑๑๔
๔.๒๖	ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๑๑๕
๔.๒๗	ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๑๑๖
๔.๒๘	ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความรู้	๑๑๗

## สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๒๙	ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความรอบรู้	๑๑๘
๔.๓๐	ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความคุณธรรม	๑๑๙
๔.๓๑	ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีคุณธรรม	๑๒๐

## สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๕๒
๒.๒	กรอบแนวคิดการวิจัย	๗๓
๔.๑	สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๓๑



## คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ ส่วนคัมภีร์อรรถกถาบาลีและภาษาไทย ใช้ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การอ้างอิงพระไตรปิฎก จะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.สี.(บาลี) ๙/๒๗๖/๙๗, (ไทย) ๙/๒๗๖/๙๘. หมายถึง ทีฆนิกาย สีลขจนวคคปาติ ภาษาบาลี เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐, ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ภาษาไทย เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๘ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

ส่วนคัมภีร์อรรถกถา จะระบุชื่อคัมภีร์ ลำดับเล่ม หน้า เช่น ที.สี.อ. (บาลี) ๑/๒๗๖/๒๔๐ หมายถึง ทีฆนิกาย สุมงคลวิสาสินี สีลขจนวคคอฏฐกถา ภาษาบาลี เล่ม ๑ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๒๔๐ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามลำดับดังนี้

### ๑. คำอธิบายคำย่อในภาษาไทย

#### ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

คำย่อ	พระสุตันตปิฎก ชื่อคัมภีร์	ภาษา
อจ. อฏฐก. (ไทย)	= อังคุตตรนิกาย อฏฐกนิบาต	ภาษาไทย
อจ. นวก. (ไทย)	= สัตตก-อฏฐก-นวกนิบาต	ภาษาไทย

## บทที่ ๑

### บทนำ

#### ๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสในเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๐ มีสาระสำคัญตอนหนึ่งได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง<sup>๑</sup> เป็นปรัชญาที่ชี้ให้เห็นแนวทางการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตน ของคนในทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐบาล เพื่อการบริหารและพัฒนาประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลางความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นต้องมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ด้วยความรอบรู้รอบคอบและความระมัดระวังอย่างมีคุณธรรม

ทฤษฎีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นับได้ว่าเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ไข ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับทุกระดับ ได้เป็นอย่างดีซึ่งการแก้ปัญหานั้นจะเกิดขึ้นและสำเร็จลงได้ต้อง มาจากจากความร่วมมือความสามัคคีและความเข้าใจในศักยภาพของชุมชน ในการรวมตัวกันทำ กิจกรรม เพื่อช่วยเหลือค้ำจุนซึ่งกันและกันระหว่างกันระหว่างกลุ่มและระหว่างชุมชน อันจะทำให้การ เอาจริงเอาจังหรือความเหลื่อมล้ำในสังคมหมดไปได้และก่อให้เกิดความพอเพียง อันเป็นเกราะที่ เข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับครอบครัวชุมชนและประเทศได้<sup>๒</sup>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กล่าว การพัฒนาภายใต้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงเป็น ๕ ปี แรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐- ๒๕๗๙) สู่การปฏิบัติ โดยที่ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศไทย ให้ มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยได้กำหนดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยในระยะ ๒๐ ปี พร้อมทั้ง ประเด็น ยุทธศาสตร์และแนวทางหลักที่จะขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายระยะยาวของประเทศที่ได้กำหนด ไว้ โดยมี แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญที่สุดที่ถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) สู่การปฏิบัติในลำดับแรกที่ขับเคลื่อนไปสู่การบรรลุเป้าหมายในระยะยาวได้ ในที่สุด โดยมีกลไกตามลำดับต่างๆ และกลไกเสริมอื่นๆ ในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้เกิด ประสิทธิภาพตามเป้าหมาย ทั้งนี้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดเป้าหมายที่จะต้องบรรลุใน ๕ ปี

---

<sup>๑</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. **สู่การปฏิบัติ**, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทเพชรรุ่งการพิมพ์จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๗.

<sup>๒</sup> สิริชัย วิชโรท, “การพัฒนาชนบทตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง”, **รายงานวิจัย**, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิวิถีทรรศน์, ๒๕๒๕), หน้า ๒๔.

แรกอย่างชัดเจนทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุในระยะ ๕ ปีนั้นได้พิจารณาและวิเคราะห์การต่อยอด ให้เกิดผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินการต่อไปอีกใน ๓ แผน จวบจนถึงแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๕ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๗๕-๒๕๗๙ ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาจะบรรลุเป้าหมายอนาคตประเทศไทย เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี ๒๕๗๙ ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการพัฒนาในแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ ทั้งในระดับภาพรวม และรายสาขาของการพัฒนาจึงเป็นรายละเอียดและองค์ประกอบของ เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปีในทุกด้าน โดยที่แผนพัฒนา ฉบับต่อๆ ไปก็จะกำหนดเป้าหมาย และแนวทางการ พัฒนามารับช่วงเมื่อผ่าน ๕ ปีแรกของช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ ผ่านไป

หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ จะมุ่งบรรลุเป้าหมายในระยะ ๕ ปี ที่จะสามารถต่อยอดในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยมี หลักการสำคัญของแผนพัฒนา ดังนี้

๑. ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนา ฉบับที่ ๙ เพื่อให้ เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบ ภูมิคุ้มกันและ การบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดย มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มี ความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสและมีที่ยืน ให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิต ที่ดีมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบ เศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่ง คั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทาง ชีวภาพ ชุมชนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม

๒. ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคน ไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มี ทักษะที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อม เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่าง เกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

๓. ยึด “วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี” มาเป็นกรอบของวิสัยทัศน์ประเทศไทย ในแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศ พัฒนาแล้ว ด้วย การพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยที่วิสัยทัศน์ดังกล่าวสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติ ได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณาภาพแห่ง เขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและ ประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่าง สันติสุขเป็นปึกแผ่นมีความมั่นคงทางสังคม ท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความ เป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืน ของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน อาหารและน้ำความสามารถในการ รักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อม ระหว่างประเทศและการอยู่ ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและ ประชาคมโลก

อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ประเทศไทยไม่เป็นการของโลกละและสามารถแก้วิกฤตประเทศที่มี ศักยภาพทางเศรษฐกิจดีกว่า

๔. ยึด “เป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี ๒๕๗๙” ที่เป็นเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน ๕ ปีแรกและเป้าหมายในระดับย่อยลงมา โดยที่เป้าหมาย และตัวชี้วัดในด้านต่างๆ มีความสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้งนี้เป้าหมายประเทศไทยใน ปี ๒๕๗๙ ซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกันนั้นพิจารณาจากทั้งประเด็นหลักและลักษณะของการพัฒนา ลักษณะฐานการผลิตและบริการสำคัญของประเทศ ลักษณะของคนไทยและสังคมไทยที่พึงปรารถนา และกลุ่มเป้าหมายในสังคมไทย โดยกำหนดไว้ดังนี้ “เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนบนฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรมมีความเหลื่อมล้ำน้อย คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่เป็นค่านิยมที่ดี มีสุขภาพร่างกายและ จิตใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความเป็น พลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก ประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีนานาชาติ ระบบ เศรษฐกิจ ตั้งอยู่บนฐานของการใช้นวัตกรรมนำดิจิทัล สามารถแข่งขันในการผลิตได้และค้าขายเป็น มีความเป็น สังคมประกอบการ มีฐานการผลิตและบริการที่มีคุณภาพและรูปแบบที่โดดเด่นเป็นที่ต้องการในตลาดโลก เป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ เช่น การให้บริการคุณภาพทั้งด้านการเงิน ระบบโลจิสติกส์ บริการด้าน สุขภาพ และท่องเที่ยวคุณภาพ เป็นครัวโลกของอาหารคุณภาพและปลอดภัย เป็นฐานอุตสาหกรรมและบริการ อัจฉริยะที่เป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่ใช้นวัตกรรม ทักษะสูงและเทคโนโลยีอัจฉริยะ มาต่อยอด ฐานการผลิตและบริการที่มีศักยภาพในปัจจุบันและพัฒนาฐานการผลิตและบริการใหม่ๆ เพื่อน าประเทศไทย ไปสู่การมีระบบเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนที่มีความเป็นอัจฉริยะ”

๕. ยึด “หลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโต จากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม” แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มุ่งเน้น การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีความครอบคลุมทั่วถึงเพื่อเพิ่มขยายฐานกลุ่มประชากรชั้นกลางให้ กว้างขึ้น โดยกำหนดเป้าหมายในการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ โอกาสทางสังคม และรายได้ของกลุ่มประชากร รายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ ให้สูงขึ้น นอกจากนี้ การเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและพัฒนา นวัตกรรมนับเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในระยะต่อไปสำหรับทุกภาคส่วนในสังคมไทยโดยที่เส้นทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วนั้นกำหนดเป้าหมายทั้งในด้านรายได้ ความเป็น ธรรม การลดความเหลื่อมล้ำ และขยายฐานคนชั้นกลาง การสร้างสังคมที่มีคุณภาพและมีธรรมาภิบาล และความเป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๖. ยึด “หลักการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน ๕ ปีที่ต่อยอดไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นเป้าหมายระยะยาว” จากการที่แผนพัฒนาฯ เป็นกลไกเชื่อมต่อในลำดับแรกที่จะกำกับและ ส่งต่อแนวทางการพัฒนาและเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีให้เกิดการปฏิบัติในทุก ระดับและในแต่ละด้าน อย่างสอดคล้องกัน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงให้ความสำคัญกับการใช้กลไกประชารัฐที่เป็นการรวมพลัง ขับเคลื่อนจากทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน และการกำหนด

ประเด็นบูรณาการของการพัฒนาที่มีลำดับ ความสำคัญสูง และได้กำหนดในระดับแผนงาน/โครงการ สำคัญที่จะตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาได้อย่าง แท้จริง รวมทั้งการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด ที่มีความครอบคลุมหลากหลายมิติมากกว่าในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ผ่านๆ มา ในการกำหนดเป้าหมาย ได้คำนึงถึงความสอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาวของยุทธศาสตร์ชาติ และการเป็นกรอบกำกับ เป้าหมายและตัวชี้วัดในระดับย่อยลงมาที่จะต้องถูกส่งต่อและกำกับให้สามารถ ดำเนินการให้เกิดขึ้น อย่างมีผลสัมฤทธิ์ภายใต้กรอบการจัดสรรงบประมาณ การติดตามและประเมินผลการใช้ จ่ายเงิน งบประมาณแผ่นดินและการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการรวมทั้งการพัฒนาระบบราชการที่ สอดคล้องเป็นสาระเดียวกันหรือเสริมหนุนซึ่งกันและกัน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงกำหนดประเด็น บูรณาการ เพื่อการพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางสำคัญประกอบการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน รวบรวม และกำหนดแผนงาน/ โครงการสำคัญในระดับปฏิบัติ และกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาเชิงพื้นที่ใน ระดับสาขาการผลิตและบริการและจังหวัดที่เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในด้านต่างๆ<sup>๓</sup>

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ได้จัดทำขึ้น ในช่วงเวลา ของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกัน ไกลชิดกันมากขึ้น โดยได้นำมโนทัศน์หลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการ พัฒนาประเทศต่อเนื่องจาก แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙-๑๑ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้ สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่าง เหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและ ยั่งยืน

ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของ ภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และ ระดับประเทศในทุกขั้นตอนของ แผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และ ทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ”

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการ เชื่อมต่อกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละ ยุทธศาสตร์ของ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน/ โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้ เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และ ระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน ยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการ

<sup>๓</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๐), หน้า ๓ - ๖.

ขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกำกับให้การ พัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิด ประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย<sup>๔</sup>

จุดมุ่งหมายหนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในการที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน/หมู่บ้านในลักษณะบูรณาการ ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาครัฐกับชุมชน โดยสิ่งสำคัญของการพัฒนาการเศรษฐกิจ พอเพียงคือการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐกับชุมชนบนฐานของการใช้ ข้อมูล ที่มีอยู่ในพื้นที่ไปสู่กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาร่วมกันของชุมชนซึ่งกระบวนการดังกล่าว จำเป็นต้องมีเครื่องมือที่จะสามารถเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมอย่างบูรณาการทั้งในแนวดิ่งและแนวนอน บนเงื่อนไขของการใช้ข้อมูลบริบทของแต่ละพื้นที่อย่างเหมาะสมเพราะการมีส่วนร่วมเป็นการที่ ประชาชนได้ใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างของตน เช่น ความคิดความรู้ความสามารถ แรงงานเงินทุนวัสดุในกิจกรรมพัฒนานั้น การมีส่วนร่วมจะทำให้ประชาชนหลุดพ้นจากการเป็นผู้รับ ผลจากการพัฒนาและเป็นผู้กระทำให้เกิดกระบวนการพัฒนา ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นได้ทั้งวิธีการ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและเป็นเป้าหมายของการพัฒนาด้วย<sup>๕</sup>

งานบริหารพัฒนาชุมชน เป็นงานบริหารที่ต้องการเน้นเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมเศรษฐกิจ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยมุ่งให้ข้าราชการ ปัญหาของชาติและผู้นำทาง สังคมทั่วไป ลงไปทำงานในชุมชน เพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบทและ ประชาชนที่อยู่ในชุมชนเมือง จึงนับได้ว่างานบริหารการพัฒนาชุมชนก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกัน และกัน เกิดความสามัคคีต่อกันระหว่างคนในชาติ การบริหารการพัฒนาชุมชนจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะ นำพาซึ่งความเจริญ ความมั่นคง มั่งคั่ง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมไทย ในสถานการณ์ในปัจจุบัน ต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เช่น การเพิ่มของ ประชากร การเปลี่ยนแปลงของอาชีพ การโยกย้ายถิ่นฐาน ความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมใน กิจกรรมของรัฐ ความต้องการในการบริหารของรัฐที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น เป็นต้น แต่การที่รัฐจะ ดำเนินการได้นั้นจะต้องอาศัยระบบการบริหารราชการซึ่งเป็นกลไกหลักของรัฐที่เป็นพลังการ ขับเคลื่อน การดำเนินการในด้านต่างๆของระบบราชการต้องมีประสิทธิภาพด้วย<sup>๖</sup>

ปัจจุบัน รัฐบาลให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทุกขั้นตอนการ พัฒนาเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วม ในการค้นปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการ

<sup>๔</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)** (กรุงเทพมหานคร: (กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๐), หน้า ๑.

<sup>๕</sup> ปรัชญา เวสารัชช์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท”, **รายงานวิจัย**, (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๘), หน้า ๔.

<sup>๖</sup> สมาน รังสิโยภักดิ์, **การบริหารราชการไทย อดีต ปัจจุบัน อนาคต**, พิมพ์ครั้งที่ ๒ , (กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ ๒๕๔๖), หน้า ๒.

ดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ฯลฯ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนกำลังเป็นกระแสที่ได้รับความสนใจ จากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ผ่านมา พบว่าอุปสรรคและปัญหาของการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือ ประชาชนขาดความสนใจหรือขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง รัฐบาลจึงมีแนวนโยบายที่เป็นปัจจัยที่เป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชน ในลักษณะร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผิดชอบนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงเป้าหมาย เกิดความชอบธรรมอันนำมาซึ่งประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนที่สำคัญอีกด้วย<sup>๗</sup>

ด้วยเหตุดังกล่าว กรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย จึงได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาส่งเสริมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข ตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการพัฒนาพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงนี้มีเกณฑ์การวัดประเมิน ๕ ด้าน ๑) ด้านความพอประมาณ ๒) ด้านความมีเหตุผล ๓) ด้านการการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ๔) ด้านความรอบรู้ ๕) ด้านความมีคุณธรรม ต่อมามีการขยายผลการพัฒนานำไปสู่ความยั่งยืน โดยให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง<sup>๘</sup>ในการขับเคลื่อนกระบวนการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้านด้วยการสร้างความรู้ความสามารถของผู้นำชุมชน ในการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านสร้างความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ชุมชนพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตและขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนตามบริบทของชุมชนนั้นๆ

ชุมชนเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เป็นชุมชนที่เกิดความเปลี่ยนแปลงและได้รับกำลังพัฒนาไปอย่างทั้งทางด้านคมนาคม เศรษฐกิจ การเมือง เพราะตั้งอยู่ติดกับเขตเดิมเป็นชุมชนเกษตรกรรม ทำสวนผัก คนในชุมชนอยู่แบบต่างพึ่งพากันและกันเมื่อความเจริญด้านการคมนาคม หรือ ทางเศรษฐกิจ มีหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียงก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอันส่งผลกระทบต่อในด้านต่างๆแก่ชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจการเมืองวัฒนธรรมประเพณีการดำรงชีวิตการประกอบอาชีพที่เปลี่ยนแปลงไปประชาชนบางส่วนเลิกทำการเกษตร หันมาเป็นลูกจ้างโรงงานเป็นลูกจ้างบริษัทเอกชน เป็นธรรมดาว่าเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงก็ย่อมมีปัญหาเกิดขึ้นตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจปัญหาด้านสังคมการเมืองปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาขยะและปัญหาอื่นๆ อีกมากมายซึ่งปัญหาเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ในท้องถิ่นเขตเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ทั้งสิ้นและจากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้นำชุมชนจึงได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาบูรณาการประยุกต์ ใช้ในการพัฒนาชุมชนบนฐานของความพอเพียงอยู่ดีมีกินดีและมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตามนโยบายของกรมพัฒนาชุมชน

<sup>๗</sup> รัฐพงศ์ บุญญานวัตร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์, การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๒), หน้า ๓.

<sup>๘</sup> สำนักงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนกรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย, คู่มือการดำเนินงานอาสาพัฒนาพื้นที่ ๖๕/ ๒, (กรุงเทพมหานคร: กรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๕), หน้า ๑๗.

กระทรวงมหาดไทย โดยอาศัยการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของทุกภาคส่วนในชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมให้นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตามบริบทของชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนรู้จักใช้รู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่อันจะเป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของประชาชนในชุมชนอย่างพอเพียงและอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน

ด้วยกรณีนี้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษา การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลโพนางตำบ่ออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เพื่อส่งเสริมการพัฒนาและแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งวางรากฐานสังคมให้มีคุณภาพ มีความเข้มแข็งและยั่งยืน และนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สำหรับนำไปวางแผนนโยบายการพัฒนาในด้านต่างภายในองค์กรให้มีความเจริญก้าวหน้า มีความพอเพียง เพื่อรองรับสถานการณ์ในอนาคตซึ่งไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างใด แต่หากมีหลักพัฒนาอย่างว่าแล้ว ก็ถือว่าเป็นการเตรียมตัวรับมือปัญหาในอนาคตเป็นอย่างดี

## ๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำบ่ออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของประชาชนต่อหลักการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำบ่ออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๒.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำบ่ออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท มีอะไรบ้าง

## ๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำบ่ออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำบ่ออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำบ่ออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท



## ๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

### ๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในท้องถิ่นเทศบาล ตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช<sup>๙</sup> ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ หัวง ได้แก่ ๑) ด้านความพอประมาณ ๒) ด้านความมีเหตุผล และ ๓) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยมี ๒ เงื่อนไขกำกับอยู่ คือ (๑). ด้านความรู้ และ (๒). ด้านคุณธรรม และหลักธรรมในการบริหารการพัฒนา ที่เรียกว่า อิทธิบาท ๔ สามารถช่วยให้นักบริหารได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ คือ นักบริหารสามารถวางแผน จัดองค์การ แต่งตั้งบุคลากร อำนาจการ และควบคุมได้ดีต้องมีความฉลาด ชยัน สุจริต และที่สำคัญต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีอีกด้วย ได้แก่ ๑. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ๒. วิริยะ ความเพียรในสิ่งนั้น ๓. จิตตะ ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น ๔. วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น

### ๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) **ตัวแปรต้น (Independent Variables)** คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ๑.เพศ ๒.อายุ ๓.การศึกษา ๔.อาชีพ ๕.รายได้

๒) **ตัวแปรตาม (Dependent Variables)** คือ การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท แบ่งออกเป็น ๓ หัวง และ ๒ เงื่อนไข ได้แก่

(๑) ด้านความพอประมาณ

(๒) ด้านความมีเหตุผล

(๓) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

๒ เงื่อนไขกำกับอยู่ คือ

(๑) ด้านความรู้

(๒) ด้านคุณธรรม

### ๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๔.๓.๑ **ประชากร (Population)** ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ซึ่งมีจำนวน ๕,๓๘๗ คน<sup>๑๐</sup>

๑.๔.๓.๒ **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)** ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ใช้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๒ คน โดยจัดกลุ่มออกเป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้ ๑) ผู้บริหารเทศบาล จำนวน ๔ ท่าน ๒) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน ๓ ท่าน ๓) ผู้นำชุมชน จำนวน ๓ ท่าน ๔) เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนาจำนวน ๒ ท่าน

<sup>๙</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ๒๑ เซ็นจูรี่, ๒๕๕๐), หน้า ๖.

<sup>๑๐</sup> ข้อมูลจากทะเบียนราษฎรองค์การบริหารเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ณ วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๑.

#### ๑.๔.๔ ขอบเขตด้านสถานที่

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

#### ๑.๕.๕ ขอบเขตตามระยะเวลา

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมเป็นระยะเวลา ๕ เดือน

### ๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

**สมมติฐานการวิจัยที่ ๑** ประชาชนที่มี เพศ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท แตกต่างกัน

**สมมติฐานการวิจัยที่ ๒** ประชาชนที่มี อายุ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท แตกต่างกัน

**สมมติฐานการวิจัยที่ ๓** ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท แตกต่างกัน

**สมมติฐานการวิจัยที่ ๔** ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท แตกต่างกัน

**สมมติฐานการวิจัยที่ ๕** ประชาชนที่มี รายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท แตกต่างกัน

**สมมติฐานการวิจัยที่ ๖** ประชาชนที่มี ระยะเวลาการเข้าอยู่อาศัยในชุมชน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท แตกต่างกัน

### ๑.๖. นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การบริหาร หมายถึง กระบวนการ หรือวิธีการพัฒนาในการนำทรัพยากรทางการบริหาร ในทางวัตถุและบุคคลมาดำเนินการภายในในส่วนต่างๆ ของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เพื่อที่จะได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

**ชุมชน** หมายถึง ถิ่นฐานที่อยู่ ของกลุ่มคน มีการอยู่อาศัยร่วมกัน มีการทำกิจกรรม เรียนรู้ ติดต่อกสื่อสาร ร่วมมือและพึ่งพากัน อาศัยกัน รวมถึงมีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาประจำถิ่น มีจิตวิญญาณและ ความผูกพันอยู่กับพื้นที่แห่งนั้น อยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน ซึ่งได้แก่ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพธาราม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

**การพัฒนาชุมชน** หมายถึง การเสริมสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมให้แก่ท้องถิ่นชนบททุกแห่งทุกส่วนโดยการดำเนินการและการริเริ่มจากประชาชนเอง การพัฒนาชุมชน ต้องอาศัยความสามารถของรัฐบาลที่เป็นผู้แทนเข้าไปบริหารในด้านเครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนทุนและแรงเร้าให้ประชาชนมองเห็นปัญหาของตนเอง เป็นขบวนการที่กำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมและปรับปรุงภาวะต่างๆ ทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ ให้ดีขึ้น โดยเฉพาะในด้านกายภาพที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตร่วมกัน เช่น ถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา วัด โรงเรียน เป็นต้น ซึ่งเป็นการกระทำร่วมกันของผู้คนในท้องถิ่นนั่นเอง

**เศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ชี้นำถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ประกอบด้วยคุณลักษณะคือ ๑. ความมีเหตุผล ๒. ความพอประมาณ ๓. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

**ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่นการผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

**ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณา จากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

**การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไขสำคัญเพื่อให้เกิดความพอเพียง การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขคุณธรรมและเงื่อนไขความรู้เป็นพื้นฐาน

**เงื่อนไขคุณธรรม** หมายถึง ความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

**เงื่อนไขหลักวิชาความรู้** หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบด้านที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติตลอดจนข่าวสารและเทคโนโลยี

**การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง การนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง ๓ ห่วง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพร้อมทั้ง ๒ เงื่อนไขกำกับ คือ เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรมของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน

**เทศบาลตำบล** หมายถึง หน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นระดับล่างสุด มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดนราษฎรเลือกตัวแทนเข้ามาเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบล มีอำนาจหน้าที่ที่ตัดสินใจในการบริหารจัดการและพัฒนางานในตำบลตามกฎหมายกำหนดไว้ ในงานวิจัยฉบับนี้ ได้แก่ เทศบาลตำบลโปนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

### ๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ทราบถึงระดับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโปนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

๑.๗.๒ ได้ทราบถึงผลเปรียบเทียบระดับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโปนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโปนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

๑.๗.๔ ผลวิจัยสามารถนำไปพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโปนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

## บทที่ ๒

### แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง " การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของเทศบาลตำบลโพธาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมไปถึงบทบาทหน้าที่ ของเทศบาลตำบลที่มีต่อการพัฒนาชุมชน โดยมีแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหาร

๒.๒ แนวคิด เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

๒.๓ แนวคิด หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๔ ข้อมูลพื้นที่วิจัย

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนา

๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

#### ๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารการ

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ บริหาร มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย การบริหาร ไว้หลากหลาย ในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างมาเฉพาะที่เห็นว่าน่าสนใจศึกษา ดังนี้

##### ๒.๑.๑ ความหมายของการบริหารการพัฒนา

คำว่า การบริหาร นั้น นอกจากใช้คำภาษาอังกฤษว่า "Administration" ยังมีคำอีกคำ หนึ่งใช้แทนกันได้ คือ คำว่า "Administation" ด้วยเหตุผล ๒ ประการ คือ เหตุผลประการแรกเมื่อ ไม่ต้องการใช้คำว่า "ผู้จัดการ" ซึ่งมีความหมายจำกัดลงไปว่าเป็นผู้บริหารงานขององค์การแห่งใดแห่ง หนึ่ง หรือหน่วยงานในหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น เมื่อพูดถึงการบริหารโดยทั่วไปหรือการบริหาร ราชการ จึงนิยมใช้คำว่า "Administration"<sup>๑</sup>

การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของ องค์การ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพ

---

<sup>๑</sup> สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ, "ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษา กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี", วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖).

หรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าทางสังคม การบริหารเป็นมรรควิธีสำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้าการบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล ในองค์การซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวัน ของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์การใด ย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิต ของมนุษย์ในสังคม มีนักบริหารนักวิชาการ และนักศึกษามากมายหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายทัศนะ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

การบริหารการ หมายถึง กระบวนการสั่งการและควบคุมกิจกรรมของสมาชิกในองค์การ รูปนัย เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำให้เป้าหมายและจุดมุ่งหมายของสถาบันสำเร็จ<sup>๒</sup> การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ คือมีหลักการ กฎหมาย และทฤษฎี ที่ฟังเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าอย่างมีระบบ คือมีหลักการ และทฤษฎี ที่ฟังเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานโดยลักษณะเช่นนี้การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) ซึ่งเป็นศาสตร์ทางสังคม ที่อยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาการบริหาร ในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ หลักการ และทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานก็เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมแล้วการบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts)<sup>๓</sup> ได้ให้ความหมายของการบริหารตามแบบของ ยอร์ช (George) ไว้ว่า กระบวนการที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การดำเนินงานและการควบคุม เพื่อใช้ให้กิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยคนและทรัพยากร<sup>๔</sup>

การบริหารการ จึงเป็นกระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ ดำเนินกิจการตามขั้นต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์การ การตระหนักถึง ความสามารถ ความถนัด ความต้องการและความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การ ควบคู่ไปด้วยองค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้<sup>๕</sup> หรือการกระทำหรือกระบวนการทุกอย่างที่ต้องการทำให้นโยบายและวิธีการมีประสิทธิภาพ<sup>๖</sup> กระบวนการนำเอาการตัดสินใจ และนำนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจนั้น หมายถึง เกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ<sup>๗</sup>

<sup>๒</sup> กิตติมา ปรีดีดีลิก, **ทฤษฎีบริหารองค์กร**, (กรุงเทพมหานคร: ธนะการพิมพ์, ๒๕๓๙), หน้า ๔ .

<sup>๓</sup> จันทราณี สงวนนาม, **เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง**, (ม.ท.ป. ๒๕๓๖), หน้า ๔.

<sup>๔</sup> ประดิษฐ์ บอดิเงิน, “กระบวนการบริหารงานของคณะกรรมการการอาชีวศึกษากลุ่มภาคเหนือ” **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๓๘).

<sup>๕</sup> พะยอม วงศ์สารศรี, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร: พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

<sup>๖</sup> ชาญชัย อาจิมสมาจาร, **การบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: กรมศาสนา, ๒๕๒๗), หน้า ๗.

<sup>๗</sup> ดิน ปรีชญพฤทธิ, **ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๘.

กระบวนการสั่งการและควบคุมกิจกรรมของสมาชิกในองค์กรรูปนี้ เพื่อวัตถุประสงค์ในการที่ทำให้เป้าหมายและจุดมุ่งหมายของสถาบันสำเร็จผล<sup>๘</sup> และเป็นภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวตน และวัตถุประสงค์ประสานเข้าด้วยกัน เพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้ และขณะเดียวกันจะต้องจัดการนำองค์กรให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างที่สุสุด<sup>๙</sup> และการดำเนินงานตามลำดับขั้นอันประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การอำนวยการ (Actuating) และการควบคุม (Controlling) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยอาศัยและทรัพยากรอื่น<sup>๑๐</sup> กระบวนการอย่างหนึ่งภายในองค์กรซึ่งมีลำดับการทำงานเป็นขั้นตอน มีกลุ่มบุคคลเป็นกลไกสำคัญในการบริหารงาน มีเงินทุน เครื่องจักรและวัสดุ ครุภัณฑ์ต่างๆ เป็นองค์ประกอบด้วย<sup>๑๑</sup> คือ กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำงานร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายโดยวิธีอย่างหนึ่งหรือหลายๆอย่างร่วมกันโดยประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้<sup>๑๒</sup>

๑. บุคคลตั้งแต่ ๒ คน ขึ้นไป

๒. ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน

๓. ต่างองมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการกระทำร่วมกันเด่นชัด

๔. วัตถุประสงค์นั้นๆ ต้องตรงกันในหมู่บุคคลผู้ร่วมกระทำ

กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์<sup>๑๓</sup> การบริหารเป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและนโยบายต่างๆไปปฏิบัติให้เกิดผล ซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะทำงานด้วยความเต็มใจ ด้วยความเที่ยงธรรมและอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักที่ได้กำหนดไว้<sup>๑๔</sup> แนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยการ การสนับสนุนและการตรวจสอบ ให้ผู้ปฏิบัติได้ดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการได้<sup>๑๕</sup> กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้

<sup>๘</sup> ชัยชัย อาจิมสมาจาร, ศัพท์การบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐), หน้า ๑๑.

<sup>๙</sup> ชัยชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๒๖.

<sup>๑๐</sup> ธนจรัส พูนสิทธิ์, การจัดการองค์การและการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๔๑), หน้า ๒๐.

<sup>๑๑</sup> ธีรวุฒิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร: อักษรปริทรรศน์, ๒๕๓๔), หน้า ๒๐.

<sup>๑๒</sup> บรรจบ เนียมมณี, หลักการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๓), หน้า ๒๖๑.

<sup>๑๓</sup> นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, การบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๓.

<sup>๑๔</sup> พิทยา บวรวัฒนา, การบริหารเชิงบูรณาการ, (นนทบุรี: สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๖), หน้า ๒.

<sup>๑๕</sup> มัลลิกา ต้นสอน, การจัดการยุคใหม่, (กรุงเทพมหานคร: เอ็กสเปอร์เน็จ จำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐.

งานได้บรรลุตามเป้าหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ การจัดการองค์การ การวางแผน การติดตาม รวมถึงการควบคุม<sup>๑๖</sup>

การทำงานร่วมกัน เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้<sup>๑๗</sup> การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน(Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินการ<sup>๑๘</sup> ขับเคลื่อนงานภายในองค์กรให้เดินไปข้างหน้าโดยอาศัยผู้อื่นด้วยการเป็นผู้นำ (Leadership)การแนะนำ(Guiding)และการกระตุ้น(Motivtie)ความเพียรของผู้อื่นเพื่อเป้าหมายขององค์กร และยังรวมไปถึงการให้กำลังใจ(Inspiring) การสื่อสาร(Communion)การวางแผน (Planning)และการจัดการ(Management)<sup>๑๙</sup> โดยอาศัยทรัพยากรต่างๆ ผ่านหน้าที่การบริหารต่างๆ ได้แก่ การวางแผนการจัดองค์การ การนำ และความคุม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ<sup>๒๐</sup> ที่ได้รับการกระทำจนเป็นอันสำเร็จ โดยที่ผู้บริหารมักจะไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติ แต่ผู้บริหารเป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติได้ทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้วและกิจกรรมความร่วมมือของกลุ่มต้องการประสบความสำเร็จต่อส่วนรวม<sup>๒๑</sup> การนำไปสู่กระบวนการของการดำเนินกิจกรรมที่มีการวางแผน (Planning) การอำนวยความสะดวก (Directing) และความร่วมมือ (Coordinating )โดยเฉพาะกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ<sup>๒๒</sup>

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง ระบบที่ใช้การดำเนินการที่นำเอาทรัพยากรทั้งคนและวัสดุสิ่งของนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ ในการบริหารมีลักษณะเป็นกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการความคิด การวางแผน การบริหารงานบุคคล การจัดการองค์การ การบังคับ การรายงาน การอำนวยความสะดวก การประสานงานการควบคุม การงบประมาณ การนโยบาย และการตัดสินใจ โดยให้งานที่กระทำนั้นได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาส ให้ทุกคนสามารถแสดงทัศนคติที่มีความท้าทายต่อสภาพแวดล้อมที่อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งภายในและภายนอกองค์กรและมีจุดประสงค์ที่สำคัญ คือ ความสมดุลในการบริหารการพัฒนาชุมชน คือความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน

<sup>๑๖</sup> วิโรจน์ สารรัตน์, การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธ์, ๒๕๕๒), หน้า ๑.

<sup>๑๗</sup> ศจี อนันต์นพคุณ, กลวิธีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ, (สงขลา: ชลบุตรกราฟฟิก, ๒๕๕๒), หน้า ๑๒.

<sup>๑๘</sup> สุธี สุทธิสมบูรณ์, หลักการบริหารเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ. ๒๕๓๖), หน้า ๑๒.

<sup>๑๙</sup> E.N. Chpman, Supervisor Survival Kit, (Second edition, California: cience Research Associates Lnc., 1995), p.3.

<sup>๒๐</sup> Darin & Ireland, Ernest Dale Management, Theory and Practice, ( New York: McGraw-Hill Book co.1972), p.4.

<sup>๒๑</sup> Simon, Smithburg&Thompson, Public Administration, 14<sup>th</sup> ed. ( New York: AlfredA.Knope, 1971), p.3.

<sup>๒๒</sup> Dele Yoder, Personnel Principles and Policies, (Fouth printing, Englewood Cliffs : New Jersey pretice-Hell,Inc., 1956), p.7.



## ๒.๑.๒ ความหมายของการบริหารในทางพระพุทธศาสนา

การบริหารในทางพระพุทธศาสนา เป็นความพยายามในการนำเอาหลักการของพระพุทธศาสนา นำมาปรับประยุกต์ใช้กับวิชาสมัยใหม่ทั้งนี้ ก็เพราะพุทธธรรมเป็นนามธรรมสูงกว่าความรู้สมัยใหม่ใดๆ พุทธธรรมจึงสามารถครอบคลุมทั้งวิทยาศาสตร์ได้ทั้งหมด โดยมีนักวิชาการในทางพระพุทธศาสนาได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ ดังนี้

การบริหาร หมายถึง ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น และนักบริหารมีหน้าที่ที่วางแผนจัดองค์กร แต่งตั้งบุคคล อำนาจการ และการควบคุมทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทางเดียวกันเพื่อสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้ ลักษณะ ที่ดีที่สุด คือ แบบถือธรรมหรือหลักการเป็นสำคัญโดยยึดเอาความสำเร็จเป็นพื้นฐานทำให้งานสำเร็จ ไม่เอาความขัดแย้งส่วนตัวมาเกี่ยวข้อง และยินดีรับคำแนะนำจากทุกฝ่าย เพื่อให้ทุกคนมีและพระคุณและพระเดช <sup>๒๓</sup>ในการปกครอง ดูแลรักษาหมู่คณะและการดำเนินหรือการจัดการกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรต่างๆ ให้สำเร็จ ลุล่วงไปตามนโยบาย (Policy) ขององค์กรนั้นๆ ด้วยดี <sup>๒๔</sup> ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารที่ทำให้ชนะใจลูกน้อง ธรรมะสำหรับผู้บริหารงาน คือ จะต้องมีความหนักแน่น มั่นคงและสามารถเป็นเสาหลักในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้ มีความสามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้องทำตามความชำนาญของแต่ละบุคคล ดังนั้น ผู้บริหารที่ดีจึงเป็นผู้คอยดูแลภาพรวมในการทำงานของบุคคลในองค์กร <sup>๒๕</sup>

การบริหารต้องใช้หลักการ ผู้บริหารต้องถือศีลธรรม อยู่ในหัวใจ มีความรู้ มีความกล้าหาญ มีความขยัน รู้จักละที่ส่วนตัวบุคคล แล้วไปเพิ่มแก่ส่วนร่วมและสังคมให้เกิดประโยชน์สุข <sup>๒๖</sup> ความเห็นของนักวิชาการในทางพระพุทธศาสนาในเรื่องการบริหารการพัฒนานั้นเหมือนกับนักวิชาการทั่วไปให้ไว้ แต่ในทางพระพุทธศาสนาจะเน้นการนำหลักธรรมมาใช้ร่วมและเสริมในการบริหารการพัฒนา

สรุปได้ว่า การบริหาร ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการที่จะร่วมกันทำกิจการขององค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยใช้กระบวนการดำเนินงานซึ่งสืบเนื่องและใช้ทรัพยากรที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการบริหารการพัฒนาเพื่อให้เกิดความสำเร็จ การบริหารแบบใหม่ไม่ได้ยกเลิกการใช้ทฤษฎีหรือหลักการในยุคการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ แต่กลับนำเอาหลักการและทฤษฎีเหล่านั้นมาทำการทดลองและวิจัยเพิ่มเติม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดความรู้และความคิดที่ชัดเจนขึ้น และในส่วนนักวิชาการทางพระพุทธศาสนามีความเห็นในเรื่องการบริหารเหมือนกับนักวิชาการทั่วไป ต่างกันที่ว่าทางพระพุทธศาสนาจะเน้นไปนำธรรมะมาใช้ปรับร่วมละส่งเสริมในการบริหาร

<sup>๒๓</sup> พระเมธีธรรมมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต), *คุณธรรมสำหรับนักบริหาร*, พิมพ์ครั้งที่ ๒ , (กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๒ - ๓.

<sup>๒๔</sup> พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล), *การบริหารวัด*, (นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๖.

<sup>๒๕</sup> พระมหาวิมลชัย วชิรเมธี, *คนสำราญงานสำเร็จ*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ๒๕๕๐), หน้า ๒๕ - ๓๒.

<sup>๒๖</sup> พระพะยอม กลฺยาณ, *การบริหารเชิงพุทธในการบริหารธุรกิจแบบพุทธ* หน้า ๒๖ - ๒๘.

### ๒.๑.๓ หลักธรรมสำหรับการบริหาร

ในการบริหารการพัฒนาจะมีประสิทธิภาพมาน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งนั้นก็ขึ้นอยู่กับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารองค์กรเพื่อให้เกิดผลสำเร็จและมีประสิทธิผลมากที่สุด ดังนั้น ผู้ทำการวิจัยขอแนะนำแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมสำหรับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพพยา จังหวัดชัยนาท ไว้ให้การบริหารแบบธรรมาธิปไตย ควรยึดหลักธรรมในการบริหารการพัฒนา ที่เรียกว่า อธิธิบาท ๔<sup>๒๗</sup> คือ ธรรมที่เป็นเครื่องให้ถึงความสำเร็จหรือทางแห่งความสำเร็จ ได้แก่

๑. ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้นๆ
๒. วิริยะ ความพยายาม
๓. จิตตะ ความเอาใจใส่สิ่งนั้น
๔. วิมังสา ความไตร่ตรองสอบสวนพิจารณา

อธิธิบาท ๔ คือ ทางแห่งความสำเร็จ จุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่ความลุล่วง ถ้าจะพัฒนาคนให้ถูกต้องอย่างที่มีมนุษย์ไม่แปลกแยกความเป็นจริงเป็นของธรรมชาติ ตั้งแต่ขั้นพื้นฐานทุกอย่าง สอดคล้องไปกันหมด ไม่มีอะไรเสียหายเมื่อเราวางรากฐานได้ดีแล้วเราก็ใช้หลักต่างๆ ในการทำงานพื้นฐานแห่งความถูกต้องนั้น เมื่อฐานถูกต้องแล้วการเอาธรรมะมาใช้ตอนนี้ก็เดินหน้าไปด้วยดี เช่น เอาหลักอธิธิบาท ๔ มาใช้แทบทุกวัน การที่เรารู้จักอธิธิบาท ๔<sup>๒๘</sup> คือ หลักแห่งความสำเร็จ คุณธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ในสิ่งที่ตนประสงค์ คุณธรรมเหล่านี้เรียกว่า อธิธิบาล ๔<sup>๒๙</sup> หลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ ในการดำเนินกิจกรรมหรือกิจการอาชีพก็จะประสบความสำเร็จด้วยดี<sup>๓๐</sup>

สรุปได้ว่า หลักอธิธิบาท ๔ เป็นเครื่องมือแห่งความสำเร็จของงานทั้งหลายภายนอกและภายในขององค์กร ซึ่งเป็นคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นแหล่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ที่ต้องการความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการที่จะนำพาองค์กรไปสู่ผลลัพธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกๆด้านของระบบการบริหารและการพัฒนาชุมชนต่างๆ อันประกอบไปด้วย ฉันทะ ความพอใจ วิริยะ ความเพียร จิตตะ ความเอาใจใส่ และวิมังสา การไตร่ตรอง

<sup>๒๗</sup> พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ, ๒๕๔๙), หน้า ๑๓.

<sup>๒๘</sup> พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบุญญานันทภิกขุ), งานคือชีวิตชีวิตคืองานบันดาลสุข, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันบันลือธรรม, ม.ป.ป.), หน้า ๖๐

<sup>๒๙</sup> พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), ธรรมกับการทำงาน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ม.ป.ป.), หน้า ๗๙.

<sup>๓๐</sup> พระเทพติลก (ระแบบ ฐิตญาโณ), อธิบายหลักธรรมตามหมวดจากนวกวาท, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖๖

### ๒.๑.๔ ทฤษฎีการบริหาร

การบริหารที่มีหลักเกณฑ์ได้พัฒนาการบริหารที่มีหลักเกณฑ์พื้นฐานอยู่ในหลักการสำคัญ ๔ ประการ<sup>๓๑</sup>

๑. ต้องมีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่าง คือ ต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดที่สามารถช่วยทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้

๒. ต้องมีคัดเลือกและพัฒนาคนงาน โดยจะต้องตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการรู้จักงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงาน และจะต้องคัดเลือกคนงานมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓. วิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงาน ควบคู่กับการพิจารณาคนงานนี้ คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีการทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้เกิดผลสูงขึ้น

๔. การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงาน ฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานงานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน แต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงานควรที่จะเป็นงานของคนงานเท่านั้น

จะเห็นได้ว่า วิธีการต่างๆ ล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ตามหลักวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารขึ้นมาและได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นจุดกลางของปัญหาและความสำเร็จของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบนำเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามาคิดวิเคราะห์และปรับปรุงหาทางออกให้ได้เป็นผลดี

ทฤษฎีการบริหารของเฮนรี ฟาโย (Henri Fayol) ได้เสนอทฤษฎี การบริหารโดยมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาล โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร (Management Functions) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร ๕ ประการ<sup>๓๒</sup> คือ

การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจและกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางของการกำหนดในอนาคต

การจัดการองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจำต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของและตัวตน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยงานขององค์การบรรลุสำเร็จได้

การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่างๆ ของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี จะต้องเข้าใจคนงานของตน จะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่

<sup>๓๑</sup> เทเลอร์, อังใน ธงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช), หน้า ๔๗ - ๔๘.

<sup>๓๒</sup> ฟาโย, อังใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, **ทฤษฎีองค์การ: ฉบับมาตรฐาน**, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร ๒๕๔๕), หน้า ๖๘ - ๖๙.

การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้สู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้วและบริหารระบบราชการที่เรียกว่า POSDCoRB คือ หลักในการบริหารจัดการองค์กรที่ใช้กันทั้งในภาครัฐและเอกชนที่ผู้มีอำนาจบริหารมีหน้าที่และบทบาทการบริหารมีอยู่ ๗ ประการ<sup>๓๓</sup> คือ

P- Planning หมายถึง การวางแผน ได้แก่ การจัดวางโครงการและแผนงานต่างๆ ขึ้นมาไว้ล่วงหน้า

O-Organizing หมายถึง การจัดองค์การ ได้แก่ การแบ่งงาน การกำหนดส่วนงาน โครงสร้างขององค์การ การกำหนดตำแหน่งงานต่างๆ พร้อมกับอำนาจหน้าที่

S-Staffing หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับตัวบุคคลในองค์การ นับตั้งแต่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้งบุคคล การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง เงินเดือน การโยกย้าย การพัฒนาบุคคลในองค์การเรื่อยไปจนกระทั่งการให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง

D-Directing หมายถึง การอำนวยการ ได้แก่การทำหน้าที่ในการตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการ การออกคำสั่ง มอบหมายภารกิจงานไปให้ผู้ใต้บังคับบัญชา หลังจากนั้นต้องใช้ภาวะของการเป็นผู้นำในการกระตุ้นจูงใจคนให้ยอมรับในผู้บริหาร

Co- Coordinating หมายถึง การประสานงาน ได้แก่ การทำหน้าที่ในการประสานกิจกรรมต่างๆ ที่ได้มีการแบ่งแยกออกไปเป็นส่วนงานย่อยๆ เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถทำงานประสานสอดคล้องกัน และมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

R- Reporting หมายถึง การรายงาน ได้แก่การทำหน้าที่ในการรับฟังรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคคลและหน่วยงานที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาได้รายงานมา การรายงานถือเป็นมาตรการในการตรวจสอบและควบคุมงานด้วย

B- Budgeting หมายถึง การงบประมาณ ได้แก่ หน้าที่ที่เกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ การจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงินและการตรวจสอบควบคุมด้านการเงิน การบัญชีของหน่วยงานนั่นเอง

สรุป การบริหารนั้น เป็นกระบวนการที่เกิดจากการมีมนุษย์สัมพันธ์ โดยถือว่าในสังคมหนึ่งๆ ทุกคนมีความต้องการทำงานเพื่อสังคมนั้นๆ จึงจำเป็นจะต้องกำหนดงานกันว่า ใครจะทำอะไร จะทำอย่างไร โดยตกลงกันว่าควรอยู่ในวงงานที่กำหนดไว้และควรจะใช้วิธีการใดจัดการดำเนินงานให้งานขององค์กรนั้นๆ ดำเนินไปสู่จุดหมายที่ต้องการ ดังนั้น การบริหารจะต้องประกอบด้วย แผนงาน การจัดการองค์กร การประสานงาน ผู้บริหารและอำนาจของผู้บริหาร เพื่อจัดการให้งานดำเนินไปตามแผนงานที่วางไว้

<sup>๓๓</sup> ลูเธอร์ กูลิค และคณะ, **ทฤษฎีองค์การ: ฉบับมาตรฐาน**, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, ๒๕๔๕),

## ๒.๒.แนวคิด เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

### ๒.๒.๑ ความหมายของการพัฒนา

แนวคิดของการพัฒนาชุมชนนั้นมีแนวคิดครอบคลุมในประเด็น กล่าวคือ คำว่า พัฒนา ในความหมายของภาษาไทย เป็นการให้ความหมายที่เข้าใจกันว่า การทำให้เจริญ ซึ่งสามารถนำมาพัฒนามนุษย์ในด้านสังคม เพื่อให้สังคมนั้นเจริญเติบโตซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญการเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี การกระทำที่เป็นเหตุให้บางสิ่งบางอย่างเจริญเติบโตขึ้นหรือขยายออกเพื่อให้ดีขึ้นกว่าที่มีอยู่เดิมและการพัฒนานั้นอาจจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหรือมนุษย์ก็ได้<sup>๓๔</sup>

“การพัฒนา” ในภาษาไทยมาจาก “วฑฺฒน” ในบาลีและ “วรฺธน” ในภาษาสันสกฤต แปลว่าความเจริญ<sup>๓๕</sup> การพัฒนา” มาจากคามาภาษาบาลีว่าวฑฺฒน (วัต-ทะ-นะ) แปลว่าเจริญซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วนคือการพัฒนาคนเรียกว่าภาวนากับการพัฒนาสิ่งอื่นที่ไม่ใช่คนเช่นวัตถุและสิ่งแวดล้อมต่างๆเรียกว่าพัฒนาหรือวัฒนาเช่นการก่อสร้างถนนบ่อน้ำอ่างเก็บน้ำสะพานโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น<sup>๓๖</sup>

แนวคิดของนักวิชาการต่างๆที่กล่าวถึงความหมายของ “การพัฒนา” ไว้ดังนี้คือ

- ๑) การทำให้ดีขึ้นเจริญก้าวหน้าขึ้นโดยไม่หยุดนิ่ง
  - ๒) การเปลี่ยนแปลงสภาพที่ไม่พอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจอย่างมีระบบ
  - ๓) การกระจายรายได้ของบุคคลไปสู่ชุมชน
  - ๔) กระบวนการเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจ
  - ๕) กระบวนการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชนบททั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม
  - ๖) กระบวนการจัดการองค์การทางสังคมที่สามารถไปสู่สภาพที่ดีกว่า
  - ๗) การปรับปรุงระบบสังคมให้ทันสมัย
  - ๘) การเพิ่มขีดความสามารถของสังคมอย่างสูงสุด
  - ๙) การเปลี่ยนแปลงในระบบทั้งคุณภาพปริมาณและสิ่งแวดล้อม
  - ๑๐) การเปลี่ยนแปลงที่มีทิศทางหรือวางแผนไว้ล่วงหน้า
  - ๑๑) การสร้างความเสมอภาคด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองและระหว่างชุมชนต่างๆ
- ทั้งนี้ ยังได้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาของนักวิชาการต่างๆออกเป็น ๓ กลุ่ม มีลักษณะ

ดังนี้

<sup>๓๔</sup> คณาจารย์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ความจริงของชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๗), หน้า ๑๗๓.

<sup>๓๕</sup> ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุคส์พับลิเคชันส์จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๗๗๙.

<sup>๓๖</sup> สนธยา พลศรี, ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

กลุ่มที่ ๑ มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาหมายถึงความเจริญเติบโต (Growth) คือ เป็นการเพิ่มผลผลิตซึ่งกระทำโดยระบบสังคมร่วมกับสิ่งแวดล้อมเช่นการผลิตข้าวเพิ่มขึ้นการสร้างถนน สะพานเชื่อมเป็นต้น

กลุ่มที่ ๒ มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาหมายถึงการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน เช่น มีการเปลี่ยนแปลงระบบสังคมระบบการเมืองและระบบการบริหาร

กลุ่มที่ ๓ มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาเป็นการเน้นถึงวัตถุประสงค์หลักถ้าเป็นการ บริหารก็ต้องบริหารด้วยวัตถุประสงค์คือการทำงานที่มุ่งเน้นวัตถุประสงค์เป็นหลักกล่าวคือการพัฒนา ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์และความต้องการที่ได้รับความเห็นชอบหรือการสนับสนุนจากบุคคลที่ เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง<sup>๓๗</sup>

การพัฒนาทุกอย่างต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นก่อนแล้วจะต้องมีสิ่งอื่นหรือมี ลักษณะอื่นเข้ามาผสมจึงจะเรียกว่าการเปลี่ยนแปลงแบบนี้เรียกว่าการพัฒนาลักษณะที่เพิ่มเข้ามาที่ สำคัญนั้นคือทิศทางของการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดไว้ล่วงหน้า<sup>๓๘</sup> กลุ่มบุคคลตั้งอยู่เป็นที่เส้นทาง มีขอบเขตเดียวกันและผู้คนเหล่านี้มีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและติดต่อซึ่งกันและกันมี ความสนใจร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่งเช่นความรักชาติรักมาตุภูมิ มีแนวพฤติกรรมเป็นอย่างเดียวกัน เช่นการกินการอยู่ภาษาพูดเป็นต้น<sup>๓๙</sup> กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเดียวกันและสื่อสารเกี่ยวข้องกันอย่างเป็น ปกติต่อเนื่องอันเนื่องมาจากการอยู่ในพื้นที่ร่วมกันหรือการมีอาชีพร่วมกันหรือการประกอบกิจกรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกันหรือการมีวัฒนธรรมความเชื่อหรือความสนใจร่วมกัน<sup>๔๐</sup>

ส่วนคำว่า ชุมชน ในภาษาอังกฤษว่า Community ซึ่งได้มีผู้ให้หลักนิยาม มากมาย แตกต่างกันไปตามทัศนะความคิดเห็นจากการศึกษารวบรวมข้อมูลและประสบการณ์ของการพัฒนา ชุมชน ตามชุมชนต่างๆ จะพบเห็นได้ว่า การพัฒนาชุมชนนั้น มีแนวความคิดที่แตกต่างกันบ้าง ตามภูมิ ประเทศ โดยมีบางประเด็นที่มีความสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชุมชนและปรัชญาของการพัฒนาชุมชน มีความ เชื่อมั่นในพลังความสามารถของมนุษย์ การดำรงอยู่หรือการล่มสลายของชุมชน การพัฒนาชุมชนจะ เจริญหรือเสื่อมถอยของชุมชน ขึ้นอยู่กับคนในชุมชนเป็นสำคัญ การพัฒนาชุมชนจึงต้องให้คนเป็น ศูนย์กลางของการพัฒนา คือการพัฒนาให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาตนเองและชุมชนให้มี มาตรฐานในการดำรงชีวิต หรือมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความพร้อมที่จะพัฒนา ชุมชนของตนเอง ในระดับ หนึ่ง

๒. การช่วยเหลือตนเองของคนในชุมชน จากความเชื่อในปรัชญาเรื่องศักยภาพและพลัง ความสามารถของชุมชนแล้ว การพัฒนาชุมชนจึงเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชน

<sup>๓๗</sup> สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, หน้า ๘.

<sup>๓๘</sup> สัญญา สัญญาวิวัฒน์, **ทฤษฎีการพัฒนาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอมีเทรต ดิง, ๒๕๒๒), หน้า ๑๓.

<sup>๓๙</sup> ไพฑูรย์ เครือแก้ว, **ลักษณะสังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิชิตการพิมพ์, ๒๕๓๘), หน้า ๓.

<sup>๔๐</sup> ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม, **สำนักไทยที่พึ่งงานที่ปรารถนา**, (กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา, ๒๕๔๔), หน้า ๕.

และชุมชนให้สามารถที่จะพัฒนาชุมชนได้ด้วยตนเองการขอความช่วยเหลือจากภายนอกชุมชนต้องเป็นสิ่งที่ไม่เกินความสามารถของคนในชุมชนเท่านั้น เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ทั้งทางเศรษฐกิจ ศีลธรรมคุณธรรม และสุขภาพที่ดี

๓. การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่จะมาช่วยกันพัฒนาชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ได้เข้ามาร่วมคิด ร่วมปฏิบัติการและร่วมรับผิดชอบในทุกๆเรื่องทุกขั้นตอน ทั้งร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมการประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น อาจจะถูกกล่าวได้ว่า การพัฒนาชุมชนเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นแนวคิดที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาชุมชน

๔. การริเริ่มของประชาชนในชุมชน ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนเชื่อในสิทธิเสรีภาพของ คนการพัฒนาชุมชนต้องเกิดจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชน โดยประชาชนเป็นผู้ริเริ่มในการจัดทำโครงการ ไม่ใช่ถูกกำหนดโดยบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกชุมชนการดำเนินงานพัฒนาในขั้นตอนต่างๆ ต้องให้ประชาชนในชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบ หน่วยงานอื่นๆควนเป็นหน่วยงานที่คอยส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น แนวความคิดดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นได้โดยวิธีให้การศึกษแก่ประชาชนชุมชนจนมีความสามารถในระดับที่เรียกว่า คิดเป็น ทำเป็น จนมีความสามารถที่จะค้นพบปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาและดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ตนเอง

๕. การใช้ทรัพยากรในชุมชนการพัฒนาชุมชนในผลประโยชน์ย่อมเกิดขึ้นในชุมชนดั่งนั้น นอกจากการพัฒนาด้วยการช่วยเหลือตนเองของคนในชุมชนแล้วต้องใช้ทรัพยากรต่างๆ เช่นคนเงิน วัสดุอุปกรณ์และรวมถึงทรัพยากรอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่มีอยู่ในชุมชนที่ไม่หวังพึ่งพาจากภายนอกชุมชนเพราะชุมชนอื่น ๆ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพยากรเพื่อนำไปพัฒนาชุมชนของตนเช่นเดียวกันในเรื่องของการใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาชุมชนนี้ส่วนหนึ่งก็ต้องเป็นหน้าที่ของรัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่แต่รัฐจะให้การช่วยเหลือมักจะเป็นโครงการใหญ่ๆเท่านั้นที่จะต้องใช้ทรัพยากรมากเป็นแผนและโครงการที่รัฐบาลดำเนินการผ่านหน่วยงานราชการไม่ใช่เป็นแผนและโครงการพัฒนาของประชาชนในชุมชน

๖. ชีตความสามารถของชุมชนและรัฐบาลการพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นให้ดำเนินการโดยคนและทรัพยากรในชุมชนเป็นสำคัญเพราะรัฐบาลมีขีดความสามารถจำกัดทั้งบุคลากรงบประมาณหรือทรัพยากรระบบบริหารและดำเนินงานพัฒนาส่วนประชาชนในชุมชนเองก็มีขีดจำกัดในเรื่องความไม่พร้อมของคนและทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาไม่เพียงพอตั้งนี้จึงดำเนินงานพัฒนาชุมชนในชุมชนใดชุมชนหนึ่งจึงต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในชุมชนและรัฐบาลกล่าวคือชุมชนที่มีความพร้อมมากก็พึ่งความสามารถของตนเองได้มากชุมชนที่มีความพร้อมน้อยก็พึ่งพาตนเองได้น้อยรัฐก็จะเข้าไปให้การสนับสนุนมากขึ้นขีดความสามารถของชุมชนและรัฐนี้จะต้องเป็นส่วนและสอดคล้องซึ่งกันและกัน

๗. การร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชนการพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ต้องเกิดจากการร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชนไม่ปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียวเพราะรัฐบาลและประชาชนในชุมชนต่างมีความสามารถที่จำกัดไม่สามารถดำเนินงานพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพได้การร่วมมือระหว่างรัฐบาลและประชาชนนี้ต้องตั้งอยู่บนปรัชญาและแนวคิดของการพัฒนาชุมชนคือลงมือช่วยเหลือตนเองการใช้ทรัพยากรในชุมชนการมีส่วนร่วมของประชาชนและการสนับสนุนส่งเสริมของรัฐบาลอย่างเหมาะสมนอกจากการร่วมมือของรัฐกับประชาชนในชุมชน

แล้วยังสามารถขอการสนับสนุนจากภาคเอกชนและชุมชนภายนอกที่พร้อมจะได้รับการสนับสนุนได้อีกทางหนึ่งด้วย

๘. การพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จการพัฒนาชุมชนต้องดำเนินการไปพร้อมๆกันหลายด้าน จะมุ่งพัฒนาในด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้เพราะกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนมีหลายกิจกรรมการดำเนินกิจกรรมต่างต้องสอดคล้องเป็นแนวทางเดียวกันเพื่อประหยัดแรงงานงบประมาณและเวลาที่ใช้การดำเนินงานพัฒนาชุมชนจึงต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เป็นจำนวนมากต้องใช้การประสานงานที่ดีจึงจะประสบความสำเร็จ

๙. ความสมดุลในการพัฒนาการพัฒนาชุมชนมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการหลายด้านไม่ใช่มีเพียงกิจกรรมเดียวต้องดำเนินการไปพร้อมๆกันทุกด้านไม่มุ่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพราะทุกกิจกรรมมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดจึงต้องคำนึงถึงความสมดุลในการพัฒนาด้วยเช่น ความสมดุลระหว่างการพัฒนาคนกับสิ่งแวดล้อมความสมดุลระหว่างการพัฒนาร่างกายกับจิตใจของคนความสมดุลระหว่างเพศและวัย เป็นต้น

๑๐. การศึกษาภาคชีวิตการพัฒนาชุมชนมีลักษณะให้การศึกษาแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยอย่างต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิต<sup>๔๑</sup>

การพัฒนาชุมชนที่แท้จริงควร หมายถึง การทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจและความสงบสันติ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุ เพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อมที่ดีการพักผ่อนหย่อนใจและการพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่างๆ ด้วยความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเรา เรียกกันว่าเป็นการพัฒนา “คุณภาพ” เพื่อให้เห็นว่า การพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า<sup>๔๒</sup>

สรุปได้ว่า การพัฒนาเป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากความสนใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากการสังเกตปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งอธิบายไว้อย่างชัดเจนว่าสังคมและวัฒนธรรมของมนุษยชาติมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ด้วยสาเหตุต่างๆ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามีอยู่สามส่วน คือ ผู้กระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตนาธรรมณ์อุดมการณ์ วิธีการรวมทั้งกระบวนการต่างๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเป้าหมายของกระทำที่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

โดยสรุปการพัฒนา (Development) มีความหมายเป็นสองนัยก็ คือ

ประการแรก ในความหมาย อย่างแคบการพัฒนาหมายถึง การประดิษฐ์คิดค้นหรือริเริ่มทำสิ่งใหม่ๆขึ้นมาและนำมาใช้เป็นครั้งแรกเช่นการคิดค้นกระแสไฟฟ้าการประดิษฐ์เครื่องคอมพิวเตอร์

และประการสอง ในความหมาย อย่างกว้างการพัฒนาหมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของระบบต่างๆ ในสังคมที่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมนั้น โดยมีหลักที่ใช้ในการพิจารณาโดยมีจุดเน้นอยู่ที่ลักษณะของการพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงในด้านปริมาณคุณภาพและ

<sup>๔๑</sup> ประเวศ วะสี, **ประชาคมตำบล**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มติชน, ๒๕๔๘), หน้า ๙ - ๑๐.

<sup>๔๒</sup> วิทยากร เชียงกุล, **การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย: บทวิเคราะห์**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฉบับแรก, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗.



สิ่งแวดล้อมทุกด้าน ให้ดีขึ้นหรือเหมาะสมกว่าสภาพที่เป็นอยู่เดิมมีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างมีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันไปมีลักษณะเป็นพลวัตรซึ่งหมายความว่า เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้งมีลักษณะเป็นแผนและโครงการ คือ เกิดขึ้นจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะเปลี่ยนแปลงใครด้านใดด้วยวิธีการใดเมื่อใดใช้งบประมาณและสิ่งสนับสนุนเท่าใด ใครรับผิดชอบมีลักษณะเป็นวิชาการซึ่งหมายถึง การกำหนดขอบเขตและกลวิธีที่นำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ตามเป้าหมายที่กำหนด เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชนบท การพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาชุมชน การพัฒนาการศึกษา มีลักษณะที่ให้น้ำหนักต่อการปฏิบัติการจริง ที่ทำให้เกิดผลจริงโดยที่การเปลี่ยนแปลงนี้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากมนุษย์โดยมนุษย์และเพื่อมนุษย์หรืออาจจะเกิดขึ้นเองมีเกณฑ์ หรือเครื่องชี้วัดซึ่งสามารถจะบอกได้ว่าการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพปริมาณและสิ่งแวดล้อมดีขึ้นมากหรือน้อยเพียงใดในระดับใด

### ๒.๒.๒ หลักการการพัฒนาชุมชน

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ได้มีผู้อธิบายถึงหลักการการพัฒนาชุมชน ไว้อย่างหลากหลายซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและเรียบเรียงไว้ กล่าวคือ

หลักในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ซึ่งนักพัฒนาต้องยึดเป็นแนวทางปฏิบัติประกอบด้วย

๑. ยึดหลักความมีศักดิ์ศรีและศักยภาพของประชาชน โดยนักพัฒนาจะต้องเชื่อมั่นว่าประชาชนนั้น มีศักยภาพมีความรู้ความสามารถที่แฝงเร้นอยู่ในตัว สามารถที่จะปรับปรุงพัฒนาตนเองได้จึงต้องให้โอกาสประชาชน ในการคิดวางแผนเพื่อแก้ปัญหาชุมชนด้วยตัวของเขาเอง นักพัฒนาควรจะเป็นเพียงผู้กระตุ้น แนะนำส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ให้มากที่สุด

๒. ยึดหลักการพึ่งตนเองของประชาชน โดยนักพัฒนาจะต้องยึดมั่นว่านโยบายการพัฒนาชนบทและวัตถุประสงค์ ของการพัฒนาชุมชนต้องการสนับสนุน ให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ซึ่งสามารถที่จะทำกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาบางประเภท ได้โดยอาศัยการช่วยเหลือของตนเองของคนในชุมชนหรือหมู่บ้านเป็นหลัก ส่วนรัฐบาลนั้นจะคอยช่วยเหลือสนับสนุนอยู่เบื้องหลังและช่วยเหลือในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชน

๓. ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการคิดการตัดสินใจวางแผนปฏิบัติตามแผนและติดตามประเมินผล ในกิจกรรมหรือโครงการใดๆ ที่จะทำในชุมชนเป็นการให้โอกาสแก่ประชาชนในชุมชนหรือหมู่บ้านได้ร่วมกิจกรรม ตั้งแต่เริ่มคิดจนกระทั่งถึงการติดตามประเมินผลของการทำกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในการดำเนินงานอันเป็นการปลูกจิตสำนึกในเรื่องความเป็นเจ้าของโครงการหรือกิจกรรม

๔. ยึดหลักประชาธิปไตยในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน จะต้องเริ่มด้วยการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันและร่วมกันคิดตัดสินใจว่าจะทำอะไร เมื่อตกลงกันแล้วก็ร่วมกันทำโดยมอบหมายให้แต่ละคนได้รับผิดชอบร่วมกัน งานจะมาจากประชาชนในชุมชนเอง ไม่ได้มาจากการถูกสั่งให้ทำ นักพัฒนาจะไม่ใช้วิธีการออกคำสั่งแต่จะต้องให้การศึกษา ชักชวนเสนอความเห็นให้ประชาชนได้

พิจารณาวิเคราะห์ ด้วยเหตุด้วยผลและหาข้อสรุปตัดสินใจแก้ปัญหาเองโดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย<sup>๔๓</sup> และได้กำหนดหลักเกณฑ์การพัฒนาชุมชนไว้ ๑๐ ประการ คือ

๑. ในการพัฒนาชุมชนถือว่าบรรดากิจการต่างๆ ที่ดำเนินไปนั้นต้องเป็นไปเพื่อสนองความต้องการของชุมชน โดยส่วนรวมโดยเฉพาะโครงการแรกเริ่มดำเนินการ

๒. โครงการพัฒนาชุมชนนั้นจะต้องเป็นโครงการเอนกประสงค์ คือ มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาของชุมชนหรือปรับปรุง ความสุขความเจริญในหลายๆด้านพร้อมกัน

๓. การพัฒนาชุมชนจะต้องดำเนินการ เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนไปพร้อมกับการดำเนินงานตามโครงการ

๔. ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ในโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการสร้างพลังชุมชนและจัดรูปสถาบันหรือหน่วยงานปกครองหน่วยงานบริการของประชาชนนั้น

๕. ต้องแสวงหาผู้นำในท้องถิ่นและพัฒนาคุณลักษณะของผู้นำในท้องถิ่น ตามลักษณะของกิจกรรมและความจำเป็นของชุมชน

๖. ต้องยอมรับและเปิดโอกาสให้สตรีเยาวชน ได้เข้ามามีบทบาทในโครงการพัฒนาชุมชนให้มากที่สุดเพราะสตรีมีบทบาทต่อการขยายตัวของงานและแนวความคิดต่างๆ ส่วนเยาวชนนั้นจะสามารถเป็นกำลังรับช่วงงานได้เป็นอย่างดี

๗. รัฐบาลจะต้องจัดบริการไว้ให้พร้อม เพื่อคอยเสริมงานของประชาชน เป็นหลักประกันในประสิทธิภาพของงานและกำลังใจ

๘. การวางแผนงานเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่ระดับชาติ จนถึงระดับท้องถิ่น รวมทั้งการจัดการบริหารงาน ในทุกระดับต้องมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

๙. ในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนนั้นต้องมีการวางแผนดำเนินงาน ให้เกิดความเจริญพร้อมๆกันไปที่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย

๑๐. ในการวางแผนเพื่อการพัฒนาชุมชนนั้น ต้องมีการวางแผนดำเนินงานให้เกิดความเจริญพร้อมๆ กันไปทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความเจริญให้ได้ระดับกันทุกส่วนของประเทศ<sup>๔๔</sup>

การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นกระบวนการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงที่กว้างลึก เป็นพลวัต (dynamic process) โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างเสริมระบบการดำเนินงานของมนุษย์มีเหตุมีผลเหมาะสมกับวิถีชีวิตที่มีเหตุผลอาศัย หลักการพัฒนาที่ยั่งยืนแบบองค์รวมและหลักการที่เป็นผลแห่งการบูรณาการทางแนวความคิดที่เน้นโครงสร้างและวัฒนธรรมทางสังคม เพื่อเป็นการสร้างรากฐานความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในสังคมมนุษย์ การพัฒนาโดยเน้นยึดหลักบูรณาการตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้น มีความสัมพันธ์กับหลักการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม คือ พัฒนาเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนในขณะเดียวกันหลักที่เป็นหัวใจของการพัฒนาอยู่ที่ตัวของมนุษย์และประเทศชาติ โดยให้ความหมาย

<sup>๔๓</sup> ทะนงศักดิ์ คุ่มไชนะ, หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท, (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐), หน้า ๗- ๘.

<sup>๔๔</sup> องค์การสหประชาชาติ (United Nation), อ้างถึงในยุวัฒน์ วุฒิเมธี, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑ - ๑๒.

ของการพัฒนาประเทศ คือ การแสวงหาช่องทางแก้ไขปัญหาความอดอยากหรือทุพโภชนาการแก้ปัญหาความยากจนและปัญหาด้านการเจ็บป่วยของประชาชน การพัฒนามีความหมายกว้างครอบคลุมทั้งด้านความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการสร้างสรรค์ความเป็นธรรมทางสังคมกล่าว คือ การพัฒนาควรจะเป็นการดำเนินการไปสู่เป้าหมาย ดังต่อไปนี้

๑. ครอบครัวยุคใหม่แต่ละครอบครัวมีรายได้พอเพียง สำหรับการแสวงหาปัจจัยยังชีพอันได้แก่อาหารที่อยู่อาศัยเครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค

๒. หัวหน้าครอบครัวมีงานทำเพราะการมีงานทำ จะทำให้มีการกระจายรายได้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

๓. ความเสมอภาคทางโอกาสในการได้รับบริการสาธารณสุขจากรัฐบาล อย่างเท่าเทียมกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการศึกษารักษาสุขภาพและบริการอื่นๆ

๔. การมีเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ในทางการเมืองการสมาคมและวัฒนธรรม รวมทั้งมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐด้วย

๕. ประเทศมีอิสรภาพในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการบริหาร และพัฒนาประเทศของตนได้อย่างแท้จริง<sup>๔๕</sup>

หลักยึดในการพัฒนาชุมชน คือ หลักที่นักพัฒนาชุมชนควรยึดมั่นในการพัฒนาชุมชน คือ

๑. ยึดหลักความมีศักดิ์ศรีและศักยภาพ ของประชาชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนใช้ศักยภาพที่มีอยู่ให้มากที่สุด นักพัฒนาต้องเชื่อมั่นว่าประชาชนนั้นมีศักยภาพที่จะใช้ความรู้ความสามารถที่จะปรับปรุงพัฒนาตนเองได้ จึงต้องให้โอกาสประชาชนในการคิดวางแผนเพื่อแก้ปัญหาชุมชนด้วยตัวของเขาเอง นักพัฒนาควรเป็นผู้กระตุ้นแนะนำส่งเสริม

๒. ยึดหลักการพึ่งตนเองของประชาชน นักพัฒนาต้องยึดมั่นเป็นหลักที่สำคัญว่าต้องสนับสนุนให้ประชาชน พึ่งตนเองได้โดยการสร้างพลังชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนส่วนรัฐบาลจะช่วยเหลือสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง และช่วยเหลือในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชน

๓. ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิดตัดสินใจวางแผนปฏิบัติตามแผนและติดตามประเมินผลในกิจกรรมหรือโครงการใดๆ ที่จะทำให้ชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในการดำเนินงานอันเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องความเป็นเจ้าของโครงการหรือกิจกรรม

๔. ยึดหลักประชาธิปไตยในการทำงานพัฒนาชุมชน จะต้องเริ่มด้วยการพูดคุยประชุมปรึกษาหารือร่วมกันคิดร่วมกันตัดสินใจและทำร่วมกันรวมถึงรับผิดชอบ ร่วมกันภายใต้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย

หลักการดำเนินงานพัฒนาชุมชน คือ หลักการในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ๑๐ ประการ คือ

๑. ต้องสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

๒. ต้องเป็นโครงการเอนกประสงค์ที่ช่วยแก้ปัญหาได้หลายด้าน

๓. ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปพร้อมๆ กับการดำเนินงาน

<sup>๔๕</sup> อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์, การศึกษาชุมชนเชิงพหุลักษณะ: บทเรียนจากวิจัยภาคสนาม, (กรุงเทพมหานคร: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.), ๒๕๔๘), หน้า ๒๖.

๔. ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่
๕. ต้องแสวงหาและพัฒนาให้เกิดผู้นำในท้องถิ่น
๖. ต้องยอมรับให้โอกาสสตรีและเยาวชนมีส่วนร่วมในโครงการ
๗. ต้องเตรียมจัดบริการให้การสนับสนุน
๘. ต้องวางแผนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพทุกระดับ
๙. ให้องค์กรเอกชนอาสาสมัครต่างๆเข้ามีส่วนร่วม
๑๐. ต้องมีการวางแผนให้เกิดความเจริญแก่ชุมชนที่สอดคล้องกับความเจริญ

### ๒.๒.๓ กระบวนการพัฒนาชุมชน

กระบวนการทำงานพัฒนาชุมชนการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน เป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการ ดังนี้

๑. การศึกษาชุมชนเป็นการเสาะแสวงหาข้อมูลต่างๆ ในชุมชน เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมืองการปกครองและสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเพื่อทราบปัญหาและความต้องการของชุมชนที่แท้จริงวิธีการในการศึกษาชุมชนอาจต้องใช้หลายวิธีประกอบกันทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกตการสำรวจและการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดกลวิธีที่สำคัญที่นักพัฒนาต้องใช้ในขั้นตอนนี้คือการสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชนเพราะถ้าหากปราศจากสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างพัฒนากับชาวบ้านแล้วเป็นการยากที่จะได้รู้และเข้าใจปัญหาความต้องการจริงๆ ของชาวบ้านความสัมพันธ์อันดีจนถึงขั้นความสนิทสนมรักใคร่ศรัทธาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน

๒. การให้การศึกษแก่ชุมชนเป็นการสนทนาวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับประชาชนเป็นการนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากขั้นตอนการศึกษาชุมชนมาวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการและสภาพที่เป็นจริงผลกระทบความรุนแรงและความเสียหายต่อชุมชนกลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้คือการกระตุ้นให้ประชาชนได้รู้เข้าใจและตระหนักในปัญหาของชุมชนซึ่งในปัจจุบันก็คือการจัดเวทีประชาคมเพื่อค้นหาปัญหาร่วมกันของชุมชน

๓. การวางแผนโครงการเป็นขั้นตอนนี้ให้ประชาชนร่วมตัดสินใจและกำหนดโครงการเป็นการนำเอาปัญหาที่ประชาชนตระหนักและยอมรับว่าเป็นปัญหาของชุมชนมาร่วมกันหาสาเหตุแนวทางแก้ไขและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจที่จะแก้ไขภายใต้ขีดความสามารถของประชาชนและการแสวงหาความช่วยเหลือจากภายนอก กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้คือการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหาวีธีการวางแผนการเขียนโครงการโดยใช้เทคนิคการวางแผนแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วม

๔. การดำเนินงานตามแผนและโครงการโดยมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนและโครงการที่ได้ตกลงกันไว้กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้คือการเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนใน ๒ ลักษณะคือ

๑) เป็นผู้ปฏิบัติงานทางวิชาการ เช่น แนะนำการปฏิบัติงานให้คำปรึกษาหารือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

๒) เป็นผู้ส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

๕. การติดตามประเมินผลเป็นการติดตามความก้าวหน้าของงานที่กำลังดำเนินการตามโครงการเพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่พบได้อย่างทันท่วงที กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้คือการติดตามดูแลการทำงานของประชาชนทำเพื่อทราบผลความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคแล้วนำผลการปฏิบัติงานตามโครงการหรือกิจกรรมไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ สามารถกระทำได้โดย

๑) แนะนำให้ผู้นำท้องถิ่นหรือชาวบ้านติดตามผลและรายงานผลด้วยตนเองเช่นรายงานด้วยวารายงานเป็นลายลักษณ์อักษรการจัดนิทรรศการ เป็นต้น

๒) พัฒนาการเป็นผู้รายงานผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง เช่น รายงานด้วยวาจาต่อผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องเสนอผลการปฏิบัติงานต่อที่ประชุมทำบันทึกรายงานตามแบบฟอร์มต่างๆของทางราชการ<sup>๔๖</sup> การพัฒนาชุมชนไว้ว่าเป็นกระบวนการในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตกลุ่มบุคคลเป้าหมายมุ่งให้เกิดความเสมอภาคและกระจายอย่างเป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนน้อยที่สุดทั้งนี้กระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสามารถที่จะกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงมีโครงสร้างและระบบที่เหมาะสมตลอดจนควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสม<sup>๔๗</sup> ของการพัฒนาชุมชนว่าการพัฒนาชุมชนหมายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงให้ประชาชนสามารถดำเนินการโดยอาศัยศักยภาพด้านต่างๆ ที่มีอยู่ตอบสนองความต้องการของตนเองได้ในทุกด้านที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้อำนาจในการต่อรองและมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน<sup>๔๘</sup>

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการให้การศึกษาแก่ชุมชนซึ่งในกระบวนการให้การศึกษาได้เกิดขึ้นบนสถานะแห่งความเท่าเทียมกันทั้งนี้ก็เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามาร่วมจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนของตนเองให้มากที่สุด ท้ายที่สุดแล้วประชาชนต้องสามารถตัดสินใจและลงมือแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะสภาพการณ์ในปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแย่งชิงทรัพยากร ซึ่งมีจำนวนน้อยลง การแย่งชิงทรัพยากรเหล่านี้หากประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนของตนเองแล้วย่อมไม่อาจพัฒนาชุมชนของตนเองได้ อย่างไรก็ตามการจะตั้งความคาดหวังเฉพาะส่วนของชุมชนหมดก็ไม่ได้เพราะชุมชนยังขาดการวิเคราะห์และข้อมูลที่เป็นระบบจึงจำเป็นต้องอาศัยนักพัฒนาภายนอกอยู่ส่วนหนึ่ง กระบวนการพัฒนาชุมชนจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายจึงจะประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการที่มีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

#### ๒.๒.๔ จุดมุ่งหมายและขอบข่ายของการพัฒนาชุมชน

จุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ว่า การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและค่อยเป็นค่อยไป โดยอาศัยหลักความต้องการและการริเริ่มจากประชาชนเป็นหลัก

<sup>๔๖</sup> สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน, คู่มือการดำเนินงานอาสาพัฒนา (อสพ.) รุ่นที่๒๕/๒, (กรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๕), หน้า๑-๕ .

<sup>๔๗</sup> ดิเรก ฤกษ์หรัย, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์ , ๒๕๔๓), หน้า ๒.

<sup>๔๘</sup> พรสวรรค์ เนลสันฮอดสัน, "บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลปลาอำเภोजังหารจังหวัดร้อยเอ็ด", สารนิพนธ์ปริญญาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

เพื่อว่าผลที่ได้รับจะเป็นการแน่นอนและถาวรตลอดไป จึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ ดังนี้

๑. มุ่งที่จะเปลี่ยนทัศนคติของประชาชน ให้เป็นผู้ที่ทันต่อเหตุการณ์มีความคิดก้าวหน้า
๒. มุ่งให้ประชาชนมีความสำนึกในการเป็นสมาชิกของชุมชน รู้จักร่วมแรงร่วมใจกันแก้ปัญหาและความเป็นอยู่ของชุมชน เพื่อความเจริญของตนเองและชุมชน
๓. มุ่งจะให้ประชาชนมีความรับผิดชอบ รู้จักรับผิดชอบ ในการดำเนินงานรับผิดชอบต่อตนเองชุมชนและประเทศชาติ

๔. มุ่งที่จะให้ประชาชนรู้จักช่วยตนเองกระตือรือร้น ในการแก้ปัญหาของชุมชนมีความคิดริเริ่มและปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม<sup>๔๙</sup>

การดำเนินงานพัฒนาชุมชนไว้ว่าเพื่อมุ่งที่จะขจัดโรคร้ายสำคัญของสังคม ๓ ได้แก่

๑. ความไม่รู้
๒. ความยากจน
๓. โรคภัยไข้เจ็บ

เมื่อได้พัฒนาชุมชนแล้วประชาชนในชุมชนจะได้มีความรู้มีสุขภาพอนามัยดีและนำความมั่นคงทางเศรษฐกิจมาสู่ชุมชนและประเทศชาติ<sup>๕๐</sup> ประกอบด้วยการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้

๑. การพัฒนาด้านการเมืองได้แก่การเปลี่ยนแปลงความรู้ความคิดของสมาชิกในชุมชนตลอดจนแนวปฏิบัติกลไกและวัสดุอุปกรณ์ทางการเมืองการปกครองในชุมชน
๒. การพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจได้แก่การเปลี่ยนแปลงความรู้เกี่ยวกับการทำมาหากิน การผลิตการแลกเปลี่ยนหรือจำหน่าย
๓. การพัฒนาชุมชนด้านการศึกษาได้แก่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
๔. การพัฒนาชุมชนด้านสังคมได้แก่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแสดงบทบาทตามสถานะต่างๆ เช่น พ่อแม่ลูกมีประสิทธิภาพมากขึ้น
๕. การพัฒนาชุมชนด้านวัฒนธรรมซึ่งเป็นวัฒนธรรมทั้งด้านวัตถุและไม่ใช่วัตถุได้แก่ศีลธรรมจรรยาภาษาวรรณคดีศิลปะและประเพณี
๖. การพัฒนาชุมชนด้านครอบครัวและประชากรได้แก่ การลดขนาดของครอบครัวการมีวัฒนธรรมครอบครัวที่ดี
๗. การพัฒนาด้านอนามัยและด้านสาธารณสุขได้แก่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงภาวะแวดล้อมและส่งเสริมสุขภาพอนามัยให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกสุขลักษณะ
๘. การพัฒนาชุมชนด้านนันทนาการเป็นเรื่องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์<sup>๕๑</sup>

<sup>๔๙</sup> จิตจำนง กิติเกียรติ, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: คุณพินอักษรกิจ, ๒๕๓๖), หน้า ๕๐.

<sup>๕๐</sup> อภิชัย พันธเสน, แนวคิดทฤษฎีและภาพรวมของการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๙), หน้า ๒๑.

<sup>๕๑</sup> ชินรัตน์ สมสืบ, การบริหารการพัฒนาชนบท, เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการพัฒนาชนบท, พิมพ์ครั้งที่ ๑๔, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๘), หน้า ๗.

ขอบข่ายของการพัฒนาชุมชนว่าสิ่งที่จะต้องพัฒนาในชุมชนได้แก่ การพัฒนาด้านสังคม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจการพัฒนาด้านการเมืองการปกครองและการพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม<sup>๕๒</sup>

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน คือ การพัฒนาคนพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและพัฒนาเพื่อสร้างความสุขของทุกคนทั้งชุมชนทั้งทางด้านจิตวิสัยและวัตถุวิสัยอีกอย่างหนึ่งการพัฒนาชุมชนคือการส่งเสริมให้ประชาชนเป็นคนที่มีความประพฤติเป็นคนที่มีความธรรมและเป็นคนที่มีความสันติสุข เมื่อชุมชนเกิดการพัฒนาเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนให้มีความรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมสามารถสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อชุมชนอันจะส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจด้านสังคมสิ่งแวดล้อมการเมืองและวัฒนธรรมอันดีงามในชุมชนอย่างยั่งยืน

ดังนั้น การพัฒนาชุมชนเป็นการพัฒนาคนหรือประชาชนในชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่างๆ ในชุมชนและการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาแต่ในการทำงานกับคนนั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนต้องอาศัยเวลาและความอดทน ซึ่งต้องเข้าใจหลักการและปรัชญาในการพัฒนาชุมชนด้วย

การพัฒนา จึงเป็นการพัฒนาความคิด ความสามารถของประชาชนให้เกิดความเชื่อมั่นช่วยเหลือตนเอง เพื่อนบ้านและชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยความร่วมมือของราษฎรและภาครัฐ<sup>๕๓</sup> เป็นการทำให้คนอื่นอยู่ในพื้นที่บริเวณที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านเชื้อชาติศาสนาความเป็นอยู่การศึกษาศิลปวัฒนธรรม รวมไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยมความเชื่อและอื่นๆ สามารถอยู่รวมกันได้อย่างราบรื่นมีความสุข รู้รักสามัคคีและร่วมมือกันทำงานได้<sup>๕๔</sup> พร้อมทั้งมุ่งเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น มีรายได้ต่อหัวประชากรเพิ่มขึ้น การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ การเพิ่มปริมาณการส่งออกของประเทศหรือรายได้เฉลี่ยของประชากรสูงขึ้นแล้วสิ่งที่น่าจะรวมเข้าไปด้วย ได้แก่ สวัสดิการทางสังคมที่มีมากขึ้น เช่น ให้ความเสมอภาคทางสังคม ลดปัญหาการว่างงาน ตลอดจนลดปัญหาความยากจนในชนบท อีกทั้งประชาชนมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น มีจริยธรรมที่สูงขึ้นตามไปด้วยนั้น หมายถึง นอกจากจะพัฒนาเทคโนโลยีหรือทางวัตถุมากขึ้นแล้วการพัฒนาทางด้านจิตใจมนุษย์น่าจะเพิ่มขึ้นด้วยจะเรียกว่าเป็นการพัฒนาที่สมบูรณ์<sup>๕๕</sup>

อีกทั้งการพัฒนาชุมชน นับว่าเป็นการประสานความรู้ที่มีอยู่แล้วภายในชุมชนและความรู้หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ จากภายนอกชุมชนเข้าด้วยกันแล้ว เพื่อแก้ไขปัญหาโดยยึดหลักพื้นที่และความต้องการของชุมชนเป็นหลัก โดยหน่วยงานภาครัฐหรือองค์การพัฒนาเป็นเพียงผู้มีบทบาทในการ

<sup>๕๒</sup> สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ทฤษฎีการพัฒนาสังคม, หน้า ๒๑.

<sup>๕๓</sup> การพัฒนาชุมชน, กรม, คู่มือการดำเนินงานเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ตามปฏิบัติการกรมการพัฒนาชุมชน, ๒๕๔๙, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๐.

<sup>๕๔</sup> เฉลียว บุรีภักดีและคณะ, ชุมชนวิชาการวิจัยชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕), หน้า ๔๕.

<sup>๕๕</sup> วรทัศน์ อินทร์คัมพร, การส่งเสริมการเกษตรกับการพัฒนาชนบท, (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑๙.

ประสานและผลักดัน กระบวนการมีส่วนร่วมน่าจะเป็นทางออกที่ส่งผลต่อการพัฒนาในระยะยาวและยั่งยืน หลักของการประสานความรู้จากภายในและภายนอกชุมชนเข้าไปสู่การใช้ประโยชน์และสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ไม่เพียงแต่เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองต่อการของชุมชนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น แต่ควรจะเป็นไปในลักษณะของการบูรณาการที่มีการพัฒนาไปพร้อมๆกัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม กระบวนการเรียนรู้ และค่านิยมอันดีงาม การพัฒนาชนบทแนววัฒนธรรมชุมชน ที่อยู่อาศัยมิติทางวัฒนธรรมมาใช้ในกิจกรรมการพัฒนาด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง จะต้องสอดคล้องและเกื้อกูลกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมของชาวบ้านที่แทรกอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิต เป็นการพัฒนาจากภายในชุมชน และเป็นการพัฒนาจากเบื้องล่าง ทั้งเป็นแนวทางการพัฒนาที่ใกล้หลักการพึ่งตนเอง อาทิเช่น<sup>๔๖</sup>

๑. การสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจชุมชนแลพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การยกระดับคุณภาพมาตรฐานการผลิต/ผลิตภัณฑ์ การเพิ่มผลิตภาพผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ชุมชน การเพิ่มความสามารถในการประกอบอาชีพและเพิ่มโอกาส/ทางเลือกในการทำอาชีพเสริม ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรรายย่อยของชุมชนในรูปแบบกลุ่มองค์กรเกษตร/วิสาหกิจชุมชน การพัฒนาและการเสริมสร้างทักษะ ชีตความสามารถ รวมทั้งหลักการบริหารจัดการที่ดี กลุ่มที่มีศักยภาพและความพร้อมในการผลิตเชิงพาณิชย์เพื่อนำไปสู่การขยายผลในเชิงอุตสาหกรรมระดับสากล ตลอดจนการเชื่อมโยงต่อยอดห่วงโซ่การผลิต เพื่อให้ผลผลิตและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (Valued Added) โดยราคาต่อหน่วยสูงขึ้น ต้นทุนการผลิตลดลง และหรือรายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายลดลง

๒. การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่เน้นการเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อเพิ่มทักษะและความสามารถของสมาชิกชุมชน ลดช่องว่างความรู้ระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนชนบท และให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการใช้ชุมชนเป็นฐานของการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เข้าถึงความรู้ในทางตรงได้โดยง่าย ฝึกให้คิดเป็นทำเป็น รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเป็นระบบตลอดกระบวนการ ตั้งแต่การวิเคราะห์ ปัญหา การแนะนำ การทดสอบ การสาธิต การตัดสินใจ การยอมรับและการประเมินผล โดยเฉพาะการปฏิบัติร่วมกันในทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น

๓. การสร้างสมดุลของการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใน การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตอย่างถูกวิธี ประหยัดและมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้ชุมชนมีทางเลือกทำการผลิตทางการเกษตรที่หลากหลาย โดยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ

๔. การรักษาและเสริมสร้างศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน เน้นการถ่ายทอดและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ทั้งต่อการวิจัยพัฒนาต่อยอด และการผลิตแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ โดยการสืบหา พัฒนาระบบการจัดการเพื่อรวบรวมและจัดทำเป็นฐานข้อมูลทางความรู้ ตลอดจนสร้างหลักประกันด้านสังคมให้ปราชญ์ชาวบ้าน อาทิ การสนับสนุนเงินทุนในการรักษาและ

<sup>๔๖</sup> Heim, *How to Development the Small Farming Sector*, ( Bangkok: Department of Communicaty Development Faculty of Social Administration Thmmasat University, 1986), p.76



ถ่ายทอดภูมิปัญญา สนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความหลากหลายของศิลปะและวัฒนธรรมไทยทั้งที่เป็นวิถีชีวิต ค่านิยมที่ฝังาม และความเป็นไทยเพื่อการศึกษา เรียนรู้ พัฒนา ถ่ายทอดและเผยแพร่สู่สังคมโลก

๕. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือในการเชื่อมโยงองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนพันธมิตรด้านกิจกรรมการพาณิชย์ระหว่างชุมชนและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

นอกเหนือจากการถ่ายทอดความรู้ตามความต้องการที่แท้จริงของชุมชนแล้ว การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้จะเป็นไปโดยสมบูรณ์ไม่ได้ หากสมาชิกชุมชนเหล่านั้นไม่ฝึกฝนตนเองให้มีหลักคิดโดยใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์และการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้วยการแสวงหาสร้างและพัฒนา จัดการและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นระบบ ดังนั้น ภาครัฐจึงควรมีบทบาทสำคัญที่จะต้องกระตุ้นให้ชุมชนพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ด้วยการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ ในการสร้างโอกาสในการเข้าถึงความรู้ได้หลากหลาย ภายใต้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสม มุ่งให้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับการดำรงชีวิต แบบค่อยเป็นค่อยไป รวมทั้งสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อเป็นทางเลือกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และความสามารถอยู่ร่วมกันกับสังคมอื่นอย่างเข้าใจ<sup>๕๗</sup> เพราะหลักการพัฒนาชุมชนที่สำคัญประการหนึ่งคือ หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (People Partipation) หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอน คือ ร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจร่วมวางแผน ร่วมในการแก้ไขปัญหาพร้อมประเมินผลร่วมรับผิดชอบและร่วมในการรับผลของพัฒนาทั้งในรูปของปัจเจกบุคคล กลุ่มองค์กร<sup>๕๘</sup>

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปแนวคิดของคำว่า การพัฒนาชุมชน ว่าเป็นการประสานความรู้ที่มีอยู่แล้วภายในชุมชนและความรู้หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ จากภายนอกชุมชนเข้าด้วยกัน เพื่อพัฒนาความคิด ความสามารถของประชาชนให้เกิดความเชื่อมั่น ช่วยเหลือตนเอง เพื่อนบ้านและชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้เกิดมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมา ให้คนในชุมชนซึ่งอยู่ในพื้นที่บริเวณที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ความเป็นอยู่ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีค่านิยม ความเชื่อและอื่นๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่น มีความสุขร่วมในการแก้ไขปัญหาพร้อมประเมินรับผิดชอบ

## ๒.๓ แนวคิด หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

### ๒.๓.๑ ความหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีความหมายครอบคลุมในประเด็นกล่าวคือ

๑. เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า ๓๐ ปี ตั้งแต่ก่อน

<sup>๕๗</sup> ครรชิต พุทธิโกษา, *คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๔), หน้า ๑.

<sup>๕๘</sup> สนธยา พลศรี, *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๖๒.

การเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ<sup>๕๙</sup>

๒. เศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปในทางสายกลางที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่อันเรียบง่ายของคนไทยซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประชาชนทุกระดับ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร และระดับประเทศได้โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะตนเอง สังคมสิ่งแวดล้อมรวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปและต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจในดำเนินการต่างๆอย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาหลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจรรยาและวัฒนธรรมที่พึงยึดถือถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถ่วงถ่วงโดยคำนึงถึงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

เงื่อนไขสำคัญ เพื่อให้เกิดความพอเพียงการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขคุณธรรม หลักวิชา แลพเงื่อนไขชีวิตเป็นพื้นฐาน

เงื่อนไขหลักวิชา อาศัยความรู้ รอบคอบและระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆมาใช้วางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน

เงื่อนไขชีวิต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทนมีความเพียร มีสติและปัญญา บริหารจัดการใช้ชีวิตโดยใช้หลักวิชาและคุณธรรมเป็นแนวทางพื้นฐาน<sup>๖๐</sup>

๓. ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นต้องมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้รอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนดำเนินงานทุกขั้นตอนและในขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในระดับให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรมีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี<sup>๖๑</sup>

<sup>๕๙</sup> คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง, ๒๕๕๐), หน้า ๒๑.

<sup>๖๐</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ๒๑ เซ็นจูรี่, ๒๕๕๑), หน้า ๑๓ - ๑๖.

<sup>๖๑</sup> สุขสรรรค์ กันตะบุตร, การศึกษาการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจ, (กรุงเทพมหานคร: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๐), หน้า ๖.

๔. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตการมีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน สามารถเลี้ยงดู  
 คุ้มตนเองโดยให้มีความเหมาะสมเพียงพอกับความต้องการของตนเองได้ ทั้งนี้ไม่ได้มีความหมายว่า  
 ครอบครัวจะต้องทำการผลิตอาหารถักทอเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายด้วยตนเอง แต่หมายถึงในหมู่บ้าน  
 จะต้องมีความพอเพียงในระดับหนึ่ง<sup>๖๒</sup>

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นปรัชญาให้ชี้ถึงแนวทางในการ  
 ดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับคือ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับ  
 รัฐ ทั้งในการพัฒนาและในการบริหารประเทศโดยดำเนินไปในทางสายกลาง ซึ่งเป็นการดำรงชีวิตใน  
 ความพอดีต่อการปฏิบัติตนเพื่อให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยมีความพอประมาณ ความมีเหตุผล  
 รวมไปถึงความจำเป็นที่ต้องมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอีกด้วย เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นหลักปรัชญาที่ต้อง  
 ปรับจิตใจและสภาพของตัวเราเองเสียก่อน ถ้าหากยังหลงในกิเลสต้นหาความมีเหตุผลก็หายไป ให้จำ  
 คำหลักๆไว้ ๓ คำ คือ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่พระองค์ท่านตรัสไว้ยึด  
 คำว่า พอประมาณ มีเหตุผลและให้มีภูมิคุ้มกัน<sup>๖๓</sup>

### ๓.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทอดพระเนตรเห็นความเสี่ยงของ  
 เศรษฐกิจสังคมไทยที่พึ่งพิงปัจจัยภายนอกสูงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ  
 อย่างรวดเร็วจึงทรงเตือนให้พสกนิกรตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนำสู่  
 การพัฒนาที่ยั่งยืนและทรงเน้นย้ำว่าพัฒนาต้องเริ่มจากการ “พึ่งตนเอง” สร้างพื้นฐานให้  
 พอมีพอกินพอใช้ด้วยวิธีการประหยัดและถูกต้องตามหลักวิชาการให้ได้ก่อนโดยต้องรู้จักประมาณตน  
 และดำเนินการด้วยความรอบรู้รอบคอบระมัดระวังและ “ทำตามลำดับขั้นตอน” สู่การ “ร่วมมือ  
 ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” เมื่อพัฒนาตนเองและชุมชนให้เข้มแข็งแล้วจะได้ “พัฒนาเครือข่ายเชื่อมสู่  
 สังคมภายนอกอย่างเข้มแข็งมั่นคงและยั่งยืน” ต่อไป

โดยที่องค์ประกอบของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่พระบาทสมเด็จพระ  
 ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นแนวทางการ  
 ดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติ นำสู่ความสมดุลอันส่งผลให้มีความสุขอย่างยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ  
 ดังนี้

๑) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของ  
 ตนเองสังคสิ่งแวดล้อมรวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไปและต้องไม่  
 เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

<sup>๖๒</sup> กรมการปกครอง, เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนพึ่งตนเอง แนวคิดและยุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง, ๒๕๔๖), หน้า ๔ - ๕.

<sup>๖๓</sup> ไพเราะ เลิศวิราม, Sufficiency Economy เศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: ไทยเดย์  
 ดอทคอม, ๒๕๕๐), หน้า ๔๓.

๒) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการอย่างมีเหตุผล ตามหลักวิชาการ หลักกฎหมายหลักคุณธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถ่วงถ่วง “รู้จุดอ่อนจุดแข็งโอกาสอุปสรรค” และคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ “รู้เขา รู้เรา รู้จัก เลื่อนนำสิ่งที่ดีและเหมาะสมมาประยุกต์ใช้ ”

๓) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากทั้งในและต่างประเทศเพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยงปรับตัวและรับมือได้อย่างทันท่วงที ในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความพอเพียงนั้นจะต้องเสริมสร้างให้คนในชาติมีพื้นฐานจิตใจในการปฏิบัติตน ดังนี้

๑) มีคุณธรรม ทั้งนี้ บุคคลครอบครัวองค์กรและชุมชนที่จะนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ต้องนำระบบคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตมาประพฤติปฏิบัติก่อน โดยเริ่มจากการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวการศึกษาอบรมในโรงเรียน การสั่งสอนศีลธรรมจากศาสนาตลอดจนการฝึกจิตข่มใจของตนเอง

๒) ใช้หลักวิชาความรู้ โดยนำหลักวิชาและความรู้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มาใช้ทั้งในขั้นการวางแผนและปฏิบัติด้วยความรอบรู้ รอบคอบและระมัดระวังอย่างยิ่ง

๓) ดำเนินชีวิตด้วยความเพียรความอดทน มีสติปัญญาและความรอบคอบ<sup>๖๔</sup>

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่ยึดหลักทางสายกลาง เป็นหัวใจสำคัญกรอบแนวคิดโดยความพอเพียง จะต้องประกอบด้วย ๓ ลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี เตรียมพร้อมที่จะจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากทั้งภายนอกและภายใน เงื่อนไขในการดำเนินกิจกรรมใดๆให้อยู่ในความพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ (รอบรู้รอบคอบระมัดระวัง) ผนวกกับคุณธรรม (จิตใจมีคุณธรรมซื่อสัตย์สุจริตและเพียรอดทนปัญญา) เพื่อนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ การพัฒนาที่สมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อมและความรู้/เทคโนโลยี<sup>๖๕</sup>

ซึ่งเป็นหลักวิธีทางตรรกศาสตร์ เพื่อทำความเข้าใจสร้างความเชื่อมโยงองค์ประกอบต่างๆจากการวิเคราะห์ด้วยวิธีดังกล่าว ได้ข้อสรุปว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีองค์ประกอบอย่างสมบูรณ์ที่จะสามารถใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนา กรอบทางเศรษฐศาสตร์ได้ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น ๕ ส่วนกล่าว คือ

<sup>๖๔</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, *เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๔), หน้า ๘ - ๑๐.

<sup>๖๕</sup> กาญจนา บุญยังและคณะ, “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในองค์การบริหารส่วนตำบล”, *รายงานวิจัย*, (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๕๒), หน้า ๑๔.

๑. กรอบแนวคิดเป็นปรัชญาที่ชี้แนะการดำรงอยู่และปฏิบัติตน ในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิม ของสังคมไทยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ได้ตลอดเวลามุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา<sup>๖๖</sup>

๒. คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ ใช้กับการปฏิบัติได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน โดยเป็นปรัชญาที่มองโลกเชิงระบบเน้นการรอดพ้นจากวิกฤติ ในแต่ละช่วงเวลาเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนาทั้งในมิติทางธรรมชาติทางสังคมและทางเศรษฐกิจ ตลอดจนพิจารณาและวิเคราะห์สถานการณ์และความเปลี่ยนแปลง รวมทั้งนโยบายวิธีการพัฒนาและผลที่เกิดขึ้นอย่างเชื่อมโยง ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีวัฒนธรรมและค่านิยมทางสังคม

๓. ค่านิยมความพอเพียง ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานไปสู่ความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภายนอก ได้ซึ่งความพอเพียงหมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำซึ่งประกอบด้วย๓คุณลักษณะพร้อมๆ กันได้แก่ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ดังนี้

๓.๑ ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปในมิติต่างๆ ของการกระทำเช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ เพื่อนำไปสู่ความสมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงและ หมายรวมถึงการพึ่งตนเองและการมีชีวิตที่เรียบง่าย

๓.๒ ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอประมาณ นั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบและยังรวมถึงการสะสมความรู้และประสบการณ์ ความสามารถในการวิเคราะห์ การรู้จักตนเองการมองการณ์ไกล ตลอดจนมีความเมตตาเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

๓.๓ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้และไกลมาจากความสามารถในการพึ่งตนเองและควมมีวินัยในตนเอง ภายใต้ข้อจำกัดของความรู้ที่มีอยู่และสร้างภูมิคุ้มกัน ในตัวให้พอเพียงที่จะสามารถพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ระดับของความพอประมาณ ต้องครอบคลุมมิติการจัดการ ความเสี่ยงเชิงพลวัตจึงจะนับได้ว่าเป็นความพอเพียงที่สมบูรณ์

๔. เงื่อนไขการตัดสินใจการกระทำและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง อย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ

<sup>๖๖</sup> คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจพอเพียง, ๒๕๕๐), หน้า ๒๑.

ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิต ด้วยความอดทน ความเพียรมีสติปัญญาและความรอบคอบกล่าว คือ

๔.๑ เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบความรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้น มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

๔.๒ เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย การพัฒนาคนให้เป็นทั้งคนเก่ง และคนดีมีสุขภาพจิตและสุขภาพกายที่เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอันจะต้องเสริมสร้างใน ๒ ด้านได้แก่ ๑) ด้านจิตใจและปัญญาโดยเน้นความรู้คู่คุณธรรมตระหนักในคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ๒) ด้านการกระทำหรือแนวทางการดำเนินชีวิตเน้นความอดทน ความเพียรสติปัญญาและความรอบคอบ

๕. แนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับคือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมความรู้เทคโนโลยี และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้จะทำให้เกิดทั้งวิถีการพัฒนาและผลของการพัฒนาที่สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงกล่าวคือ

๕.๑ ความพอเพียงเป็นวิธีการที่คำนึงถึงความสมดุลพอประมาณ อย่างมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันก็นำไปสู่การกระทำที่ก่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

๕.๒ ความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงหมายถึง ความสมดุลในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมและความรู้และเทคโนโลยี ในขณะที่เดียวกันความสมดุลของการกระทำ ทั้งเหตุและผลที่เกิดขึ้นในมิติของเวลาจะนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนาของทุนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางสิ่งแวดล้อมและทุนทางภูมิปัญญา รวมทั้งความพร้อมรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่อผลกระทบในด้านต่างๆ<sup>๖๗</sup>

แนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในทรรศนะ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ท่านได้กล่าว ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงในแง่มุมต่างๆ เอาไว้ว่าเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงความสามารถของชุมชน เมืองรัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่งในการผลิต และบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้นๆ ได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่ตนไม่ได้เป็นเจ้าของ เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือความสามารถในการดำรงได้อย่างไม่เดือดร้อน ความเป็นอยู่อย่างประมาทตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระของวัตถุ มีอิสรภาพ ไม่มีพันธนาการอยู่กัลป์สิ่งใด โดยสรุปคือหันกลับมายึดเส้นทางการดำรงชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงคือการวางรากฐานอันมั่นคงและยั่งยืนของชีวิต<sup>๖๘</sup>

<sup>๖๗</sup> กาญจนา บุญยังและคณะ, **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในองค์การบริหารส่วนตำบล**, หน้า ๑๐-๑๔.

<sup>๖๘</sup> สุเมธ ตันติเวชกุล, **เบื้องพระยุคลบาท**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๔), หน้า ๒๘๕.

๑. ยึดแนวพระดำริในการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงตามขั้นทฤษฎีใหม่
๒. สร้างพลังงานสังคม โดยการประสานพลังสร้างสรรค์ของทุกฝ่ายในลักษณะพหุภาคี อาทิ ภาครัฐ องค์กร พัฒนาเอกชน นักวิชาการ ธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อให้ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาธุรกิจชุมชน
๓. ยึดพื้นที่เป็นหลักและใช้องค์กรชุมชน เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ส่วนภาคีอื่นๆทำหน้าที่ช่วยกระตุ้นอำนวยความสะดวก ส่งเสริมและสนับสนุน
๔. ใช้กิจกรรมของชุมชนเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้และการจัดการร่วมกัน พร้อมพัฒนาอาชีพที่หลากหลายเพื่อเป็นทางเลือก ของคนในชุมชนซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งด้าน เพศ วัย การศึกษา ความถนัด ฐานะเศรษฐกิจ ฯลฯ
๕. ส่งเสริมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อสร้างคุณธรรมและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างรอบด้าน อาทิ การศึกษา สาธารณสุขการฟื้นฟูวัฒนธรรม การจัดการสิ่งแวดล้อม ฯลฯ
๖. วิจัยและการพัฒนา ธุรกิจชุมชนนครบวงจร (ผลิต-แปรรูป-ขาย-บริโภค) โดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและฐานทรัพยากรของท้องถิ่น ควรเริ่มพัฒนาจากวงจรธุรกิจขนาดเล็กในระดับท้องถิ่นไปสู่วงจรธุรกิจที่ใหญ่ขึ้นระดับประเทศและระดับต่างประเทศ
๗. พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่มีศักยภาพของแต่ละเครือข่ายให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ธุรกิจชุมชน ที่มีข้อมูลข่าวสารกิจนั้นๆ อย่างครบวงจร พร้อมทั้งใช้เป็นสถานที่สำหรับศึกษาดูงานและฝึกอบรม<sup>๒๙</sup>

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงพระราชให้ แก่พสกนิกรชาวไทย เพื่อแนะแนวทางในการดำรงชีวิตของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ซึ่งเป็นปรัชญาที่ทรงชี้แนะถึงแนวทางการปฏิบัติโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี บนพื้นฐานของความรอบรู้ ความรอบคอบและระมัดระวังในการใช้ความรู้อย่างถูกหลักพลังทางบวก ควบคู่ไปกับการกระทำที่ไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปันช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน สร้างสรรค์พลังทางบวก นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืนและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ อีกทั้งยังเป็นแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับชาวไทยเป็นอย่างมาก เพราะลดความเห็นแก่ตัว เห็นคุณค่าของธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ว่า มัชฌิมาปฏิปทา คือการเดินทางสายกลาง ไม่สุดโต่งไปทางใดทางหนึ่ง การใช้ชีวิตตามวิถีมัชฌิมาปฏิปทา ก็คือใช้ชีวิตบนความพอเพียงนั่นเอง

เศรษฐกิจพอเพียงเศรษฐกิจพื้นฐานและเศรษฐกิจชุมชน หมายความว่า ถ้าสังคมไทยทำความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพื้นฐานกันอย่างทั่วถึงเราสามารถขจัดความยากจนของคนทั่วประเทศพร้อมๆ กับสร้างฐานทางสังคมและธรรมชาติแวดล้อม ให้ฟื้นฟูบูรณะเพิ่มพูนขึ้นเต็มประเทศความเข้มแข็ง ที่เป็นพื้นฐานทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม จะส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจใน

<sup>๒๙</sup> สุเมธ ตันติเวช, คำสอนพ่อเศรษฐกิจพอเพียง หนังสือเฉลิมพระเกียรติเฉลิมฉลองพระชนมายุ ๘๑ พรรษา, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา สถาบันสื่อธรรม, ๒๕๕๑), หน้า ๒๔๙ - ๒๕๑.

ระดับบนมั่นคงและยั่งยืนเศรษฐกิจ พื้นฐานหรือเศรษฐกิจชุมชนหรือเศรษฐกิจพอเพียงที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสถึงเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ มีความ คล้ายคลึงกันหรือเหมือนกันเศรษฐกิจพื้นฐาน หมายถึง เศรษฐกิจที่คำนึงถึงการทะนุบำรุงพื้นฐานของ ตัว ให้เข้มแข็งทั้งทางสังคมวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ พื้นฐานของสังคมก็คือชุมชน เพราะฉะนั้นเศรษฐกิจชุมชนกับเศรษฐกิจพื้นฐานก็อย่างเดียวกัน เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียง สำหรับทุกคน มีธรรมชาติพอเพียง มีความรักพอเพียง มีปัญญาพอเพียง เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิด ความสมดุลจะเรียกว่าเศรษฐกิจสมดุลก็ได้ เมื่อสมดุลเป็นปกติสบายไม่เจ็บไข้ ไม่วิกฤตเศรษฐกิจ พื้นฐานกับเศรษฐกิจชุมชน ล้วนมุ่งไปสู่เศรษฐกิจพอเพียง ข้อสำคัญเมื่อพูดถึงเศรษฐกิจพื้นฐานต้องไม่ มองเรื่องเศรษฐกิจแบบแยกส่วน แต่เป็นเศรษฐกิจที่อยู่บนความเข้มแข็งของสังคมหรือชุมชนอาศัย การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจ เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและ สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นบูรณาการลักษณะพื้นฐาน ๕ ประการของเศรษฐกิจพอเพียง

๑) เป็นเศรษฐกิจสำหรับคนทั้งมวล ไม่ใช่เศรษฐกิจที่สร้างความร่ำรวยให้คนส่วนน้อยแต่ ทิ้งคนส่วนใหญ่ให้ยากจน

๒) มีพื้นฐานอยู่ที่ความเข้มแข็งของชุมชน

๓) มีบูรณาการคือไม่ใช่เป็นเรื่องเศรษฐกิจโดดๆ แต่เชื่อมโยงกับสังคมวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป

๔) อยู่บนพื้นฐานความเข้มแข็งของตนเอง

๕) การจัดการและนวัตกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มเติมความก้าวหน้า ให้แก่เรื่องพื้นฐานทำให้มี พลวัตอย่างไม่หยุดนิ่ง<sup>๗๐</sup>

แนวทางการบริหารประเทศ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ชี้ให้ประชาชนได้เห็นถึงแนวทางการปฏิบัติตน ที่ควรจะเป็นเพื่อให้สามารถดำรงชีพ ได้โดยไม่เดือดร้อนซึ่งที่จริงแล้วก็ยังเป็นแนวทางที่มีพื้นฐาน มาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยและสามารถนำไปใช้ได้ในทุกระดับ ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ การพัฒนาต้องเริ่มจากการพึ่งตนเองให้ได้ก่อน การที่จะสามารถพึ่งตนเอง ได้เราต้องรู้จักประมาณตนและทำทุกอย่างด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังไม่ประมาทสิ่งเหล่านี้ จะสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเราต่อไป ด้วยหลักการสำคัญของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นหลักการพึ่งตนเองเป็นหลัก ที่จะทำอะไรอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ไม่รีบร้อนไม่ก้าวกระโดดไม่ประมาท รู้จักการเลือกสรรและการใช้อย่างเหมาะสม ระมัดระวังมีความพอดี พอเหมาะ พอควร ซึ่งใช้คำสรุปรวมว่า “พอเพียง”<sup>๗๑</sup>

ในทัศนะ ของศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์เกษม วัฒนชัย ที่ได้อธิบายถึงเศรษฐกิจพอเพียง ในการสัมมนาเรื่องเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ที่ “ทางสายกลาง” ไม่สุดโต่งซึ่งมีอยู่ในคำสอนของทุกศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธ

<sup>๗๐</sup> ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบลยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียงศีลธรรมและสุขภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ศพรินตังเซนเตอร์, ๒๕๔๑), หน้า ๒๐ - ๒๒.

<sup>๗๑</sup> พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์, อ้างอิงในสำคณกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง...สู่การปฏิบัติ, หน้า ๑๒ - ๑๓.



คริสต์ พราหมณ์ ฮินดู อิสลามและศาสนาซิกข์ การใช้ชีวิตนั้นอย่างสุดโต่งด้านใดด้านหนึ่ง แต่ให้อยู่ในทางสายกลาง เช่น การใช้เงินระดับบุคคล นักเรียน นิสิต นักศึกษาหรือครูก็ดี ใช้ให้พอเพียงพอประมาณ หากสุดโต่งข้างหนึ่ง คือตระหนี่หรือขี้เหนียวตระหนี่ก็คือ ไม่ใช่เงินแม้ว่าจำเป็นต้องใช้เงินก็ไม่ยอมใช้แล้วไปสร้างความเดือดร้อนให้ตนเอง คนในครอบครัวหรือคนในโรงเรียน ส่วนสุดโต่งอีกด้านคือ ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยใช้เงินในสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องใช้และไม่มีเหตุผลความจำเป็นต้องใช้เห็นเขามีก้อยากมีตามเขาเขามีเงินเป็นแสนเป็นล้าน เราจะไปมีตามเขาได้อย่างไรในเมื่อเงินเดือนเราหมื่นสองหมื่น ซึ่งปรัชญาฯ นี้ต้องการสอนเรา การที่จะใช้ชีวิตใช้เงินทองหรือตัดสินใจบริหารโรงเรียนต้องวางอยู่บนความพอเพียง<sup>๗๒</sup>

การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศจะต้องมีการใช้อย่างสมดุลหมายถึงการขุดค้นทรัพยากรเพื่อใช้ในการผลิตจะไม่ทำให้มีผลกระทบต่อชุมชนและประชาชน เช่น ควรหลีกเลี่ยงการสร้างมลภาวะน้ำเน่าเสียหรืออากาศเป็นฝุ่นละอองในชุมชนเป็นต้น ควรใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนและป้องกันรักษามิให้มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในเชิงลบ ดร.จิรายุ อิศรางกูรณอยุธยา ยังได้กล่าวสรุปหลักการเศรษฐกิจพอเพียงไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

๑) ให้เดินทางสายกลางประชาชนควรบริโภคสินค้าหรือบริการเท่าที่ทรัพยากรในประเทศจะเอื้ออำนวยหรือผลิตได้

๒) ภายในประเทศจะต้องป้องกันตัวและปรับตัวให้อยู่รอดจากภาวะไม่สมดุลซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกประเทศ เช่น สินค้าขาดตลาดทั่วโลกหรือเศรษฐกิจในยุโรปอ่อนแอเป็นต้น

๓) ธุรกิจจะต้องช่วยรักษาทรัพยากรและไม่ทำลายสภาพแวดล้อมของโลก เช่น การปล่อยภาวะเรือนกระจกควรใช้ทรัพยากรอย่างระมัดระวังพึงระลึกไว้ว่า หลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้หมายถึงการอยู่อย่างปลีกวิเวกโดยไม่ทำการค้าขายกับต่างประเทศเศรษฐกิจพอเพียงสนับสนุนให้อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เหลือไว้คู่กับโลกอย่างยั่งยืน<sup>๗๓</sup>

โดยความคิดเห็นดังกล่าวมีความสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เมื่อวันพฤหัสบดีที่๑๘กรกฎาคม๒๕๓๗มีความตอนหนึ่งว่า

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นต้องสร้างพื้นฐานคือความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อนโดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการเมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นสูงขึ้นไป หากมุ่งแต่จะสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียวโดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและประชาชนโดย

<sup>๗๒</sup> ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์เกษม วัฒนชัย, อ้างอิงในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง...สู่การปฏิบัติ, หน้า ๑๒ - ๑๓.

<sup>๗๓</sup> Chirayulsarangkun Na Ayuthaya, His Majesty the King and the Royal Initiatives towards Balancing Thailand's Development, Translated by SawaneeNivasabutr, (DevawongseVaropakarn Institute of Foreign Affairs, Ministry of Foreign Affairs, n.d.), pp. 4 - 5.

สอดคล้องด้วยก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆขึ้นซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวในที่สุดตั้ง  
เห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้ ...”<sup>๗๔</sup>

ทั้งนี้ อุษณีย์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา ได้อธิบายถึงคำว่า “พอ” ในหลักเศรษฐกิจพอเพียงไว้  
๓ ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ ๑ พอมีพอกิน ขั้นแรก เป็นการผลิตเพื่อตนเองเพื่อครอบครัวเป็นอันดับแรก ดัง  
ข้อความที่ว่า “กินทุกอย่างที่ปลูกและปลูกทุกอย่างที่กิน” พึ่งเงินให้น้อยที่สุดเพราะเป็นสิ่งหายากโดย  
เริ่มจากการทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อจะได้เห็นส่วนที่เป็นรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือยเกินความพอดีเกิน  
ความต้องการ จะได้หาทางแก้ไขด้วยการลดในส่วนนั้นๆ และอะไรที่สามารถผลิตได้เองก็ลองผลิตดู  
เช่น การปลูกผักสวนครัวในบ้าน การเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ไว้กินไข่ การทำปุ๋ยชีวภาพจากวัสดุเหลือใช้ใ  
บ้านแทนการซื้อปุ๋ยวิทยาศาสตร์และการทำสบู่เหลวไว้ใช้เอง เป็นต้น ซึ่งบุคคลทุกกลุ่มอาชีพสามารถ  
ทำได้ ถ้าเป็นเกษตรกรก็หาทางบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทฤษฎีใหม่เป็นหลัก คนเราถ้าไม่โลภมาก  
ชีวิตก็มีความสุขยิ่ง ปลอดภัยได้ความสุขก็ยิ่งเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ

ขั้นที่ ๒ อยู่ดีกินดี เป็นขั้นของการรวมกลุ่มสมาชิก ในชุมชนและในสังคมใกล้เคียงเข้า  
ด้วยกัน เพื่อก่อให้เกิดพลังก่อให้เกิดการผลิต เพื่อมุ่งสู่เศรษฐกิจชุมชนด้วยการรวบรวมข้อมูลด้าน  
การตลาดการแปรรูป วัตถุดิบของชุมชนให้เป็นสินค้าของชุมชนให้เป็นสินค้าและบริการ เพื่อหารายได้  
เพิ่มขึ้น เช่น ผลผลิตของข้าวแปรรูปเป็นโจ๊กของสำเร็จรูป การนำสมุนไพรที่ปลูกได้มาอบแห้งบรรจุ  
แคปซูล การทำปุ๋ยอัดเม็ดชีวภาพปุ๋ยน้ำและสารไล่แมลงบรรจุขวด เป็นต้น ซึ่งการทำเช่นนี้ได้  
จำเป็นต้องมีการรวมกลุ่มให้เข้มแข็งมีการสร้างเครือข่ายของการพัฒนาและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน  
เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาชาวบ้านให้สูงขึ้น

ขั้นที่ ๓ มั่งมีศรีสุข ขั้นนี้เป็นการดำเนินธุรกิจชุมชนที่เกิดจากพลังสร้างสรรค์จาก  
เครือข่ายสหกรณ์ที่มีกิจกรรมคล้ายคลึงกันร่วมมือกันทำกิจกรรมผลิตและการจำหน่ายเพื่อก่อให้เกิด  
อำนาจในการต่อรองในทุกๆ เรื่องโดยประชาชนในชุมชนและในสังคมเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตเอง  
เช่น เป็นเจ้าของโรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพ โรงสีกลาง กิจการขนส่งและเจ้าของตลาดกลางการเกษตร  
 เป็นต้น จะได้สามารถกำหนดราคาสินค้าและบริการได้เองอันจะนำไปสู่ความมั่งมีศรีสุขในที่สุดและ  
เป็นความมั่งมีมีความสุขที่ยั่งยืนด้วยเพราะใช้หลักการพึ่งตนเองและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันบนฐานของ  
ความไม่มีหนี้สิน<sup>๗๕</sup> และการมองอย่างวิถีสัจธรรมด้านภายนอกต้องมีกินมีใช้มีปัจจัยสี่เพียงพอตาม  
อัตภาพหมายถึงการพึ่งตนเอง มองอย่างจิตวิสัยด้านภายในจิตใจคนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่ทำกัน  
บางคนมีเงินเป็นล้านๆ ก็ไม่เพียงพอบางคนมีนิดเดียวก็พอเป็นการเพียงพอทางจิต

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ มีความสอดคล้องกับอัมมิกสังคัมของ  
ท่านพุทธทาสภิกขุ ซึ่งเน้นในเรื่องของจิตใจมากกว่ารูปธรรมด้านเศรษฐกิจและสอดคล้องกับหลัก  
เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธของ อี.เอฟ. ชูเมกเกอร์ ที่เน้นเรื่องความพอเพียงทางเทคโนโลยีในระบบการ  
ผลิตที่ให้ความสำคัญของคนมากกว่าผลผลิตเป้าหมายที่สำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือต้องการให้

<sup>๗๔</sup> พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ, อ้างอิงในสำนักงานคณะกรรมการ  
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ, หน้า ๑๒๕

<sup>๗๕</sup> อุษณีย์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา, “ศาสตร์แห่งธรรมมีราชาสร้างคุณค่าแห่งชีวิต”, นิตยสารข่าว  
ทางเดิน, ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๑๔๙ (เมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๓), หน้า ๕๑ - ๕๒ .

ประชาชนหรือชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้สร้างรากฐานที่เข้มแข็งและมั่นคงดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเพราะเศรษฐกิจพอเพียงไม่แค่สร้างความมั่นคงทางวัตถุหรือทางกายให้คนพอมีพอกินเท่านั้นหากแต่ยังเป็นการสร้างความมั่นคงทางจิตตังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นทางเลือกที่ควรนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตอย่างมีนัยที่สำคัญ<sup>๗๖</sup>

หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

แนวทางการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงโดยเน้นหาข้าวหาปลาก่อนหาเงินหาทองคือ ทำมาหากินก่อนทำมาค้าขายโดยการส่งเสริมการทำไร่นาสวนผสมและการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อให้เกษตรกรพัฒนาตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกพืชผักสวนครัวลดค่าใช้จ่ายการทำปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกและใช้วัสดุเหลือใช้เป็นปัจจัยการผลิตเพื่อลดค่าใช้จ่ายและบำรุงดินการเพาะเห็ดฟางจากวัสดุเหลือใช้ในไร่นา การปลูกไม้ผล สวนพืชหลังบ้านและมาใช้สอยในครัวเรือนการปลูกพืชสมุนไพรช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัย การเลี้ยงปลาในร่องสวนในนาข้าวและแหล่งน้ำเพื่อเป็นอาหารโปรตีนและรายได้เสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและไก่ไข่ประมาณ ๑๐-๑๕ ตัวต่อครัวเรือนเพื่อเป็นอาหารในครัวเรือนโดยใช้เศษอาหารร่ำและปลายข้าวจากผลผลิตการทำนาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากการปลูกพืชไร่เป็นต้น<sup>๗๗</sup>

หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงคือการเดินสายกลาง ความพอเพียงการพอดีความพอประมาณหรือมีขีดจำกัดปฏิบัติทางการเดินทางสายกลางฯลฯ ซึ่งหลายท่านใช้ต่างกันแต่มุ่งไปในความหมายเดียวโดยกล่าวเป็นประเด็นหลักๆ ของความพอดีได้แก่

พอดีด้านจิตใจหากทุกคนมีจิตใจที่เข้มแข็งสำนึกดีต่อผลประโยชน์โดยรวมสำนึกต่อความเป็นมนุษย์ที่อยู่ร่วมบนผืนแผ่นดินเดียวกันก็จะนำไปสู่ความยั่งยืนร่วมกันได้พอดีด้านสังคมวัฒนธรรมถึงแม้ว่าสังคมหรือวัฒนธรรมของแต่ละชนชาติจะต่างกันก็ตาม หากแต่ต่างคนต่างดูแลและอนุรักษ์รวมถึงการผนึกกำลังเกื้อกูลต่อกันในสังคมและวัฒนธรรมภาพที่แตกต่างกันก็สามารถสร้างความงดงามให้แก่สังคมและวัฒนธรรมได้โดยยั่งยืน

พอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความไม่พอดีในทรัพยากรธรรมชาติก็จะนำไปสู่สภาพแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนอย่างไม่มีที่สิ้นสุดแต่การเอาชนะทรัพยากรธรรมชาติสุดท้ายธรรมชาติก็กลับมาชนะเราดังเช่นภัยธรรมชาติที่เคยปรากฏมาแล้ว การเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายดำรงชีวิตอย่างพอควรพออยู่พอกินสมควรตามอัตภาพและฐานะของตน ความพอดีจึงเป็นกุญแจไปสู่ความสำเร็จเพราะทุกสิ่งที่เขาทำไม่พลาดเลยทะลุเป้าพอดีและได้ประโยชน์สูงสุดความพอดีจึงเป็นภารกิจที่ประณีตละเอียดอ่อนต้องใช้สติที่สมบูรณ์ปัญญาที่แจ่มใสจึงจะบริหารให้เกิดความพอดีได้ความพอดีหรือความเป็นกลางจะบริหารให้เกิดขึ้นได้อย่างไรหรือการที่จะทำให้เกิดความรู้ที่เที่ยงตรง

<sup>๗๖</sup> ประสิทธิ์ ทองอ่อน, “เศรษฐกิจพอเพียงแนวพุทธศาสตร์”, วารสารบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๐), หน้า ๑๘.

<sup>๗๗</sup> อรุณี ปันประยงค์, “เศรษฐกิจพอเพียง”, กองส่งเสริมธุรกิจเกษตรกรรมวิชาการเกษตร, (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๔๙), หน้า ๕.

ได้นั้นต้องฝึกจิตให้มีระเบียบนิ่งมีสมาธิจิตที่นิ่งและมีสมาธิ จะเป็นบ่อเกิดความรู้ที่เที่ยงตรงเพราะการนิ่งสงบเกิดความว่างเปล่าทำให้เห็นภาวะบวกและภาวะลบอย่างเที่ยงตรงตามความจริง ปัญญาที่จะเกิดปัญญาคือความรู้ที่เที่ยงตรงรู้แจ่มชัดรู้รอบและรู้ประโยชน์สูงสุดปัญญาจึงวัดจากความสำเร็จโดยสมควรและสังคมต้องมีความสุขอันยิ่งใหญ่ด้วยสังคมที่พอเพียงคือ สังคมที่พึ่งพาตนเองพึ่งพากันเองรวมกันเป็นกลุ่มเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายสร้างโอกาสประหยัลดอ้อมและแบ่งปันสังคมแห่งคุณธรรมคือสังคมที่ต้องมีธรรมาภิบาลรับผิดชอบต่อสังคมส่งเสริมคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมครอบครัวอบอุ่นเกื้อกูลซึ่งกันและกันสังคมที่สามารถคือสอนให้คนฉลาดพอที่ยืดหยุ่นเลือกสรรเอาวิทยาการใหม่ๆ มาต่อยอดสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์ความรู้เพื่อให้เท่าทันสามารถแข่งขันกับโลกภายนอกได้

สังคมที่สมดุล คือ ในอดีตพบว่า แต่การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาสังคมเกิดความไม่สมดุลระหว่างเศรษฐกิจและสังคมความไม่สมดุลของการพัฒนาเมืองและชนบทความยากจนของคนในประเทศสูงขึ้นความไม่สมดุลของเศรษฐกิจภายในประเทศกับภายนอกประเทศความสมดุลทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมเป็นต้น<sup>๗๘</sup>

สรุปได้ว่า ความหมาย ของหลักเศรษฐกิจพอเพียงก็คือความพอประมาณความมีเหตุผลรวมถึงความมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีที่เพียงพอต่อการมีผลกระทบใดๆ อันที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการในทุกขั้นตอนและในขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติทุกระดับโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐนักทฤษฎีและนักธุรกิจทุกระดับซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศให้มีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทนความเพียรมีสติปัญญาและความรอบคอบมีความพอเพียงพอเหมาะพอดี เพื่อเป็นแบบอย่างการดำรงชีวิตแก่ประชาชนในชาติอันจะก่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุเศรษฐกิจสังคมธรรมชาติสิ่งแวดล้อมการเมืองและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

### ๒.๓.๓ การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ

ทุกคนสามารถน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้โดยต้อง “ระเบิดจากข้างใน” คือการเกิดจิตสำนึกมีความศรัทธาเชื่อมั่นเห็นคุณค่าและนำไปปฏิบัติด้วยตนเองแล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัวชุมชนองค์กรสังคมและประเทศชาติต่อไป แนวทางปฏิบัติโดยเริ่มจากตัวก่อนด้วยการฝึกจิตข่มใจตนเองและอบรมเลี้ยงดูคนในครอบครัวให้มีคุณธรรมกินอยู่ตามอัตภาพพึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถไม่ทำอะไรเกินตัวไม่ลงทุนเกินขนาดดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นใฝ่รู้ใฝ่ศึกษาและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงในอนาคตและเป็นที่ยังให้ผู้อื่นได้ในที่สุดเช่นการหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว<sup>๗๙</sup>

<sup>๗๘</sup> ญัฐวุฒิ บำรุงแจ่ม “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตของนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่” รายงานวิจัย, (คณะเศรษฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐), หน้า ๘.

<sup>๗๙</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, *เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง*, หน้าที่ ๑๑ .

**ความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว** แนวทางปฏิบัติโดยเริ่มจากตัวเองก่อนด้วยการฝึกจิตข่มใจตนเองและอบรมเลี้ยงดูคนในครอบครัว ให้มีคุณธรรมกินอยู่ตามอัตภาพพึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถ ไม่ทำอะไรเกินตัวไม่ลงทุนเกินขนาด ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นใฝ่รู้ใฝ่ศึกษาและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อความมั่นคงในอนาคตและเป็นที่ยังให้ผู้อื่นได้ในที่สุด เช่น การหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัวจากการประกอบสัมมาชีพ การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ประหยัดแต่ไม่ใช้ตระหนี่ลดละเลิกอบายมุขรู้จักคุณค่ารู้จักใช้รู้จักออมเงินและสิ่งของเครื่องใช้ดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรง มีการแบ่งปันภายในครอบครัวชุมชนและสังคมรอบข้าง รวมถึงการริเริ่มวัฒนธรรมประเพณีและการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งบริหารความเสี่ยงด้วยการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้านวัตถุสังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

ตัวอย่าง ความพอเพียงเช่นถ้ามีกระเป๋าถืออยู่ ๔ ใบ แต่อยากซื้อใบที่ ๕ ต้องคำนึงถึงหลักสำคัญในองค์ประกอบของปรัชญาฯ คือ พอประมาณมีเหตุผลและภูมิคุ้มกันหากซื้อแล้วต้องพิจารณาว่ามีเงินพอใช้ถึงสิ้นเดือนหรือไม่ หากไม่พอแสดงว่าภูมิคุ้มกันบกพร่องจึงไม่ควรซื้อกระเป๋าแต่หากมีเงินเดือนมากพอ ไม่เดือดร้อนและจำเป็นต้องใช้ก็สามารถซื้อได้ แต่ราคาต้องเหมาะสมด้วยหรือหากครอบครัวมีปัญหาเรื่องเป็นหนี้ต้องไปดูแลปัจจัยของการเป็นหนี้ทั้งที่ควบคุมได้และควบคุมไม่ได้ โดยลงบัญชีแบ่งประเภทรายรับรายจ่ายหากรายจ่ายใดสามารถควบคุมได้และเป็นรายจ่ายที่ไม่จำเป็นก็ให้ลดหรือยกเลิกไป เช่น โทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่หรือสิ่งของที่เป็นอบายมุขทั้งปวง<sup>๘๐</sup>

**ความพอเพียงในชุมชน** แนวทางปฏิบัติคนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนบนหลักของความรู้รักสามัคคี สร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันในชุมชนและนอกชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การรวมกลุ่มอาชีพกลุ่มออมทรัพย์หรือองค์กรการเงินชุมชนสวัสดิการชุมชน การช่วยดูแลรักษาความสงบความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์สุขได้อย่างเหมาะสม

ตัวอย่าง ความพอเพียงในชุมชนคนในชุมชนร่วมกันศึกษาข้อมูลในชุมชน เพื่อให้รู้จักตัวเองชุมชนทรัพยากรในชุมชนโลกภายนอกและรู้สาเหตุปัญหาที่มาของผลกระทบต่างๆ แล้วร่วมกันหาวิธีแก้ปัญหาและวางแผนป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตรวมถึงพัฒนาสิ่งดีๆ ที่มีอยู่ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติแล้วนำมาต่อยอด เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในชุมชนในทางที่ดีขึ้นขณะเดียวกันต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชุมชนให้มีความ “รู้รักสามัคคี” มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน รอบคอบ มีความเพียรมีสติปัญญาและที่สำคัญ คือ มีความสุขบนความพอเพียงไม่ฟุ้งเฟ้อไม่โลภไม่ติดการพนัน ไม่เป็นหนี้ไม่ลุ่มหลงอบายมุขดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นในช่วงเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ชุมชนที่ไม่ปฏิบัติเช่นนี้ก็ไปไม่รอดตรงข้ามกับชุมชนที่ปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็สามารถคงความเข้มแข็งและยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง<sup>๘๑</sup>

**ความพอเพียงระดับประเทศ** แนวทางปฏิบัติเน้นการบริหารจัดการประเทศโดยเริ่มจากการวางรากฐานให้ประชาชนส่วนใหญ่ อยู่อย่างพอมีพอกินและพึ่งตนเองได้มีความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิตมีการรวมกลุ่มของชุมชนหลายๆ แห่งเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้สืบทอดภูมิปัญญาและ

<sup>๘๐</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒ .

<sup>๘๑</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔ - ๑๕.

ร่วมกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรู้จักสามัคคี เสริมสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดความพอเพียงนำสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” อย่างเข้มแข็งมั่นคงและยั่งยืนสืบไป

ตัวอย่างความพอเพียง เช่น การกำหนดนโยบายพัฒนาประเทศและการเปิดเสรีควรกระทำอย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยเน้นการเพิ่มภูมิคุ้มกันและเสริมสร้างทุนมนุษย์ทุนเศรษฐกิจทุนสังคม ทุนวัฒนธรรมทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปลูกฝังคุณธรรมความสามัคคี ความรู้ความเพียร ความอดทนแก้กฏแบ่งปันความซื่อสัตย์และความกตัญญูให้กว้างขวาง การดำเนินนโยบายการเงินการคลังและการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนต้องดาเนินการอย่างรอบรู้รอบคอบระมัดระวังคำนึงถึงความพอประมาณ คุ้มค้ำมีเหตุผล โปร่งใส สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและพอดีกับทรัพยากรรวมทั้งก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนอย่างแท้จริงมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะที่จะเป็นประโยชน์ ในการสืบทอดภูมิปัญญาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีและบทเรียนจากการพัฒนาหรือร่วมมือกันพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประเทศอันเป็นสังคมใหญ่อันประกอบด้วยชุมชนองค์กรและธุรกิจต่างๆที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงกลายเป็นเครือข่ายชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักการแห่งความพอเพียงรู้จักสามัคคีไม่เบียดเบียนแบ่งปันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ในที่สุด<sup>๔๒</sup>

### ๒.๓.๔ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม

หลักเศรษฐกิจพอเพียง กับ หลักธรรมสัปปุริสธรรม ๗ เปรียบเทียบหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา หมวดสัปปุริสธรรม ๗ จะเห็นว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีความสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ๗ อย่างยิ่งคุณสมบัติสำคัญ ๓ ประการ ของหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ

๑. ความพอประมาณ ความพอดีที่ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป ไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น

๒. ความมีเหตุมีผล การตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุมีผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องตัดสินใจโดยรอบด้าน ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆอย่างมีสติและรอบคอบ

๓. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การรู้จักตนเอง การรู้จักสังคมที่ตนอยู่ การรู้จักประเมินสถานการณ์ต่างๆที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับตนเองหรือสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ซึ่งทำให้สามารถเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆได้เป็นอย่างดี

หลักสำคัญ ๓ ประการนี้สอดคล้องอย่างยิ่งกับหลักธรรมในหมวดสัปปุริสธรรม 7 อันหมายถึงธรรมของคนดี ธรรมของผู้สงบ จะเห็นว่าคุณสมบัติข้อของความมีเหตุมีผล จะตรงกับหลักธรรม อัมมัญญตา และ อตถัญญตา อัมมัญญตา คือ รู้จักเหตุ รู้จักหลักการต่างๆ รู้หลักความจริง รู้ว่าเหตุอันใดทำแล้วจะเกิดผลที่เราต้องการนั้นๆ ในขณะที่ อตถัญญตา คือ รู้จักผล รู้จักความมุ่งหมาย รู้ถึงจุดประสงค์ของการกระทำใดๆ รู้เป้าหมายในการกระทำ รู้ว่าหลักการนี้ทำแล้วย่อมปรากฏผลอย่างไร การมีเหตุมีผลในการดำเนินชีวิตย่อมทำให้เรามีหลักยึดไม่เดินหลงทาง แม้ระหว่าง

<sup>๔๒</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้าที่ ๒๐-๒๑

ทางอาจเกิดปัญหา ผลที่ได้อาจไม่ตรงกับที่คาดการณ์ไปบ้าง แต่เพราะมีหลักการในการดำเนินชีวิตย่อมสามารถหาต้นตอของปัญหาและแก้ไขได้

ในข้อ ของความพอประมาณ จะสอดคล้องกับหลัก มัตตัญญูตา, อตตัญญูตา และ กาลัญญูตา มัตตัญญูตา คือ ความรู้จักประมาณ ความรู้จักพอดี รู้จักประมาณในการบริโภค รู้จักประมาณในการกระทำทุกอย่าง การรู้จักประมาณจะทำให้เราลดการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น อตตัญญูตา คือ การรู้จักตนเอง การรู้จักลักษณะทางกายภาพ เพศ วัย ทำให้มีการบริโภคที่เหมาะสม ใช้ชีวิตอย่างเหมาะสม การรู้จักความสามารถของตนเอง ความสามารถในการพัฒนาตนเอง ย่อมทำให้รู้จักประมาณในการตั้งเป้าหมายในชีวิตไม่ให้สูงเกินกว่าขีดความสามารถของตนเองจนเกินไป ซึ่งจะทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างเคร่งเครียด บีบคั้น และกาลัญญูตา คือ การรู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม และรู้จักระยะเวลาที่เหมาะสมในการกระทำใดๆ เช่น รู้ว่าเวลานี้ควรทำงาน เวลานี้ควรพักผ่อนร่างกาย เวลานี้ควรผ่อนคลายจิตใจ รู้ว่าควรทำงานเป็นระยะเวลาเท่าไรจึงสัมฤทธิ์ผล เพื่อให้ไม่ให้ช้าเกินไปจนไม่ทันการณ์ หรือเร็วเกินไปจนไม่รอบคอบ

หลักสุดท้าย คือ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง จะสอดคล้องกับหลัก อตตัญญูตา, ปริสัจญูตา, ปุคคัลญูตา และ กาลัญญูตา อตตัญญูตา คือ การรู้จักตนเอง รู้ถึงความสามารถ ข้อดี ข้อด้อยของตนเอง ปริสัจญูตา ความรู้จักบริษัท รู้จักชุมชน รู้จักสังคม รู้ว่าสังคมรอบตัวเป็นอย่างไร รู้ว่าจุดไหนคือโอกาส รู้ว่าสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร รู้จักธรรมชาติของคนในสังคมนั้นๆว่ามีพฤติกรรมอย่างไร มีธรรมเนียมอย่างไร ปุคคัลญูตา ความรู้จักบุคคล รู้จักความแตกต่างของนิสัยของคนแต่ละคน รู้จักความสามารถของคนแต่ละคน รู้ข้อดีข้อด้อยของคนแต่ละคน รู้ว่าคนประเภทใดควรคบหาสมาคมหรือคนประเภทใดควรอยู่ให้ห่าง และ กาลัญญูตา คือ การรู้จักกาลเทศะ รู้ว่าเวลาไหนควรพูดเวลาไหนควรฟัง เวลาไหนควรกระทำการใดๆ คาดการณ์ได้ว่าในกาลข้างหน้าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เพื่อหาทางในการปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น การรู้จักตนเอง การรู้จักผู้อื่น การรู้จักสังคมที่เราอาศัยอยู่ อาศัยความรู้เหล่านี้ประเมินพร้อมทั้งกับกาลเวลาจะทำให้เราสามารถคาดการณ์ถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างใกล้เคียง ทำให้เราเป็นคนทันต่อโลกทันต่อยุคสมัย ยากต่อการหลอกลวง ยากต่อการล้มเหลว หลักเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นหลักดำเนินชีวิตที่มีจุดประสงค์เดียวกันกับหลักธรรมสัปบุรุษธรรม ๗ คือหลักดำเนินชีวิตที่เป็นไปเพื่อให้มีชีวิตอันสงบและดีงาม<sup>๘๓</sup>

### ๒.๓.๕ ทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมี ผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ

<sup>๘๓</sup> อก.นวก. (ไทย) ๒๓/๒๓๘๕/๑๐๖

โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงทำการศึกษาและวิจัยเชิงปฏิบัติ เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่มาเป็นเวลานานตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๒ ในพื้นที่ส่วนพระองค์ขนาด ๑๖ ไร่ ๒ งาน ๒๓ ตารางวา ไกล้วัดมงคล ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรีและทรงมอบให้มูลนิธิชัยพัฒนา ที่ทรงจัดตั้งขึ้นมาเพื่อเสริมโครงการของรัฐ ทั้งนี้ก่อนที่จะทรงนำเอกสารออกเผยแพร่อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ.๒๕๓๗ นั้น ทรงให้จัดตั้ง “ศูนย์บริหารพัฒนา” ตามแนวพระราชดำริ อยู่ในความรับผิดชอบของมูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อเป็นต้นแบบสาธิตการพัฒนาด้านการเกษตรโดยประสานความร่วมมือระหว่างวัด ราษฎรและรัฐ ทำการเผยแพร่อาชีพการเกษตรและจริยธรรมแก่ประชาชนในชนบท โดยทรงหวังว่าหากประสบความสำเร็จก็จะใช้เป็นแนวทางสาธิตในท้องที่อื่นๆ ทั้งนี้ในส่วนของ การพัฒนาด้านการเกษตรนั้น ก็คือแนวคิดและมรรควิธีที่รู้จักกันในนาม “เกษตรทฤษฎีใหม่”<sup>๔๔</sup> แนวความคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ มีหลักการสำคัญ คือ

๑. เป็นระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงเพื่อให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้
๒. เป็นแนวคิดที่ยึดหลักความสามัคคีในชุมชน มีการให้ความร่วมมือร่วมใจกัน ทำให้ลดค่าใช้จ่าย

๓. เป็นการผลิตเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนเป็นพื้นฐาน

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑ เกษตรจะต้องสามารถพึ่งตนเองได้ โดยเน้นการเพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ที่เหลือจึงออกจำหน่าย โดยมีการบริหารจัดการที่ดินออกเป็น ๔ ส่วน คือสระน้ำ พื้นที่นาข้าว พื้นที่ปลูกพืชอื่นๆ ที่อยู่อาศัยและสิ่งก่อสร้างโดยมีสัดส่วนคือ ๓๐:๓๐:๓๐:๑๐ อย่างไรก็ตามการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ดังกล่าวไม่ใช่สูตรตายตัว สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๒ หลังจากเกษตรกรดำเนินการทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑ การผลิตอาหารเพื่อการบริโภคจนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง สามารถช่วยตนเองได้ จะมีการรวมกลุ่มกันในรูปแบบของสหกรณ์ ซึ่งเป็นการร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ คือการผลิตมีการร่วมมือกันในด้านพันธุ์พืช การให้ความร่วมมือกันในการเตรียมดิน การร่วมมือกันทำงานดั่งกรณี ประเพณีการลงแขกที่มีมาในอดีต การตลาด การจัดเก็บ และการจัดจำหน่ายผลผลิต การแลกเปลี่ยนสินค้าในชุมชน การจัดสวัสดิการร่วมกันในชุมชน

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๓ การติดต่อประสานงานกับแหล่งเงินทุน เพื่อให้สามารถขยายกิจการด้วยเทคโนโลยีการเกษตร ทำให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรกรรมได้ในราคาที่ต่ำลงทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์ การดำเนินการตามธรรมชาติโดยอาศัย แหล่งน้ำจากน้ำฝนประสิทธิภาพยังไม่ดีนักเพราะหากปีใดฝนตกน้อยมีน้ำไม่เพียงพอ ฉะนั้นการที่จะทำให้ทฤษฎีใหม่สมบูรณ์ได้นั้นคือ สระเก็บน้ำจะต้องทำหน้าที่

<sup>๔๔</sup> อัมพล กิตติอัมพล, ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงที่ข้าพเจ้ารู้จัก, (กรุงเทพมหานคร: วิพิกกราฟิค แอนด์พริ้นติ้ง, ๒๕๔๗), หน้า ๓.



ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถโดยมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สามารถเพิ่มเติมน้ำในสระน้ำ เพื่อเก็บกักน้ำให้เต็มอยู่เสมอ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่ โดยที่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ในขณะที่แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นขั้นเป็นตอนนั้น เป็นตัวอย่างการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมเฉพาะในพื้นที่เหมาะสม ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริอาจเปรียบเทียบกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีอยู่ ๒ แบบ คือแบบพื้นฐานกับแบบก้าวหน้า ดังนี้

๑. ความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัวโดยเฉพาะเกษตรกรเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน เทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑ ที่มุ่งเน้นแก้ปัญหาของเกษตรกรที่มีแหล่งน้ำไม่เพียงพอเพื่อแก้ปัญหาให้มีน้ำเพียงพอในการทำเกษตรและใช้ที่ดินส่วนอื่นๆสนองความต้องการพื้นฐานของครอบครัวรวมทั้งชายในส่วนที่เหลือเพื่อมีรายได้ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดขึ้นระดับครอบครัว

๒. ความพอเพียงในระดับชุมชนและระดับองค์กร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๒ เป็นเรื่องของการสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรรวมพลังกันในรูปแบบกลุ่มหรือสหกรณ์หรือการที่ธุรกิจต่างๆ รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง

๓. ความพอเพียงในระดับประเทศ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๓ ซึ่งส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ ในประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ซึ่งเป็นหน่วยงานวางแผนของประเทศไทยได้ศึกษาและเรียนรู้การทรงงานของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบว่า เป็นการดำเนินงานในลักษณะของทางสายกลางที่สอดคล้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัวและสามารถปฏิบัติได้จริง ทุกคนควรเรียนรู้และน้อมนำมาเป็นแบบอย่างในการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทนำมาปฏิบัติให้บังเกิดผลต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ ในด้านต่างๆ ดังนี้

**ประการแรก** การพัฒนาต้องเอา “คน” เป็นตัวตั้งยึดหลักประโยชน์สุขของประชาชน และการมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน โดยในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทุกโครงการ ทรงยึดหลักประชาชนทุกคนต้องได้รับประโยชน์จากโครงการและคนส่วนใหญ่ต้องเสียสละดูแลช่วยเหลือคนส่วนน้อย ยึดหลักคุ้มค้ำมากกว่าคุ้มทุนหรือขาดทุนคือกำไร เน้นการให้และการเสียสละเพื่อผลแห่งความอยู่ดีมีสุขของประชาชนและต้องให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโครงการตั้งแต่ตอนก่อนเริ่มโครงการ แล้วจึงให้ข้าราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการร่วมกันต่อไป

**ประการที่สอง** ยึดหลักภูมิสังคม ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคและท้องถิ่น ดังจะเห็นได้ว่า การพัฒนาตามแนวพระราชดำริจะเน้นกระบวนการศึกษาและวางแผนที่สอดคล้องกับภูมิสังคม หรือลักษณะภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ สภาพธรรมชาติแวดล้อมรอบๆ ตัวคน คำนึงถึงการดำเนินวิถีชีวิตของคนในสังคมที่จะเข้าไปพัฒนา ตามลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ

และศาสนา ประเพณีที่ต่างกันนอกจากนี้ยังทรงให้ความสำคัญกับการใช้หลักวิชาในการศึกษาข้อมูล อย่างเป็นระบบและพัฒนาคน โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจของคนในพื้นที่ต่อหลักการและประโยชน์ จากการพัฒนา ก่อนส่งเสริมให้ข้าราชการทุกคนยึดหลัก เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา คือต้องมีความรู้ ความเข้าใจในสภาพภูมิสังคมของคนในพื้นที่นั้นๆ ว่ามีปัญหาเช่นไรและมีความต้องการอะไร ทั้งนี้ก็ เพื่อให้การวางแผนและดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริช่วยแก้ปัญหาและตรงกับความต้องการของคนในพื้นที่มากที่สุด

**ประการที่สาม** การพัฒนาต้องเริ่มต้นจากการพึ่งตนเองให้ได้ก่อน รู้จักประมาณตน รู้ศักยภาพของตนเอง และดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระวังระมัดระวัง และทำตามลำดับขั้น สร้างพื้นฐานความเป็นอยู่ของประชาชนและครอบครัวให้พอมี พอกิน พอใช้ก่อน โดยวิธีการที่ประหยัดและ ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อพัฒนาตนเองให้เข้มแข็งแล้ว จึงค่อยพัฒนาขึ้นมาเป็นการแลกเปลี่ยน การรวมกลุ่มพึ่งพากันและร่วมกันพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้แล้วขยายเครือข่าย เชื่อมสู่สังคมภายนอก ดังที่ทรงใช้คำว่า ระเบิดจากข้างใน

จากการทรงงานข้างต้น จะเห็นได้ว่า พระองค์ทรงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนโดย ทรงให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกในศีลธรรมแก่ประชาชน ให้รู้จักประมาณตน ไม่โลภ เสียสละ มีคุณธรรมและความเพียรและซื่อสัตย์สุจริตอยู่เสมอ ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาคนตาม แนวพระราชดำรินั้นจึงเป็นการเสริมสร้างศักยภาพคนในทุกมิติ อันจะเป็นการขยายโอกาสและ ทางเลือกให้แก่ประชาชนในการดำเนินวิถีชีวิตได้อย่างมั่นคง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้ ยั่งยืน ตามไปด้วย<sup>๔๕</sup> การปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๑. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้านที่ไม่จำเป็น ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิตอย่างจริงจัง

๒. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริตแม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีวิต

๓. ละเลิกแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในทางการค้า ประกอบอาชีพแบบต่อสู้อย่างรุนแรงดังในอดีต

๔. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาแนวทางให้หลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยชวนขยายไฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ

๕. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละเลิกสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนไม่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากความละเอียดต่อแผ่นดิน

เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นวิถีชีวิตที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทั่วไป ทั้งชีวิตคนเมือง และคนในชนบท หากชีวิตดังกล่าวมีความสอดคล้องสมดุลงกับธรรมชาติให้รู้เอื้อเพื่อ แบ่งปันระหว่าง

<sup>๔๕</sup> อำพน กิตติอำพน, “พระมหากษัตริย์คุณด้านสังคม: ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย”, สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, (ฉบับที่ ๑๐ วันศุกร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน - วันพฤหัสบดีที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐), หน้า ๙-๑๐

เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน รวมถึงสร้างความสมดุลระหว่างกายกับจิตใจให้เกิดขึ้น ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นวิถีที่มีความหลากหลายและสามารถยืดหยุ่นความเป็นอยู่ชีวิตได้<sup>๔๖</sup>

อาจกล่าวสรุปว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นหลักการพัฒนาที่ผู้ปฏิบัติต้องพึ่งพาตัวเองเป็นหลัก การที่จะพัฒนาตนเองให้สามารถดำเนินชีวิตไปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ต้องปลูกฝังคุณค่าของความเป็นคน การคิดถูก ปฏิบัติถูก มีสติ และใช้ปัญญาไปในทางที่ถูกที่ควร เพื่อเพิ่มทางเลือกและพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน ให้สามารถอยู่อย่างพออยู่พอกิน อิ่มชูตัวเองและครอบครัวได้ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ทั้งสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

### ๒.๓.๕ แนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำหรับแนวคิดยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ยุทธศาสตร์ชุมชน ได้กำหนดไว้ ดังนี้

๑. แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน นอกจากจะเน้นการกระจายการพัฒนาที่ระดับฐานรากคงไม่เพียงพอ ผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ที่รุนแรงจะต้องมีมาตรการเชิงรุกที่มีพลังต้องกระทำและกระทำโดยใคร เพื่อให้ชุมชนมีความคึกคักสอดคล้องกับภาวะคุกคามทางสังคมที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชนและท้องถิ่น

๒. กระบวนการพัฒนาท้องถิ่นและการเสริมสร้างสุขภาวนั้น จะต้องใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งประสานบูรณาการกันทุกระดับ โดยมีกลไกทุกภาคส่วนเข้ามาสนับสนุนและให้ชุมชนและท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการตัวเอง รวมทั้งผลักดันให้เกิดกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาต่อไป

๓. การสร้างการเรียนรู้ในชุมชนต้องเปิดกว้าง ให้ชุมชนกำหนดรูปแบบของชุมชนได้เอง เพราะในแต่ละชุมชนมีความแตกต่างทั้งในมิติของประวัติศาสตร์สังคม วัฒนธรรม ประเพณี ขณะเดียวกันก็ต้องนำนวัตกรรมความรู้ใหม่ๆ มาใช้ควบคู่กับการจัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ของชุมชน รวมทั้งต้องไม่กำหนดจำนวนเป้าหมายที่จะดำเนินการ เนื่องจากการสร้างการเรียนรู้ของชุมชนต้องใช้ระยะเวลา

๔. การใช้พลังชุมชนในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน จะต้องมีความชัดเจนในคำจำกัดความหมายยากจน เพื่อกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาพร้อมกับภาคส่วนต่างๆ ขณะเดียวกันก็สร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนด้านการศึกษาและการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

๕. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคม เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กร ผู้นำภาครัฐ รวมถึงเด็กและเยาวชน มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อเป็นการสร้างต้นแบบที่ดีต่อไป

๖. แนวทางการพัฒนาให้ชุมชนยึดตามความเป็นจริง ความถูกต้อง และความเป็นธรรม โดยใช้แผนชุมชนเป็นกลไกในการเรียนรู้แก่ชุมชน

๗. พัฒนาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนและตัวชี้วัดสังคมเป็นสุข เพื่อให้เป็นเกณฑ์ความสำเร็จ ที่ชัดเจนและผลักดันให้มีการอ้างอิงเพื่อเป็นกรอบให้เกิดการเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติ เช่น การวัดจากเงินออมที่วัดทั้งระดับครัวเรือน ชุมชน วัดจากมีทรัพย์สิน มีปัจจัยสี่ ใช้จ่ายเหมาะสม ไม่มี

<sup>๔๖</sup> สุเมธ ตันติเวชกุล, การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ, นิตยสารเทวภิบาล, ฉบับที่ ๔ (มกราคม ๒๕๔๒), หน้า ๑๐.

หนี้สิน และทำงานอย่างเป็นสุข ซึ่งเป็นการสะท้อนทั้งเศรษฐกิจพอเพียงและความมั่นคงของครัวเรือน และชุมชน

๘. การใช้พลังของทุนต่างๆ เพื่อการพัฒนาอย่างสมดุลไม่ควรมุ่งเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และการสร้างรายได้เป็นเป้าหมายหลัก โดยเฉพาะการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมน่าจะมุ่งการอนุรักษ์มากกว่าไปสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ<sup>๘๗</sup>

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ พอสรุปได้ว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นหลักปรัชญาที่คนไทยควรนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันเป็นอย่างยิ่ง สถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันนี้มาว่าจะเป็นด้านการเมืองสังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเศรษฐกิจนั้น มีเป้าหมายอย่างมากมาย เช่น ผลผลิตไม่ดี สภาพอากาศไม่ดี ต้นทุนสูงราคาผลผลิตตกต่ำ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนสร้างปัญหาความลำบากยากจนให้กับประชาชนของประเทศซึ่งส่วนใหญ่ผู้นั้น ทำอาชีพการเกษตร สิ่งที่ประชากรควรนำมาเป็นที่พึ่งเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ซึ่งแบ่งออกมาเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับจิตสำนึก ระดับปฏิบัติ และระดับปฏิเวธ คือผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

ระดับจิตสำนึก เกิดขึ้นจากการที่สมาชิกในชุมชนแต่ละชุมชนแต่ละครอบครัวตระหนักถึงความสุขและความพอใจในการใช้ชีวิตอย่างพอดี มีความสันโดษ และมีความรู้สึกถึงความพอเพียงคือการดำเนินชีวิต อย่างสมถะ ประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตนเอง ได้อย่างถูกต้องไม่ให้อดอยาก หรือโลภแล้วตักตวงหรือเบียดเบียนผู้อื่น เกินความจำเป็นแต่คิดเผื่อแบ่งปันไปยังสมาชิกคนอื่นๆ ในชุมชนด้วย โดยยึดมั่นหลัก ๓ ประการ คือ ๑) การใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง ๒) การคิดพึ่งพอดตนเองและพึ่งพอดตนเองซึ่งกันและกัน และ ๓) การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

ระดับปฏิบัติ คือ ในการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระดับปฏิบัติ แบ่งได้เป็น ๔ ขั้นตอน คือ ๑) พึ่งตนเองได้ ๒) อยู่ได้อย่างเพียงพอ ๓) อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร ๔) อยู่ดีอย่างขึ้นด้วยการเรียนรู้

ระดับปฏิเวธ คือ ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ เป็นการให้สมาชิกแต่ละชุมชนได้พัฒนาชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น โดยเริ่มจากการพัฒนาจิตใจให้เกิดขึ้นความพอเพียงในทุกกระดับ ของการดำเนินชีวิตทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนและขยายผลไปจนถึงระดับสังคม<sup>๘๘</sup>

การพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและการพัฒนาเครือข่ายเชื่อมโยงสู่นอกชุมชน เพื่อสร้างความสมดุลในประโยชน์ของการพัฒนา แก่ทุกภาคส่วนเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม เป็นการพัฒนา “เศรษฐกิจประชาชนและสังคมชนบท ให้มีความสำคัญกับการรวมกลุ่มและความร่วมมือของประชาชนในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน” เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืนเป็นรูปแบบการพัฒนาที่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายระบบชีววิทยา ระบบเศรษฐกิจและระบบสังคม โดยแต่ละระบบสามารถ

<sup>๘๗</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (๒๕๕๐ - ๒๕๕๔), (กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๖๕ - ๗๖.

<sup>๘๘</sup> กรมการพัฒนาชุมชน, เศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทที่เอสเพลส จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๓๙.

พัฒนาไปสู่เป้าหมายของตนเองได้ ทั้งนี้ เป้าหมายระบบชีววิทยาเน้นถึงความหลากหลายทางพันธุกรรม (Genetic Diversity) ระบบเศรษฐกิจเน้นถึงความต้องการขั้นพื้นฐาน ให้เกิดความเท่าเทียมกัน (Equity) และรักษาระบบสังคมเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Diversity) มีสถาบันที่ยั่งยืนยาวนาน มีส่วนร่วมจากผู้คนต่างๆในสังคม<sup>๘๘</sup> เพราะฉะนั้น การนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับประยุกต์ใช้นั้น ควรที่จะเริ่มตั้งแต่ระดับตัวบุคคลเองไปจนถึงระดับประเทศ ซึ่งทำให้การเป็นอยู่ของประชาชน มีคุณภาพ มีความสุข เตรียมพร้อมรับมือต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้



แผนภาพที่ ๒.๑ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง<sup>๘๙</sup>

จากแผนภาพ จึงประมวลอธิบายความหมายหลักๆ ในกรอบแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้น ไว้ดังต่อไปนี้

๑. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

๒. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ

๓. มีภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลในการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน คือ เงื่อนไขความรู้ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

<sup>๘๘</sup> Suthasupa Paiboon, Territory and Rural Development in Thailand, (Republic of Singapore: Regional Institute of Higher Education, 1982), p. 53

<sup>๘๙</sup> กาญจนา บุญยังและคณะ, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในองค์การบริหารส่วนตำบล, หน้า ๑๐

อย่างรอบด้านความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้น มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติเงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์และความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีหลักสำคัญได้แก่ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันภายใต้เงื่อนไขความรู้คุณธรรม เพื่อจะนำไปสู่ชีวิตเศรษฐกิจสังคมโดยความสมดุลมั่นคงและยั่งยืนนั้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้แสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ โดยการดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่ดังที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานไว้ให้แก่ปวงชนชาวไทย<sup>๔๑</sup>

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำโดยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ ๕ ส่วน ดังนี้

๑. กรอบแนวคิดเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและยังเป็น การมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนา

๒. คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

๓. ค่านิยมความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะพร้อมๆ กันดังนี้

๑) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

๒) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจของระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

๓) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

๔. เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานกล่าว คือ

๑) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

<sup>๔๑</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, *เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง*, หน้า

๒) เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต<sup>๙๒</sup>

๕. แนวทางปฏิบัติที่จะให้เกิดผลในการดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปส่งเสริมพัฒนาในการดำเนินชีวิตของประชาชนไว้ว่า “ความพอเพียง” ในการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระดับต่างๆ นั้นต้องมีพื้นฐานคือการพึ่งตนเองได้โดยพิจารณาถึงความพอเพียงในการดำเนินชีวิตทุกอย่างก้าวได้แก่

๑) ด้านเศรษฐกิจไม่ใช้จ่ายเกินตัวไม่ลงทุนเกินขนาดคิดและวางแผนอย่างมีเหตุผลและคุณธรรมรอบรู้รอบคอบระมัดระวังเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมสัมฤทธิ์ผลและทันต่อเหตุการณ์

๒) ด้านจิตใจเข้มแข็งกตัญญูมีความเพียรมีจิตสำนึกที่ถูกต้องมีคุณธรรมอันมั่นคงสุจริตจริงใจคิดดีทำดีแจ่มใสเอื้ออาทรแบ่งปันเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

๓) ด้านสังคมและวัฒนธรรมช่วยเหลือเกื้อกูลกันประสานสัมพันธ์รู้จักสามัคคีเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชนรักษาเอกลักษณ์ภาษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

๔) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดประหยัดและรอบคอบฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนและคงอยู่ชั่วลูกหลาน

๕) ด้านเทคโนโลยีรู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อมตามภูมิสังคมพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้าน<sup>๙๓</sup>

สรุปได้ว่า จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาได้อย่างสมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมความรู้และเทคโนโลยีผสมผสานกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นแนวคิดที่เริ่มขึ้นจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและมีนักวิชาการหลายท่านให้ความคิดเห็นสนับสนุนพร้อมทั้งได้อธิบายหลักเศรษฐกิจพอเพียงไว้

การพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นการการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและพัฒนาเครือข่ายเชื่อมโยงสู่ภายนอกชุมชน เพื่อสร้างความสมดุลในประโยชน์ของการพัฒนาแก่ทุกภาคส่วนเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรมเป็นการพัฒนา โดยการพัฒนาแบบองค์รวม ที่ยึดความเหมาะสมของพื้นที่เป็นตัวตั้ง เพื่อให้เกิดความสมดุลของการพัฒนาและความยั่งยืนของการใช้ทุน ทั้งทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาและทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการและเกื้อกูลกันสอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ ในแต่ละชุมชนท้องถิ่นโดยยึดมั่นในหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็น “ภูมิคุ้มกัน” ต่อผลกระทบที่ชุมชนท้องถิ่นอาจได้รับจาก

<sup>๙๒</sup> บำรุง สุขพรรณ และบัว พลรัมย์, “กลยุทธ์ความสำเร็จในการเผยแพร่ธรรมะที่แฝงอยู่ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, รายงานวิจัย, (คณะนิเทศศาสตร์: มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐ - ๑๑.

<sup>๙๓</sup> คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, "เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร", พิมพ์ครั้งที่ ๒, (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๘), หน้า ๒๒- ๒๓.

ภายนอกและกระแสโลกาภิวัตน์คือ “การใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเองการคิดพึ่งพาตนเอง และพึ่งพาซึ่งกันและกัน” และ “การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง” รู้จักลดกิเลสและความต้องการของตนเอง และทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมแก่ชุมชน แก่สังคมมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่นควรเป็นไปตามลำดับขั้นตอนเริ่มจาก “การพึ่งตนเอง” ในระดับครอบครัวในเรื่องปัจจัยสี่แล้ว จึงพัฒนาตนเองให้ “สามารถอยู่ได้อย่างพอเพียง” ด้วยการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้และอดออมให้พอมีพอกิน พอใช้ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น แก้ไขปัญหาตามเหตุและปัจจัยด้วยความสามารถและศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ ก่อนคิดพึ่งผู้อื่นเมื่อมีความเข้มแข็งและเป็นอิสระแล้ว จึงพัฒนาขึ้นมาเป็นการ แลกเปลี่ยนในขั้นพึ่งพากันและกัน นำไปสู่การรวมกลุ่มกันในระดับชุมชนและท้องถิ่นและทำประโยชน์ เพื่อส่วนรวมโดยมี “การจัดการความรู้และกระบวนการเรียนรู้ ของชุมชนร่วมกันของคนในชุมชน” เพื่อให้พัฒนาศักยภาพของชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

## ๒.๔ ข้อมูลพื้นที่วิจัย

### ๒.๔.๑ สภาพทั่วไป

เดิมตำบลโพนางคำออก เป็นเขตการปกครองของอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ต่อมาได้แบ่งแยกเขตการปกครองขึ้นมาใหม่ ทำให้ตำบลโพนางคำออกมาขึ้นกับเขตการปกครองของอำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท แต่สมัยก่อนจะไม่มีชื่อตำบลที่จะใช้เรียกกันเป็นทางการ ทำให้ต้องมีการตั้งชื่อตำบลกันขึ้นมาใหม่ ซึ่งกำนันคนแรกเป็นผู้ริเริ่มตั้งขึ้นมาโดยใช้ “ต้นโพธิ์ใหญ่” ที่ขึ้นอยู่ในหมู่บ้านท่าไทร หมู่ที่ ๑ ซึ่งเป็นต้นไม้ขนาดใหญ่และมีความสวยงามเป็นที่เคารพบูชาของชาวบ้าน ซึ่งต้นโพธิ์นี้แตกกิ่งออกเป็น ๒ กิ่ง กิ่งที่หนึ่งชี้ไปทางทิศตะวันตกมีลักษณะสีดำ

และอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่ากระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศจากองค์การบริหารส่วนตำบลโพนางคำออก เป็นเทศบาลตำบลโพนางคำออก ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๒

### ที่ตั้ง

เทศบาลตำบลโพนางคำออก ตั้งอยู่เลขที่ ๕๙/๖ หมู่ที่ ๖ ตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ซึ่งอยู่ห่างจากอำเภอสรรพยาไปทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ ๖ กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ๒๘.๐๒ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๗,๕๑๐ ไร่

### อาณาเขต

โดยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลหาดอาษา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลชีน้ำร้าย อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลเขาแก้ว อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท



### ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นที่ราบลุ่มอยู่ในเขตชลประทาน มีแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองมหาราชไหลผ่าน พื้นที่  
เหมาะสำหรับการเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวนผลไม้ ปลูกผัก ประชาชนส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนริม  
แม่น้ำเจ้าพระยา มีส่วนที่ตั้งบ้านเรือนเรียงรายตามริมถนนสายเอเชีย (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒)<sup>๙๔</sup>

### ๒.๔.๒ สภาพสังคม

#### การปกครอง

เทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท มีเขตการปกครองทั้งหมด  
๘ หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ ๑ บ้านท่าไทร มีจำนวน ๓๔๕ ครัวเรือนและมีจำนวนประชากรทั้งหมด ๙๙๐ คน  
แยกชาย ๔๘๒ คน หญิง ๔๐๘ คน

หมู่ที่ ๒ บ้านโพนางคำออก มีจำนวน ๒๐๖ ครัวเรือน และมีจำนวนประชากรทั้งหมด  
๒๘๘ คน แยกชาย ๒๔๗ คน หญิง ๒๗๗ คน

หมู่ที่ ๓ บ้านสวนมะม่วง มีจำนวน ๒๖๒ ครัวเรือน และมีจำนวนประชากรทั้งหมด  
๔๗๒ คน แยกชาย ๓๗๓ คน หญิง ๓๘๒ คน

หมู่ที่ ๔ บ้านท้องคั่งมีจำนวน ๓๕๖ ครัวเรือน และมีจำนวนประชากรทั้งหมด ๕๗๒ คน  
แยกชาย ๔๘๒ คน หญิง ๕๒๐ คน

หมู่ที่ ๕ บ้านจิวมีจำนวน ๑๕๙ ครัวเรือน และมีจำนวนประชากรทั้งหมด ๔๓๒ คน แยก  
ชาย ๒๐๐ คน หญิง ๒๓๒ คน

หมู่ที่ ๖ บ้านตาช้างมีจำนวน ๒๗๑ ครัวเรือน และมีจำนวนประชากรทั้งหมด ๖๒๙ คน  
แยกชาย ๒๘๔ คน หญิง ๓๔๕ คน

หมู่ที่ ๗ บ้านบางยายลามีจำนวน ๑๓๔ ครัวเรือน และมีจำนวนประชากรทั้งหมด ๔๒๒  
คน แยกชาย ๒๐๗ คน หญิง ๒๑๕ คน

หมู่ที่ ๘ บ้านบ่อพัฒนามีจำนวน ๒๘๑ ครัวเรือน และมีจำนวนประชากรทั้งหมด ๗๒๓  
คน แยกชาย ๓๖๘ คน หญิง ๓๕๕ คน

โดยมีประชากรทั้งหมด ๕,๓๘๗ คน โดยแยกเป็นชาย จำนวน ๕,๓๗๘ คน หญิง จำนวน  
๒,๘๐๘ คน จำนวนบ้านเรือน ๑,๙๕๖ ครัวเรือน<sup>๙๕</sup>

#### แหล่งน้ำธรรมชาติ

แม่น้ำเจ้าพระยา

#### การศึกษา

มหาวิทยาลัย ๑ แห่ง คือ มหาวิทยาลัยชีวิต (ศูนย์เรียนรู้เพื่อปวงชน)

โรงเรียนประเภทมัธยมศึกษา ๑ แห่ง คือ โรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม

โรงเรียนประเภทประถมศึกษา ๒ แห่ง คือ โรงเรียนวัดสมอ และโรงเรียนวัดมะปราง

<sup>๙๔</sup> สำนักงานเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท, (แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี  
พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) หน้า ๑ (สำเนา)

<sup>๙๕</sup> สำนักงานเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท, (แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี  
พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) หน้า ๓ (สำเนา)

กศน.ตำบลโพนางคำออก ๑ แห่ง คือ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนตำบลโพนางคำออก  
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๓ แห่ง คือ ศพด.บ้านท่าไทร ศพด.บ้านสวนมะม่วง ศพด.บ้านจิ้ง  
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ๘ แห่ง

#### สาธารณสุข

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๒ แห่ง  
ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน ๘ แห่ง  
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ๑๕๖ คน

#### คมนาคม

ท่ารถตู้สายวัดสิงห์-กรุงเทพฯ  
เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒ (สายเอเชีย)<sup>๙๖</sup>

#### ๒.๓.๓ สภาพเศรษฐกิจ

##### อาชีพ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ อาชีพเกษตรกรรม อาชีพรอง คือ รับจ้าง  
และเลี้ยงสัตว์ การเกษตร มีการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์

##### การเกษตร

ทำนา ไร่ยละ ๙๐ ของประชาชนในหมู่บ้าน

อุตสาหกรรม

โรงงานโนเบล

โรงงานไฟเบอร์เบอร์แพค

โรงสีข้าวภูเก็ยรติ

การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

กลุ่มจักสาน หมู่ที่ ๑

กลุ่มสานพัด หมู่ ๓<sup>๙๗</sup>

การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในท้องถิ่นเทศบาลตำบลโพนางคำ  
ออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เนื่องจากเมื่อประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา  
ชุมชนก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนจะส่งเสริมและมีการสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาอย่าง  
ยั่งยืนโดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการให้เหมาะสมในการพัฒนาชุมชนทำให้  
ชุมชนต่างๆ ในพื้นที่มีลักษณะน่าอยู่อาศัยประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยได้รับการพัฒนาคุณภาพ  
ในทุกมิติครบถ้วนไม่ว่าเป็นด้านเศรษฐกิจสังคมสุขภาพทางกายและจิตใจภายใต้สภาพแวดล้อมใน  
ชุมชนที่สะดวกสะอาด ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชน  
เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนต่างๆ ในท้องถิ่นเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัด  
ชัยนาท มีความสมดุลและประสบผลสำเร็จอย่างดีมีประสิทธิภาพ

<sup>๙๖</sup> สำนักงานเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท, (แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี  
พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) หน้า ๔ (สำเนา)

<sup>๙๗</sup> สำนักงานเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท, (แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี  
พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) หน้า ๕ (สำเนา)

เทศบาลตำบลโพนางด้าออกได้ยึดเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดเป็นพันธกิจหลักในการพัฒนาชุมชนดังนี้ คือ

๑. ส่งเสริมและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความสุขโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ส่งเสริมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอและได้มาตรฐาน

๓. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

๔. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕. พัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเทศบาลให้มีการบริหารจัดการที่ดี โดยในพันธกิจต่าง ๆ นั้นมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

๑. เพื่อประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุขและมีสุขภาพแข็งแรง

๒. เพื่อพัฒนาปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

๓. เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

๔. เพื่อพัฒนาและเพิ่มศักยภาพด้านการศึกษา

๕. เพื่อบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๖. เพื่อพัฒนาด้านการสาธารณสุขกีฬาสวัสดิการสังคมการสังคมสงเคราะห์และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๗. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเทศบาลให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงโดยยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

จากการที่ประชาชนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพนางด้าออกได้มีการจัดทำเวทีประชาคมเพื่อค้นหาอัตลักษณ์ของหมู่บ้านข้อมูลที่ได้ คือ

๑. พื้นที่ตั้งของหมู่บ้านเป็นที่ราบลุ่มมีคลองธรรมชาติและคลองที่ขุดขึ้นมาเพื่อการเกษตรซึ่งเหมาะแก่การทำเกษตรคือ การทำนาทำสวนโดยใช้ภูมิปัญญาที่ส่งสมกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่

๒. มีศูนย์การเรียนรู้การผลิตจักสานจากไม้ไผ่

๓. มีกองทุนหมู่บ้านและสามารถเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการบริหารกองทุนชุมชน

๔. มีภูมิปัญญาด้านจักสาน แพทย์แผนไทยสมุนไพรพื้นบ้าน ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นการเกษตร เช่น การเพาะปลูกขยายพันธุ์การปรับใช้เทคโนโลยี การถนอมอาหาร ความเชื่อ โหราศาสตร์ไสยศาสตร์ การบริหารจัดการกลุ่ม

๕. เป็นหมู่บ้านพึ่งตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๖. เป็นหมู่บ้านปลอดภัยสะอาด

๗. คนในชุมชนมีการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมเหมือนชุมชนภาคกลางทั่วไปจากข้อมูลที่ได้ประชาชนในชุมชนจึงได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และอัตลักษณ์<sup>๔๘</sup>

<sup>๔๘</sup> สำนักงานเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท, แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ หน้า ๔๖.

**วิสัยทัศน์** คือ เทศบาลโปร่งใส ใส่ใจคุณภาพชีวิต

**อัตลักษณ์ของชุมชน** คือ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแปลงนาเป็นสถานที่ตั้งของสถานศึกษาหลายแห่งมีวัดในแต่ละชุมชน บางแห่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนประชาชนมีอัธยาศัยน้ำใจดี

จากการเรียนรู้แนวคิดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยเริ่มการเรียนรู้และวิเคราะห์ว่าอะไรคือสาเหตุของความยากจนมีการกำหนดกิจกรรมร่วมกันและได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้แก้ปัญหาการพัฒนาหมู่บ้านชุมชน คือโอกาสที่เปิดให้ประชาชนได้มาร่วมแรงร่วมใจกันสร้างพลังของชุมชนในชุมชนเริ่มจากการอบรมสัมมนาและการศึกษาดูงานจากหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างนำมาบูรณาการพัฒนาชุมชนโดยยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยที่การพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพนางด้าออก เริ่มการพัฒนาจากกิจกรรมเล็กๆ น้อยๆ ของชุมชนเองและการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเช่นการให้ความรู้ส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาในด้านต่างๆ อีกทั้งมีถึงปัจจัยที่จะส่งผลให้การพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จเป็นชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงคือการใช้แนวคิด ๔ พ. กล่าวคือ

๑. พัฒนาคนประชาชนในชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพนางด้าออก ได้มีส่วนร่วมในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาของคนในชุมชนโดยใช้กระบวนการพัฒนาแผนชุมชนและศูนย์เรียนรู้ชุมชนของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพนางด้าออก ได้ร่วมกันดำเนินงานได้ร่วมกันจัดทำกิจกรรมเพื่อส่งผลให้ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพนางด้าออก เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจ

๒. พัฒนาพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพนางด้าออก ได้มีการพัฒนาหมู่บ้านตนเองให้เป็นชุมชนน่าอยู่มีความปลอดภัยและคนในชุมชนมีความตระหนักรักและหวงแหนชุมชนของตนเองและร่วมพัฒนาชุมชนของตนเองให้เป็นชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนจนกลายเป็นหมู่บ้าน “อยู่เย็นเป็นสุข” หมายความว่าอยู่เย็นในพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพนางด้าออก มีอากาศดีสบายร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ไม่ต้องพึ่งพาเครื่องปรับอากาศไม่มีความเดือดร้อนไม่มีปัญหาเสพติดไม่มีโจรผู้ร้าย “ เป็นสุข ” หมายถึงความสุขสดชื่นความสุขในครอบครัวชุมชนมีความรักความสามัคคีมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันซึ่งชาวบ้านได้ร่วมดำเนินกิจกรรมสำหรับการพึ่งตนเองและการมีส่วนร่วมในชุมชนนั้นชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพนางด้าออก สามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้ด้วยตนเองโดยที่ส่วนใหญ่จะไม่รอให้หน่วยงานราชการเข้ามาช่วยเหลืออีกทั้งยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาของชุมชนอย่างสม่ำเสมอไม่ว่าจะเป็นการจัดทำเวทีประชาคมหรือการประชุมเพื่อหารือแนวทางการดำเนินการพัฒนาชุมชนของทุกส่วนราชการ

๓. พัฒนาแหล่งรายได้ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพนางด้าออก ได้สนับสนุนให้คนในชุมชนได้เห็นศักยภาพและความโดดเด่นของหมู่บ้านตนเองคือการกำหนดตำแหน่งพัฒนารายได้ซึ่งจากการดำเนินงานดังกล่าวส่งผลให้ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพนางด้าออก มีรายได้เพิ่มขึ้นด้วยโดยการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตโดยให้การบริการรับฝากเงินกับสมาชิก รวมไปถึงการปล่อยสินเชื่อแก่ผู้ที่เดือดร้อน การดำเนินกลุ่มอาชีพการทำพืชมเสนน้ำ การทำผ้าพวงหรีดดอกไม้จันทน์ สานพัดจากไม้ไผ่ซึ่งประชาชนที่ว่างจากการทำงานก็จะร่วมตัวกันทำผลิตภัณฑ์ดังกล่าว รายได้จากการจำหน่ายจะปันผลให้สมาชิกและการดำเนินงานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) ผลิตภัณฑ์ของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพนางด้าออก

๔. พัฒนาแผนชุมชนกระบวนการจัดทำแผนชุมชนเป็นการพัฒนาเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง ก่อให้เกิดพลังของคนในชุมชนร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาแก้ไขปัญหาและสามารถ ดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงโดยการให้ชุมชนจัดทำแผนชุมชนอย่างมีส่วนร่วมนำศักยภาพปัญหาของชุมชน มาวิเคราะห์กำหนดกิจกรรมที่จะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยพึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่เป็นหลัก

ดังนั้นประชาชนในชุมชนอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโพธารามจึงได้ร่วมกันดำเนินการ จัดทำแผนชุมชนโดยมีกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา ดังนี้

๑. เตรียมทีมปฏิบัติการระดับชุมชนสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการแผน ชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทบทวนแผนชุมชนวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของหมู่บ้าน ตำบลอำเภอจังหวัดและประเทศ

๒. ปรับแผนชุมชนระดับหมู่บ้าน

๓. กำหนดอัตลักษณ์ของชุมชนกำหนดตำแหน่งการพัฒนาหมู่บ้านและตำแหน่งอาชีพ รายได้ของชุมชน

๔. จัดทำร่างแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม โดยยึดกรอบแผนงานโครงการตาม ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขระดับจังหวัด ปี ๒๕๖๐ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง'

๕. ประชาคม/ประชาวิจารย์แผนชุมชน โดยจะต้องมีคนในชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ เข้าร่วมประชาวิจารย์

ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพธารามตั้งอยู่เขตพื้นที่การปกครองของเทศบาล ตำบลโพธารามโอกาสในการได้รับการสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาชุมชน มีการขยายผลและ ต่อ ยอดกิจกรรมที่ได้รับการพัฒนาไปถึงประชากรในชุมชนอย่างทั่วถึง เนื่องจากชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลโพธารามยังเป็นชุมชนขนาดกลางมีทรัพยากรที่มีคุณค่า ที่ทุกภาคส่วนจะเข้าไปดูแล สนับสนุน คือ กลุ่มทำพวงหรีดดอกไม้จันทร์ กลุ่มจักสานจากไม้ไผ่และกลุ่มทำขนมไทย ซึ่งเป็นอาชีพ เสริมที่สามารถเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกทุกครัวเรือน ทางหมู่บ้านเปิดโอกาสให้กับผู้ที่สนใจจากชุมชน อื่นเข้ามาเรียนรู้วิธีการทำ อีกทั้งชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพธารามมีกิจกรรมที่น่าสนใจและมี ประเพณีวัฒนธรรม ที่น่าสนใจประชาชนอยากให้ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพธาราม เป็นชุมชน ท่องเที่ยวด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเกษตร อยากให้ประชาชนเข้ามาศึกษาวัฒนธรรมและการใช้ ภูมิปัญญาของหมู่บ้านและได้จัดทำเป็นศูนย์วัฒนธรรมและเป็นที่อนุรักษ์ของเก่าให้ลูกหลานได้เรียนรู้ โดยชาวบ้านได้เสียสละแรงกายและสิ่งของและเงิน เพื่อช่วยกันสร้างศูนย์วัฒนธรรม

ดังนั้น ชุมชนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพธารามตำบลโพธาราม อำเภอ สรรพยา จังหวัดชัยนาท จึงได้ว่าเป็น "ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ" จากกรมพัฒนาชุมชนด้วย เป็นหมู่บ้านที่ผ่านกระบวนการแก้ไขปัญหาความยากจนและพ้นจากความยากจนโดยประชาชนมี ความ "อยู่ดีมีสุข" การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างทางสังคมการครองชีพครองตนศีลธรรมจรรยาเพื่อ เป็นแบบอย่างในการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรม เกี่ยวการพัฒนาชุมชนของตนในด้านต่างๆ<sup>๙๙</sup>

<sup>๙๙</sup> สำนักงานเทศบาลตำบลโพธาราม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท, แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ หน้า ๔๗.

## ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### ๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหาร

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนา อันเป็นแนวทางที่สำคัญ เพื่อการศึกษาและวิจัยได้นำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเสนอ มีดังต่อไปนี้

**สมเด็จ ปิ่นทยา** ได้วิจัยเรื่อง ทศนคติของประชาชนต่อการบริหารเทศบาล ตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า “ทศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานในภาพรวมมีผลงานดี แต่ในอนาคตอันใกล้เทศบาลจอมทอง จะต้องมีการตามอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นตามพระราชบัญญัติที่ได้กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ ฉะนั้น คณะผู้บริหารที่มีนายกเทศมนตรีและเทศมนตรี จะต้องมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติและการบริหารงาน เพื่อรองรับการถ่ายโอนบริการสาธารณะและการจัดสรรงบประมาณที่มากขึ้น โดยเฉพาะโครงการหรือบริการของเทศบาลจะต้องสนองงานถึงความต้องการของคนทุกระดับและจะต้องจัดทำโครงการหรือวิธีการบริหารที่จะต้องสร้างความพึงพอใจให้กับคนที่มีการศึกษาสูง โดยคณะผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงการบริหารจัดการเทศบาลที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น โดยมีการรับฟังข่าวสารข้อเสนอแนะของประชาชนและยอมรับการตรวจสอบการใช้อำนาจทั้งจากประชาชนและสภาเทศบาล ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาที่ดียิ่งขึ้นและจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อประชาชนในเขตเทศบาลจอมทอง”<sup>๑๐๐</sup>

**นภดล จริยะกุล** ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ไม่มีความสัมพันธ์ในเชิงเส้นตรงกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่สมรสแล้วมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสูงกว่าคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสภาพโสดและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสูงกว่าคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพเกษตรกรรมค้าขายและรับจ้าง<sup>๑๐๑</sup>

**รัชชา ศาสติยานนท์** ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย โดยได้ให้สรุปในภาพรวมรวมว่า การบริหารการจัดการที่ดีเป็นแนวทางปฏิบัติที่ยอมรับในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษาในปัจจุบัน จะเน้นความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติและความโปร่งใสในขณะเดียวกันก็คงให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วมการ

<sup>๑๐๐</sup> สมเด็จ ปิ่นทยา, “ทศนคติของประชาชนต่อการบริหารเทศบาล ตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘).

<sup>๑๐๑</sup> นภดล จริยะกุล, “การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒).

กระจายอำนาจและความยุติธรรม นอกจากข้อมูลที่ได้รับการศึกษาในเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการมหาลัยในส่วนต่างๆ ของการบริหารที่ดี<sup>๑๐๒</sup>

**สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา** ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า เทศบาลตำบลบ้านฉาง มีความเสมอภาคและมีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึง ไม่มีการเลือกปฏิบัติและได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาและในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการต่างๆ ส่วนใหญ่มีการเปิดเผยตรงไปตรงมา พบว่า มีปัญหาในเรื่องของคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามาบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชน แต่กับเข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง<sup>๑๐๓</sup>

**สยมพร ปุณฺณาคม** ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการที่ดี ( Good Governance) กับหลักพุทธธรรมศาสนา” ได้กล่าวว่า บทพิสูจน์ที่สำคัญของการสร้างระบบปกครองที่ดี ไม่อาจอาศัยคุณสมบัติเป็นคนดีอย่างเดียวมาเป็นผู้บริหารบ้านเมืองได้อีกต่อไป หากคนดีไม่ยึดหลักปกครองโดยธรรมอย่างเต็มที่ด้วยความศรัทธาและมั่นคง การปกครองที่ดีไม่ได้อยู่ที่กลไกการปกครอง หากแต่เน้นที่วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่จะบรรลุ นั่น คือความเป็นธรรมในแผ่นดิน การมีจิตนึกของผู้นำมีอำนาจทางคุณธรรม รูปแบบหรือกลไกปกครองจะเป็นอย่างไรก็ได้ แต่กลไกนั้นจำเป็นต้องใช้อำนาจมีธรรมะเป็นสรณะ ซึ่งอาจจะแตกต่างกับตะวันตกที่เป็นระบบการปกครองที่ดีโดยเป็นระบบประชาธิปไตยด้วยวิธีการเน้นสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลเป็นหลัก<sup>๑๐๔</sup>

**ภูสิทธิ์ ชันติกุล** ได้วิจัยเรื่อง กรรมการชุมชนกับบทบาทการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาชุมชนในพื้นที่เขตคูสิต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุไม่เกิน ๔๖ ปี ระดับการศึกษา ม.๖ หรือ ปวช. มีอาชีพรับจ้าง รายได้ต่อเดือน ๓,๐๐๐ -๖,๐๐๐ บาท เกือบทั้งหมดอาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป และได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนจากเจ้าหน้าที่แจ้งให้ทราบมากที่สุด รองลงมา คือโทรทัศน์และวิทยุส่วนความรู้ความเข้าใจกรรมการชุมชนอยู่ระดับมาก ในเรื่องบทบาทหน้าที่ของกรรมการชุมชน และการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่ส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการพัฒนาชุมชน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนนั้นได้แก่ อายุอาชีพ รายได้ต่อเดือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะไว้ว่า กรรมการชุมชนควรเสียสละทุ่มเทให้กับชุมชนและประชาชน ในด้านทุนทรัพย์และเวลาในการพัฒนา

<sup>๑๐๒</sup> รัชนา ศาสติยานนท์, รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๖.

<sup>๑๐๓</sup> สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา, “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๓).

<sup>๑๐๔</sup> สยมพร ปุณฺณาคม, “การบริหารจัดการที่ดี ( Good Governance) กับหลักพุทธธรรมศาสนา” สารนิพนธ์นิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑).

ชุมชน ตามกำลังความสามารถมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทอนความเป็นผู้นำที่คุณภาพย่อม เป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนในชุมชน<sup>๑๐๕</sup>

**ไพโรจน์ มาลากุล ณ อยุธยา** ได้วิจัยเรื่อง “คุณภาพการบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลสตึก อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี” ผลวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตตามความเป็นจริงของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสตึก อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี รวม ๑๐ ด้าน อยู่ในระดับจริงมาก โดยด้านชีวิตครอบครัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านมีส่วนร่วมในการพัฒนามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คุณภาพในการบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในเขตพื้นที่ตำบลสตึก อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี รวม ๑๐ ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการพัฒนาจิตใจมีค่าเฉลี่ยในระดับสูงสุด รองลงมาด้านรายได้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสตึก อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสตึก อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี<sup>๑๐๖</sup>

**บุญมี บัวรุ่ง** ได้วิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตะเียบ อำเภوتاตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตะเียบ อำเภوتاตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านๆ พบว่า ด้านพัฒนาสังคมกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มอายุ ๕๔ ปีขึ้นไปมีความคาดหวังมากกว่ากลุ่มอายุ ๑๘-๒๔ ปี ๒๕-๓๔ ปี และอายุ ๔๕-๕๔ ปี อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม ซึ่งมีข้อจำกัดคือ ไม่สามารถทราบความคิดเห็นและพฤติกรรมที่แท้จริงได้ สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ควรใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น<sup>๑๐๗</sup>

<sup>๑๐๕</sup> ภูสิทธิ์ ชันติกุล “กรรมการชุมชนกับบทบาทการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาชุมชนในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมกรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ**, (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๒)

<sup>๑๐๖</sup> ไพโรจน์ มาลากุล ณ อยุธยา, “คุณภาพการบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลสตึก อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบริหารธุรกิจ**, (สาขาการบริหารงานท้องถิ่น, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๐).

<sup>๑๐๗</sup> บุญมี บัวรุ่ง, “ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตะเียบ อำเภوتاตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔).



สรุป การบริการพัฒนาชุมชนมีความสำคัญ ไม่เป็นแนวทางหรือวิธีการหนึ่งของการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐที่นำมาใช้ในการบริหารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพัฒนา รวมทั้งพัฒนาหรือปรับปรุงการบริหารภายในของหน่วยงานภาครัฐ โดยมีจุดมุ่งหมายปลายทางเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติและประชาชน สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยมีนักบริหารการพัฒนาเป็นผู้ประสานงานผู้ให้บริการ เน้นกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาหรือปรับปรุงมากกว่าหรือควบคู่ไปกับการบริหาร และมีลักษณะที่มีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารที่นำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติและการเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน

### ๒.๕.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน อันเป็นแนวทางที่สำคัญ เพื่อการศึกษาและผู้วิจัยได้นำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเสนอ มีดังต่อไปนี้

**กัญญารัตน์ กิ่งก้า** ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว ตำบลวังพร้าว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง” ผลวิจัยพบว่า ๑) ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว ได้แก่ปัจจัยภายนอกชุมชน เช่น การสนับสนุนช่วยเหลือจากภาครัฐในการจัดอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนงบประมาณการจัดตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ชุมชน การสนับสนุนช่วยเหลือและความร่วมมือจากปัจจัยภายในชุมชน เช่น การมีส่วนร่วมสมทบทุนเงินทุน เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการกิจกรรมพัฒนาชุมชน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชนในการทำกิจกรรมและการพัฒนาอาชีพ โดยปัจจัยทั้งสองมีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับความสำเร็จ ๒) ชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว ประสบความสำเร็จในการน้อมนำปัจเจกบุคคลและครอบครัว ได้ดำเนินชีวิตอย่างพอกินพอใช้ไม่เบียดเบียนผู้อื่น บุคคลในครอบครัว มีความสุขและพอใจกับสภาพชีวิตในปัจจุบัน เป็นต้น และในระดับชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นเพื่อให้เป็นทุนหมุนเวียนให้สมาชิก มีการรณรงค์ส่งเสริมการออมและมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสินค้าที่เป็นของชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว เป็นต้น ๓) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน พบว่า ประชาชนชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว ตำบลวังพร้าว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง ๔) ปัญหาและอุปสรรคของชุมชน ในการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าระดับครัวเรือน/หรือครอบครัว ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย มีปัญหาหนี้สินและขาดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และในระดับชุมชน พบว่า ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนจากภาครัฐที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังมีไม่ต่อเนื่องขาดการจัดหาแหล่งตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ชุมชนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน มีไม่หลากหลายและขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งในด้านคุณภาพรูปลักษณ์ที่ทันสมัย

สวยงาม และขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น<sup>๑๐๘</sup>

**ธนพงษ์ ปัญญากาญจน์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานราชการ ส่วนภูมิภาคในจังหวัดราชบุรี: จากผลการวิจัย พบว่า ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการนำข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ ปัญหาการสร้าง ความเข้าใจกับประชาชน ถึงการใช้ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานเป็นตัวชี้วัดการพัฒนาชุมชน ปัญหาการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดสรรและสนับสนุนงบประมาณของหน่วยงาน ปัญหาการนำข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานมาใช้เป็นข้อมูลกำหนดพื้นที่ ในการวางแผนพัฒนาชุมชนและปัญหาการจัดแสดงผลการรายงานข้อมูลจำเป็นพื้นฐานไว้ในหน่วยงาน<sup>๑๐๙</sup>

**นภดล มหกรรมโกลา** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ระดับความคิดเห็นบุคลากรเทศบาลต่อการใช้กระบวนการพัฒนาชุมชนในการบริหารงานเทศบาล จังหวัดราชบุรี จากผลวิจัยพบว่า ควรพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากรของเทศบาลในการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น จังหวัดราชบุรีควรจัดการฝึกอบรมบุคลากรให้เรียนรู้ถึงการใช้กระบวนการ พัฒนาชุมชนในการปฏิบัติงานเนื่องจากแนวโน้มเรื่องการกระจายอำนาจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยส่งเสริม ให้การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลดีขึ้นเพราะได้รับฟังปัญหาของประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอนซึ่งจะทำให้การบริหารงานเทศบาลตำบลมีประสิทธิภาพสามารถใช้แก้ปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนมีคุณภาพที่ดีและมีความสุข<sup>๑๑๐</sup>

**ยุทธพงษ์ สมร** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านร่องกาต้ ตำบลร่องกาต้ อำเภอสว่างเม่น จังหวัดแพร่ จากผลการวิจัย พบว่า การศึกษาปัจจัยในการสร้างทุนทางสังคม ทุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ดังนี้ ๑) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางสังคม พบ ๔ ปัจจัยหลัก ได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ ภาครัฐ ภาคเอกชน และสภาพเศรษฐกิจ ๒) ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อทุนสังคม พบ ๖ ปัจจัยหลัก ได้แก่ ครอบครัว ศาสนา วัฒนธรรม กระบวนการเรียนรู้การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และประชาสังคม ๓) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางทรัพยากรและ

<sup>๑๐๘</sup> กัญญารัตน์ กิ่งก้ำ, “ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว ตำบลวังพร้าว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง” **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕).

<sup>๑๐๙</sup> ธนพงษ์ ปัญญากาญจน์, “การนำข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน จปฐ. ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัดราชบุรี”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑)

<sup>๑๑๐</sup> นภดล มหกรรมโกลา, “ระดับความคิดเห็นบุคลากรเทศบาลต่อการใช้กระบวนการพัฒนาชุมชนในการบริหารงานเทศบาล จังหวัดราชบุรี”, **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๕๗)

สิ่งแวดล้อม พบ ๓ ปัจจัยหลัก ได้แก่ แนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่/เศรษฐกิจพอเพียง การค้าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ ๔) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการสร้างทุนทางทรัพยากร แลสิ่งแวดล้อม ๕ ปัจจัยหลัก ได้แก่การมีส่วนร่วมทางสังคม วิถีชีวิตชุมชน ภูมิปัญญา ความมั่นคง ความสงบสุข<sup>๑๑๑</sup>

**เสาวภา เตชากิมณท์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง การณศึกษาชุมชนศรีวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาชุมชนได้ใช้หลักการพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง ในทางปฏิบัติได้เกิดขึ้นมานานแล้ว โดยเฉพาะในสังคมชนบทไทยทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับชุมชนและความพยายามพึ่งพาตนเองในระดับต่างๆจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีความพยายามพึ่งตนเอง และนอกจากนั้นยังประกอบด้วยปัจจัยในหลายๆ ด้านที่เป็นตัวช่วยให้การพึ่งตนเองนั้นประสบผลสำเร็จ เช่นลักษณะภูมิศาสตร์ ความสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณี วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ ย่อมหล่อหลอมให้โครงสร้างทางสังคมของชุมชนนั้นเข้มแข็งขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้<sup>๑๑๒</sup>

**สิริกร เอกธีรธรรม** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสิงห์บุรี จากผลการวิจัยพบว่า การแลกเปลี่ยนเรียนแบบชุมชนแนวปฏิบัติเป็นการสร้างพลังในการพัฒนาและช่วยทำให้ความรู้ที่แฝงอยู่ในคนถูกดึงออกมาเป็นความรู้ขององค์กร เป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์การทำงาน เมื่อนำความรู้ของคนหลายๆ คนมารวมกันจึงเกิดเป็นพลังแห่งปัญญา สามารถนำไปพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายได้<sup>๑๑๓</sup>

สรุปว่า การพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการพัฒนาชุมชนที่มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา เป็นขบวนการส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น โดยมีประชาชนให้ความร่วมมือหรือสนับสนุนแนวคิดเห็นร่วมกันกำหนดแนวทางการวางแผนพัฒนาและจัดทำแผนงานโครงการต่างๆ ได้เป็นอย่างดีและได้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาเพื่อพัฒนาความคิดความสามารถของประชาชนในชุมชนให้เกิดความเชื่อมั่น ช่วยเหลือตนเองเพื่อนบ้านและชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่นมีความสุข

### ๒.๕.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นแนวทางที่สำคัญ เพื่อการศึกษาและผู้วิจัยได้นำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเสนอ มีดังต่อไปนี้

**จารุวรรณ บัวทุม** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรสาขาจังหวัดพิจิตร ”

<sup>๑๑๑</sup> ยุทธพงศ์ สมร, “การพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านล่องใต้ ตำบลร่องอากาศ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่,” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑).

<sup>๑๑๒</sup> เสาวภา เตชากิมณท์, “การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง: กรณีศึกษาชุมชนศรีวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔).

<sup>๑๑๓</sup> สิริกร เอกธีรธรรม, “การพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสิงห์บุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๐), หน้า ๘๔.

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดการพัฒนาคุณภาพเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน<sup>๑๑๔</sup>

**ธัญญา รัตนันติกา** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้นำชุมชนต่อโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านไผ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนเป็นผู้แบบประสาน มีหน้าที่กระตุ้นและผลักดันให้เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน โดยมีปัจจัยที่ส่งเสริมคือ เงื่อนไขชุมชนที่มีศักยภาพโดยเฉพาะลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมทั้งภูมิประเทศและภูมิอากาศ สังคม เครือญาติ เศรษฐกิจการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตลอดจนความสามารถ ตลอดจนความสามารถของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงทำให้เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นรูปธรรมในชุมชน ด้านการลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การออม การเอื้ออาทร การดำรงชีวิต การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกิจกรรมตามวิถีชีวิตตามธรรมชาติของชุมชนและชุมชนร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ส่งผลให้บ้านป่าไผ่เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงแบบของประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม มีปัญหาบางที่ซ่อนอยู่ในความสำเร็จของผู้นำชุมชน เนื่องจากกลุ่มผู้นำชุมชนเป็นผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมดีและมีความสัมพันธ์เครือญาติ สะท้อนให้เห็นถึงฐานอำนาจของชุมชนตกอยู่ในมือของกลุ่มผู้นำชุมชนเท่านั้น อีกทั้ง ชาวบ้านให้ความไว้วางใจและมีความเชื่อถือในตัวผู้นำชุมชนสูง ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดการขึ้นำโดยผู้นำชุมชน ดังนั้นเพื่อไม่ให้ผู้นำชุมชนมีอำนาจขึ้นำในการตัดสินใจ ชุมชนต้องเน้นให้เกิดการรวมกลุ่มและการทำงานมี ส่วนร่วมของคนทุกคนในชุมชน เป็นหัวใจหลักการบริหารงานในชุมชนและปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความคิดของคนในชุมชนให้ยกย่องคนดี มีคุณธรรม ไม่เป็นสังคมที่ยกย่องคนรวย คนเก่ง เพื่อไม่ให้อำนาจการตัดสินใจและผลประโยชน์ของชุมชนตกอยู่ในมือของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนอกจากนั้น เพื่อส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนบ้านป่าไผ่ในอนาคต ให้สามารถพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างต่อเนื่อง ไม่เกิดช่องว่างเมื่อมีการเปลี่ยนผ่านจากผู้นำชุมชนชุดเดิมผู้นำชุมชนต้องเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่เข้ามาสานต่อแนวทางการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและต้องให้ความสำคัญการปลูกฝังเยาวชนให้ตระหนักถึงการดำรงชีวิตตามวิถีธรรมชาติของชุมชน ทูทางสังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยให้หลัก บ ว ร (บ้าน วัด โรงเรียน) ในการเรียนรู้และสั่งสอนซึ่งเป็นกระบวนการกล่อมเกลாதงสังคมและสำหรับผู้นำชุมชนอื่น การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ผู้นำชุมชนต้องเข้าใจบทบาทของตนเองและเรียนรู้การนำศักยภาพของชุมชนมาเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมในหมู่บ้านของตนเอง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก<sup>๑๑๕</sup>

<sup>๑๑๔</sup> จารุวรรณ บัวทุม, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

<sup>๑๑๕</sup> ธัญญา รัตนันติกา, “บทบาทของผู้นำชุมชนต่อโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าไผ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑).

**พิมพ์ แสนมะโน** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่าในพื้นที่ของเทศบาลสันทราย องค์การบริหารส่วนตำบลร่องวัวและองค์การบริหารส่วนตำบลแช่ข้างพบว่า ในภาพรวมมีการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ในรูปแบบที่เน้นหนักไปทางส่งเสริมการประกอบอาชีพและการส่งเสริมการทำบัญชีออมทรัพย์ในครัวเรือน

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการปฏิบัติงานพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ ๑) งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนไม่สอดคล้องกับความต้องการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ๒) การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ๓) การบริหารจัดการภายในองค์การปกครองส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น<sup>๑๑๖</sup>

**อินทรา สุภาแสน** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลป่าปง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” ผลวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลป่าปง ได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุในแผนพัฒนาสามปี ในยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาส่งเสริมเกษตร โดยมุ่งเน้นส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพทางการเกษตรและเศรษฐกิจพอเพียงได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่ม เครือข่ายภาคประชาชน โดยส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนขึ้นมีกิจกรรมที่มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากที่ดินทำกินประกอบต่อบด้วยอาชีพเกษตรกรรมและปรับเปลี่ยนทัศนคติแนวคิดและวิธีการผลิตโดยอาศัยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใช้ภูมิปัญญาและวัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ เป็นต้น ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยเลือกซื้อของใช้ภายในครัวเรือนและของใช้ส่วนตัวเท่าที่จำเป็นเท่านั้นมีการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวให้มีการวางแผนใช้จ่ายให้เพียงพอรายได้จากการทำงานได้สม่าเสมอ ผู้บริหารยังขาดการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชน งบประมาณสำหรับการส่งเสริมและดำเนินกิจกรรมไม่เพียงพอและอัตรากำลังบุคลากรมีน้อยตลอดจนระบบการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องล่าช้า เป็นต้น<sup>๑๑๗</sup>

**อุดมศักดิ์ วงศ์พันธ์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศักยภาพของชุมชน ชนบทในเรื่องพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ” ผลวิจัยพบว่า การพึ่งตนเองมีกลไก ๓ ประการ ที่ส่งผลต่อศักยภาพชุมชนได้แก่ กลไกทางสังคมซึ่งประกอบด้วย เครือญาติ กลุ่มต่างๆ เพื่อนบ้าน ผู้นำและกลไกทางวัฒนธรรม ประกอบคุณค่าความเชื่อและภูมิปัญญาชาวบ้านในด้านต่างๆ ที่สามารถทำให้ตนเองพึ่งได้ ประการสุดท้ายได้แก่ กลไกทางการศึกษา ประกอบด้วย พ่อแม่ ผู้อาวุโส ครูและเพื่อนที่ให้มีการสืบทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ คุณค่าความเชื่อในด้านประกอบอาชีพและการรักษาพยาบาล ส่วนเงื่อนไขประกอบด้วย ความเป็นเครือญาติ ความเป็นเพื่อนบ้าน ความเชื่อในผู้อาวุโสและการเห็นคุณค่าของ

<sup>๑๑๖</sup> พิมพ์ แสนมะโน, “บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑).

<sup>๑๑๗</sup> อินทรา สุภาแสน, “บทบาทผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลป่าปง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓).

ภูมิปัญญา เป็นเงื่อนไขสำคัญในการพึ่งตนเอง ชุมชนสามารถพึ่งตนเองในด้านเศรษฐกิจได้ในระดับหลัง เช่น ในด้านการผลิต การรวมกลุ่มเพื่อระดมทุน มีการแลกเปลี่ยนแรงงานและยังมีการนำเอสภูมิปัญญา ที่มีอยู่มาใช้ในการผลิต การตลาด มีการสร้างตลาด สร้างเครือข่ายตลาด ตลอดจนสามารถสร้างอำนาจต่อรองกับภายนอกได้ การบริโภคภายในชุมชนนั้นในด้านอาหารสามารถผลิตได้อย่างเพียงพอ และบางส่วนได้จากการปารวมทั้งสมุนไพรในการรักษาโรค ชุมชนมีการนำเอาความรู้สมัยใหม่และภูมิปัญญาดั้งเดิมมาประยุกต์ให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทำให้มีศักยภาพในการพึ่งตนเองได้เป็นอย่างดี<sup>๑๑๘</sup>

**ณัฐฎาพร แสงสุวรรณ** ได้วิจัยเรื่อง ความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผลสำเร็จการขับเคลื่อนการพัฒนา วิธีการ และขั้นตอนการพัฒนาที่ส่งผลถึงความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของสามหมู่บ้าน พบได้ว่าประชาชนตระหนักและเน้นการพึ่งพาตนเอง การสร้างพลังชุมชน ผู้นำชุมชน องค์กรต่างๆ ภายในหมู่บ้าน พร้อมด้วยพลังของภาคีการพัฒนา พลังของครอบครัวพัฒนา และพลังของประชาชนหมู่บ้าน และพลังของประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นกลไกในทางสังคมและสร้างความเข้มแข็งในชุมชนนั้นๆ มีการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่หมู่บ้านบนพื้นฐานระบบเครือข่าย วัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมาอย่างเหนียวแน่น<sup>๑๑๙</sup>

**เอื้องทิพย์ เกตุกราย** ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้ปรัชญาพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลคลองอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ผลวิจัยพบว่า ๑) การประยุกต์ใช้ปรัชญาพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง ๓ องค์ประกอบ คือการมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ความพอประมาณ และความมีเหตุผล ส่วนการประยุกต์ใช้เงื่อนไขของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เงื่อนไขคุณธรรมอยู่ในระดับมาก และเงื่อนไขความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ๒) การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนในตำบลคลองพระอุดม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาอายุอาชีพ แหล่งความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและระดับความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง<sup>๑๒๐</sup>

**ดาหวัน หุตากร** ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษานครพนมเขต ๒ ” ผลการวิจัยพบว่า ๑)

<sup>๑๑๘</sup> อุดมศักดิ์ วงศ์พันธ์, “ศักยภาพของชุมชนชนบทในเรื่องพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑).

<sup>๑๑๙</sup> ณัฐฎาพร แสงสุวรรณ, “ความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕).

<sup>๑๒๐</sup> เอื้องทิพย์ เกตุกราย, “การประยุกต์ใช้ปรัชญาพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลคลองอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโครงการและการประเมินโครงการ**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๕๑).

ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต ๒ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ๒) ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต ๒ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ๓) ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต ๒ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนที่มีช่วงชั้นที่ทำการเปิดสอนแตกต่างกัน โดยรวมและรายได้ทุกด้านไม่แตกต่าง<sup>๑๒๑</sup>

**อรุณพล อุทุมพร** ได้วิจัยเรื่อง “การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว อำเภอดงบัง จังหวัดชัยภูมิ” ผลวิจัยพบว่า ผลการศึกษาพบว่าผู้นำชุมชนทุกคนรู้จักและรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อโทรทัศน์วิทยุเสียงตามสายของหมู่บ้านสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์เอกสารของราชการและจากอินเทอร์เน็ต และเข้าใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว ส่วนใหญ่ได้รับการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเฉลี่ยคนละ ๑ ครั้ง หากประชาชนทุกครัวเรือนสามารถดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริงก็จะทำให้สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจในระดับครัวเรือนและระดับประเทศ ได้ องค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว ให้การสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนโดยจัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและกิจกรรมส่งเสริมแบบผสมผสาน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีประชาสัมพันธ์การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ส่งเสริมการรวมกลุ่มประชาชนที่มีแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรูปธรรมในตำบลหารแก้ว สร้างศูนย์สาธิตการทำเกษตรแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลและนำประชาชนที่สนใจไปดูงานแหล่งเรียนรู้พื้นที่อื่นในการสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว มีอุปสรรคทางด้านบุคลากร เนื่องจากพนักงานส่วนตำบลผู้ปฏิบัติหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติงานอีกหลายตำแหน่ง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และอุปสรรคด้านงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งมาสอดคล้องกับภารกิจที่หลากหลายตามอำนาจหน้าที่ ดังนั้นจึงได้มีการจัดสรรงบประมาณที่สามารถเห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนกว่าการสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน<sup>๑๒๒</sup>

**สุวิจิตร ศรีปัดดา** ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน” ผลการวิจัยพบว่า ๑)ระดับความเป็นไปได้ในการประยุกต์

<sup>๑๒๑</sup> ดาหวัน หุตุางกูร, “ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต ๒”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๑)

<sup>๑๒๒</sup> อรุณพล อุทุมพร, “การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว อำเภอดงบัง จังหวัดชัยภูมิ”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒).

หลักการจัดการเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนทั้งโดยรวมและจำแนกตามลักษณะของกิจการอยู่ในระดับมาก แนวปฏิบัติที่เป็นไปได้สูงและควรปฏิบัติอย่างมาก คือต้องประกอบการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตไม่เอาเปรียบผู้เกี่ยวข้อง เช่น ลูกค้า แรงงาน และผู้ส่งสินค้าหรือวัตถุดิบ ๒) หลักการเงื่อนไข และแนวปฏิบัติตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์กับวิสาหกิจชุมชนได้ทุกประเภทและทุกลักษณะกิจการมาแตกต่างกัน ๓) ข้อเสนอแนะที่สำคัญในการประยุกต์แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน คือ ต้องให้ผู้ประกอบการเรียนรู้เข้าใจหลักการอย่างจริงจังและควรประกอบโดยยึดหลักปฏิบัติคือต้องมีความคุณธรรมทำกิจการโดยความมีเหตุผลพอประมาณและสามารถคุ้มกันตนเองได้ อุ้มชูตนเองได้ให้ยืนด้วยขอตัวเองได้<sup>๑๒๓</sup>

**ชาติชาย เขียวงามดี** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคม ศึกษาโครงการ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT) ของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีการรวมกลุ่ม ของชุมชนอำเภอเมือง พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพหลัก แต่การรวมกลุ่มมีการกระจุกตัวในชุมชน ปัญหา คือ ประชาชนขาดความรู้ทางด้านบัญชี ด้านการวางแผนทางการเงิน จึงทำให้การรวมกลุ่มขาดสภาพคล่อง แต่ก็ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆ<sup>๑๒๔</sup>

**สลิลทิพย์ ศิริไพบุลย์** ได้วิจัยเรื่อง “เศรษฐกิจชุมชน อำเภอถานองกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจโดยทั่วไป พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม และมีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ประชาชนจึงได้ไปทำงานต่างถิ่น แต่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ คือ ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ การว่างงาน ต้นทุนการเกษตรสูง เศรษฐกิจตกต่ำและความยากจน ประชาชนจึงต้องขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล<sup>๑๒๕</sup>

สรุป เศรษฐกิจพอเพียง ได้ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับเป็นการพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการช่วยเหลือให้ประชาชนในระดับชุมชนได้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจที่มีค่าครองชีพที่สูงขึ้นทุกวัน ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากต้องมีความเป็นอยู่ที่ลำบากมากขึ้น เนื่องมาจากสภาวะเศรษฐกิจ เช่น สินค้าราคาแพง ผลผลิตทางการเกษตรมีราคาตกต่ำ เป็นต้นทำให้ประชาชนมรแต่ระดับรายได้ลดลงส่งผลให้มีจำนวนคนยากจนมากขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ คือ พอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะตนเองและความมีเหตุผล การตัดสินใจในการดำเนินเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการและหลักกฎหมายอย่างรอบคอบ มี

<sup>๑๒๓</sup> สุวกิจ ศรีปัดดา, “การประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาเศรษฐศาสตร์, (คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๙).

<sup>๑๒๔</sup> ชาติชาย เขียวงามดี, “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย”, แบบฝึกหัดการวิจัย, (คณะเศรษฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑).

<sup>๑๒๕</sup> สลิลทิพย์ ศิริไพบุลย์, “เศรษฐกิจชุมชน อำเภอถานองกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร”, แบบฝึกหัดการวิจัย, (คณะเศรษฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๔).



ภูมิคุ้มกันเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยมีเงื่อนไขเพื่อให้เกิดความพอเพียงต้องมีความรอบรู้ รอบคอบและรอบทำ

## ๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

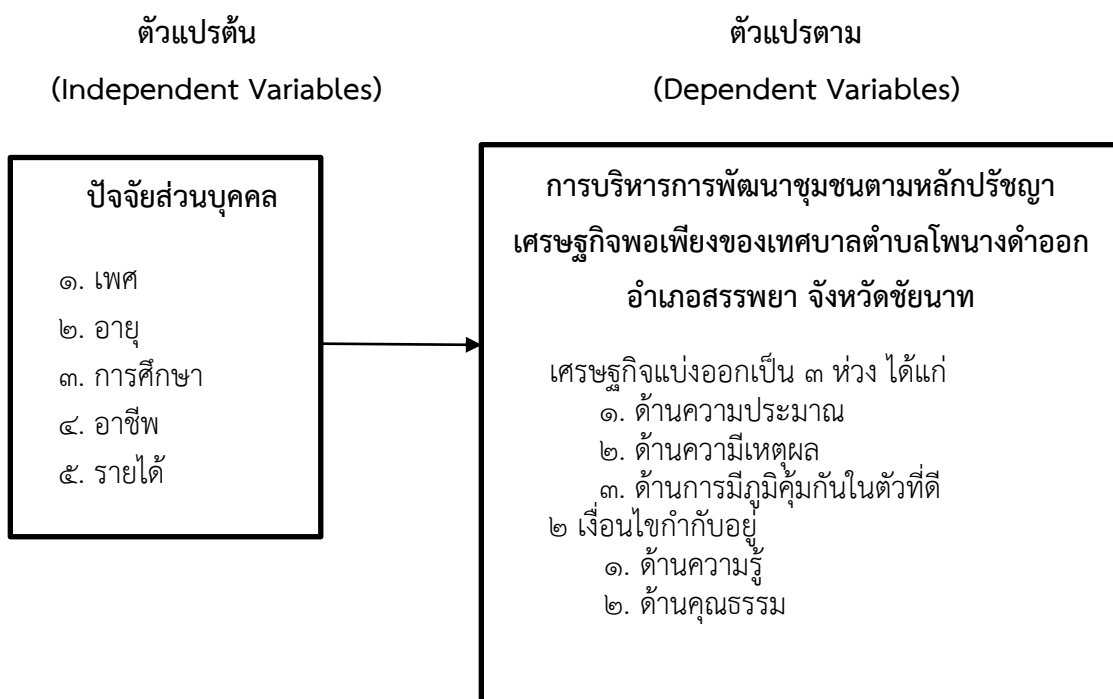
งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) มีความสอดคล้องกันจึงได้นำมาประยุกต์ให้เข้ากับหัวข้องานวิจัยนี้ได้กำหนดกรอบไว้ดังภาพที่ ๒.๒ (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

๑. ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

๒. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากพระราชดำริของพระปรมินมหาภูมิพลอดุลยเดชซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านความประมาท ๒) ด้านความมีเหตุผล ๓) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดย ๒ เงื่อนไขกำกับอยู่ คือ ๑) ด้านความรู้ ๒) ด้านคุณธรรม<sup>๑๒๖</sup>

<sup>๑๒๖</sup> สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, หน้า ๖



แผนภาพที่ ๒.๒ กรอบแนวคิดการวิจัย



**Community Development Administration Based on the  
Sufficiency Economy Philosophy of Phonangdamoak  
Sub-district Srapphya District, Chainat Province**

**Phranopporn Nāṅasampanṇo (Kaewkong)**

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of  
the Requirements for the Degree of  
Master of Public Administration

Graduate School  
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

## บทที่ ๓

### วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

#### ๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

#### ๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

##### ๓.๒.๑ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง และอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ที่จำนวน ๕,๓๘๗ คน<sup>๑</sup>

##### ๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง และอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้

<sup>๑</sup> สำนักงานเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท, แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๔, หน้า ๓

๑) ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากสูตรยามาเน่ (Taro Yamane)<sup>๒</sup> ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ ๐.๐๕

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชาชน  
e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้  
n = ขนาดของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมด 5,387 คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ ดังนี้

$$n = \frac{5,387}{1+5,387(0.05)^2}$$

$$n = \frac{5,387}{1+13.46}$$

$$n = \frac{5,387}{14.46}$$

$$n = 372.54$$

$$n = 373$$

เพราะฉะนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เท่ากับ ๓๗๓ คน แต่เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ ๓๗๓ คน รายละเอียดดังตารางที่ ๓.๑

---

<sup>๒</sup> พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร., ระเบียบวิธีวิจัยสังคมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (เชียงใหม่: ประชากรธุรกิจพิมพ์, ๒๕๕๘), หน้าที่ ๑๗๑.

๒) วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Random Sampling) ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้<sup>๓</sup>

(๑) ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน พิจารณาจากจำนวนประชากรเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีลักษณะกระจายให้สัมพันธ์กับสัดส่วนประชากร โดยใช้จำนวนหมู่บ้านในตำบลเป็นระดับการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรจะได้ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละชั้นของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท รวม ๓๗๓ คน รายละเอียดดังตารางที่ ๓.๑

(๒) จากนั้นทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากในแต่ลำหมู่บ้านจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

**ตารางที่ ๓.๑** จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑.	บ้านท่าไทร	๙๙๐	๖๒
๒.	บ้านโพนางคำออก	๒๙๘	๓๖
๓.	บ้านสวนมะม่วง	๔๗๒	๕๒
๔.	บ้านทองคู้ง	๕๗๒	๖๙
๕.	บ้านจั่ว	๑๖๘	๓๐
๖.	บ้านบางตาช้าง	๓๓๗	๔๔
๗.	บ้านบางยายลา	๒๔๘	๒๙
๘.	บ้านบ่อพัฒนา	๔๓๔	๕๐
<b>รวม</b>		<b>๕,๓๘๗</b>	<b>๓๗๓</b>

<sup>๓</sup> สุรพล สุยะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๘-๑๐๙.

### ๓.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นการวิจัย จำนวน ๑๒ คน (ภาคผนวก ข)

ผู้บริหารเทศบาลตำบลโพนางดำออก จำนวน ๔ ท่าน

- |                              |                                     |
|------------------------------|-------------------------------------|
| ๑. นางสาวปัทมา นุ่นประสิทธิ์ | นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางดำออก    |
| ๒. นายจันทน์ สกุศลรัง        | รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางดำออก |
| ๓. นายพีรเดช พิมพ์พรรค       | รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางดำออก |
| ๔. นายเจษฎา เกตุตระกูล       | ปลัดเทศบาลตำบลโพนางดำออก            |

ผู้นำชุมชน จำนวน ๓ ท่าน

- |                          |                                 |
|--------------------------|---------------------------------|
| ๕. นางพัชรินทร์ ทองเอื้อ | พัฒนาการอำเภอสรรพยา             |
| ๖. นายบุญเลิศ บันโห้     | นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ         |
| ๗. นายนพดล พรหมแก้ว      | กำนันตำบลโพนางดำออก๓.นักวิชาการ |

ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน ๓ ท่าน

- |                           |                                  |
|---------------------------|----------------------------------|
| ๘. นายเอกอมร มากละเอียด   | หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล           |
| ๙. นายอนันต์ ชำนาท        | ข้าราชการบำนาญ                   |
| ๑๐. นางธนวรรณ จารุไพบูรณ์ | อาจารย์ประจำห้องเรียนวัดพิกุลทอง |

ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๒ ท่าน

- |                             |                                    |
|-----------------------------|------------------------------------|
| ๑๑. พระครูวิสุทธิชัยกิจ ดร, | เจ้าคณะอำเภอสรรพยา                 |
| ๑๒. พระครูชัยธรรมาภรณ์      | เจ้าคณะตำบลโพนางดำออก <sup>๔</sup> |

<sup>๔</sup> สำนักงานเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท, แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี

### ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีรายละเอียดการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

#### ๓.๓.๑ แบบสอบถาม (Questionnaire)

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

๑. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม

๒. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

๔. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๕. นำเสนอร่างแบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

๗. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๘. รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

#### ๑) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของ “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

**ตอนที่ ๑** คำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน ๖ ข้อ

**ตอนที่ ๒** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน คือ ๑) ด้านความพอประมาณ ๒) ด้านความมีเหตุผล ๓) ด้านความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ๔) ด้านความรอบรู้ ๕) ด้านความมีคุณธรรม

โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับ “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้



- ๕ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- ๓ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- ๑ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

**ตอนที่ ๓** ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้าง เกี่ยวกับการบริหาร การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

### ๒) การตรวจสอบและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพแบบสอบถามโดยความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ เครื่องมือที่สร้างไว้

๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธาน และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมา ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมจำนวน ๕ ท่าน ประกอบไปด้วย

๑) ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) ผศ.ดร.อนุวัต กระจ่าง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) ดร.ประเสริฐ ธิลาว อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) ดร.พงษ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) ดร.สุรียา รักษาเมือง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item - Objective Congruence : IOC)<sup>๕</sup> ได้ค่าความเชื่อมั่น อยู่ระหว่าง ๐.๖ - ๑.๐ แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามทุกข้อมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

๓. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไป ทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) แก่ประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบล โพนางด้าตอก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่า

<sup>๕</sup> สมนึก ภัททิยธนี, การวัดผลการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๒๒๐.

สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha  $\alpha$  – coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)<sup>๖</sup> ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๘๔๑ แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

๔. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำมาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ในการนำไปใช้แจกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

### ๓.๓.๒ แบบสัมภาษณ์

๑) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

(๑) ศึกษาวิธีสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

(๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

(๓) ขอคำแนะนำจากกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

(๔) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant)

(๕) นำแบบสัมภาษณ์ให้กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหาและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ เพื่อขอความเห็นชอบ

(๖) นำแบบสัมภาษณ์ที่กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและให้ความเห็นชอบแล้ว มาปรับแก้ไขเพื่อจัดทำฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ต่อไป

๒) ลักษณะของแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Intertie) มีสาระสำคัญของการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท มีรายละเอียด ดังนี้

(๑) ปัญหา อุปสรรคในการแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ได้แก่ ๕ ด้าน คือ ๑) ด้านความพอประมาณ ๒) ด้านความมีเหตุผล ๓) ด้านความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ๔) ด้านความรอบรู้ ๕) ด้านความมีคุณธรรม

<sup>๖</sup> สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคม, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพลัสลิซซิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

(๒) ข้อเสนอแนะ ในการแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโปนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ได้แก่ ๑) ด้านความพอประมาณ ๒) ด้านความมีเหตุผล ๓) ด้านความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ๔) ด้านความรอบรู้ ๕) ด้านความมีคุณธรรม

(๓) สัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักธรรมที่นำมาใช้ในการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโปนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท คือ หลักอิทธิบาท ๔ ได้แก่ ๑) ฉันทะ ๒) วิริยะ ๓) จิตตะ ๔) วิมังสา

### ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

#### ๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตรศาสตรศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงนายกเทศบาลเทศมนตรีตำบลโปนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชาชนผู้สิทธิ์เลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่ของเทศบาลตำบลโปนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

๒) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชาชนผู้สิทธิ์เลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่ของเทศบาลตำบลโปนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๗๓ ชุด โดยแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมาแล้ว นำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน ๓๗๓ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

๓) นำข้อมูลดิบที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

#### ๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

### ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

#### ๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับข้อมูลสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

๑) **สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)** สำหรับอธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบล โพนางคำ อําเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙	หมายถึง มีความคิดเห็นน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙	หมายถึง มีความคิดเห็นน้อย
ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙	หมายถึง มีความคิดเห็นปานกลาง
ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙	หมายถึง มีความคิดเห็นมาก
ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐	หมายถึง มีความคิดเห็นมากที่สุด <sup>๗</sup>

๒) **สถิติอนุมาน (Inferential Statistics)** ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบล โพนางคำ อําเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.)

๓) **การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด (Open ended Question)** ที่แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบล โพนางคำ อําเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

<sup>๗</sup> Best, John W, *Research in Education*, (New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1981), pp.179 -182.

### ๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

- ๑) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- ๒) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- ๓) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- ๔) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอในรูปของความเรียง

## บทที่ ๔

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๗๓ ชุด มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอ ดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

๔.๕ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

#### ๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๓๗๓ คน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แสดงด้วยความถี่และร้อยละ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๓๗๓)		
ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๙๑	๕๑.๒๐
หญิง	๑๘๒	๔๘.๘๐
รวม	๓๗๓	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

			(n=๓๗๓)
ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
<b>อายุ</b>			
	ไม่เกิน ๒๐ ปี	๒๘	๗.๕๐
	๒๑ - ๓๐ ปี	๕๗	๑๕.๓๐
	๓๑ - ๔๐ ปี	๙๖	๒๕.๗๐
	๔๑ - ๕๐ ปี	๙๓	๒๔.๙๐
	๕๑ - ๖๐ ปี	๕๔	๑๔.๕๐
	๖๑ ปี ขึ้นไป	๔๕	๑๒.๑๐
	<b>รวม</b>	<b>๓๗๓</b>	<b>๑๐๐.๐๐</b>
<b>ระดับการศึกษา</b>			
	ประถมศึกษา	๑๐๓	๒๗.๖๐
	มัธยมศึกษาตอนต้น	๕๖	๑๕.๐๐
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	๘๗	๒๓.๓๐
	อนุปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	๓๒	๘.๖๐
	ปริญญาตรี	๘๕	๒๒.๘๐
	สูงกว่าปริญญาตรี	๑๐	๒.๗๐
	<b>รวม</b>	<b>๓๗๓</b>	<b>๑๐๐.๐๐</b>
<b>อาชีพ</b>			
	เกษตรกร	๑๐๐	๒๖.๘๐
	ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	๔๖	๑๒.๓๐
	รับจ้างทั่วไป	๑๑๓	๓๐.๓๐
	ข้าราชการ	๔๖	๑๒.๓๐
	รัฐวิสาหกิจ	๓๕	๙.๔๐
	อื่นๆ	๓๓	๘.๘๐
	<b>รวม</b>	<b>๓๗๓</b>	<b>๑๐๐.๐๐</b>
<b>รายได้/ต่อเดือน</b>			
	ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท	๙๙	๒๖.๕๐
	๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๓๔	๓๕.๙๐
	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๘๖	๒๓.๑๐
	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๒๙	๗.๘๐
	๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๑๔	๓.๘๐
	๒๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑๑	๒.๙๐
	<b>รวม</b>	<b>๓๗๓</b>	<b>๑๐๐.๐๐</b>

**จากตารางที่ ๔.๑** พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การบริหาร การพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธารามอำเภอเมือง จันทบุรี” จำแนกได้ ดังนี้

**เพศ** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน ๑๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๒ ส่วนเพศหญิงมีจำนวน ๑๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๘

**อายุ** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี ๓๑-๔๐ ปี มีจำนวน ๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗ มีอายุระหว่าง ๔๑- ๕๐ ปี มีจำนวน ๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๙ มีอายุระหว่าง ๒๑- ๓๐ปี มีจำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓ มีอายุ ๕๑-๖๐ ปี มีจำนวน ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕ มีอายุระหว่าง ๖๑ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑ มีอายุไม่เกิน ๒๐ ปี จำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๕ ตามลำดับ

**ระดับการศึกษา** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐ มีการศึกษาระดับอนุปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๖ มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๗ ตามลำดับ

**อาชีพ** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๓ มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๘ มีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีจำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓ มีอาชีพข้าราชการ จำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓ มีอาชีพรัฐวิสาหกิจ จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๔ มีอาชีพอื่นๆ จำนวน ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๘ ตามลำดับ

**รายได้/ต่อเดือน** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๙ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่างไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง ๑๐,๐๐๑- ๑๕,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๑ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๘ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘ รายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง ๒๕,๐๐๑ บาทขึ้นไปมีจำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๙ ตามลำดับ



#### ๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาททั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านความรอบรู้ และด้านความมีคุณธรรม แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวม

(n=๓๗๓)

การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านความพอประมาณ	๓.๘๖	๐.๗๔๔	มาก
๒. ด้านความมีเหตุผล	๓.๘๑	๐.๗๕๘	มาก
๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวเองที่ดี	๓.๘๒	๐.๗๖๑	มาก
๔. ด้านความรอบรู้	๓.๘๕	๐.๗๒๒	มาก
๕. ด้านความมีคุณธรรม	๓.๘๙	๐.๗๖๔	มาก
ภาพรวม	๓.๘๔	๐.๖๙๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = ๓.๘๔, S.D. = ๐.๖๙๙)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความพอประมาณ

(n=๓๗๓)

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. เทศบาล มีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนและงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรร	๓.๙๑	๐.๘๔๑	มาก
๒. เทศบาลได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย	๓.๘๙	๐.๘๗๓	มาก
๓. เทศบาลได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการเก็บออมรายได้ไว้ใช้ในยามจำเป็น	๓.๘๖	๐.๘๙๘	มาก
๔. เทศบาลมีการบริหารจัดการให้คนในชุมชนตอบสนองและความอยากมีอยากได้สินค้าและการบริการอย่างพอเพียง	๓.๘๔	๐.๘๘๗	มาก
๕. เทศบาลมีการบริหารในการจัดการชุมชนโดยให้คนในชุมชนได้มีการดำรงชีวิตด้วยปัจจัยสี่ให้พอดี	๓.๘๔	๐.๘๙๘	มาก
๖. เทศบาลได้ส่งเสริมพัฒนาด้านการเกษตรอินทรีย์ให้แก่ชุมชนโดยได้นำเอาหลักความพอประมาณมาใช้	๓.๘๒	๐.๘๘๐	มาก
<b>ภาพรวม</b>	<b>๓.๘๖</b>	<b>๐.๗๔๔</b>	<b>มาก</b>

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความพอประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = ๓.๘๖, S.D. = ๐.๗๔๔)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความพอประมาณ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีเหตุผล

(n=๓๗๓)

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. เทศบาล เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลอย่างตรงไปตรงมา	๓.๗๔	๐.๙๐๐	มาก
๒. เทศบาลได้นำพาประชาชนในชุมชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มาพัฒนาชุมชนได้อย่างคุ้มค่า ประหยัดและได้คุณภาพ	๓.๘๑	๐.๘๕๔	มาก
๓. เทศบาล ได้ส่งเสริมการพัฒนาด้านประเพณีศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นมรดกของท้องถิ่น โดยยึดหลักความมีเหตุผล	๓.๘๗	๐.๙๐๘	มาก
๔. เทศบาลได้นำหลักความมีเหตุผลในการพิจารณาการจัดตั้งโครงการแต่ละโครงการขึ้นในชุมชนโดยได้คำนึงถึงเหตุผล/ความคุ้มค่าและความจำเป็น	๓.๘๕	๐.๙๐๙	มาก
๕. เทศบาลแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยใช้หลักประชาสังคม	๓.๘๐	๐.๘๗๕	มาก
๖. เทศบาล ได้จัดประชุมและให้ประชาชนในชุมชนได้มีการปรึกษาและทบทวนร่วมกันอย่างรอบคอบก่อนลงมือปฏิบัติ	๓.๗๗	๐.๙๑๘	มาก
<b>ภาพรวม</b>	<b>๓.๘๑</b>	<b>๐.๗๕๘</b>	<b>มาก</b>

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีเหตุผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = ๓.๘๑, S.D. = ๐.๗๕๘)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีเหตุผล อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

(n=๓๗๓)

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. เทศบาลได้จัดให้มีการฝึกอบรมให้แก่บุคคลในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับงานที่ทันสมัยอยู่เสมอ	๓.๘๔	๐.๘๙๗	มาก
๒. เทศบาลมีคณะผู้นำที่ดี มีคุณธรรม และการบริหารจัดการอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้	๓.๘๔	๐.๘๗๖	มาก
๓. เทศบาลได้จัดให้มีการประชุมร่วมกันกับประชาชนในชุมชนเพื่อหาทางรับมือและแนวทางในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง	๓.๗๗	๐.๙๕๑	มาก
๔. เทศบาลจัดให้มีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้รู้จักพึ่งพาตนเองโดยต้องปลูกฝังในเรื่องความคิด ชยัน อดทน และอดออมเพื่อความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนในชุมชน	๓.๘๐	๐.๙๐๐	มาก
๕. เทศบาล ได้มีการจัดการการพัฒนาและส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด	๓.๘๕	๐.๘๒๙	มาก
๖. เทศบาลมีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักในการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชนในชุมชน	๓.๘๐	๐.๘๙๐	มาก
<b>ภาพรวม</b>	<b>๓.๘๒</b>	<b>๐.๗๖๑</b>	<b>มาก</b>

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = ๓.๘๒, S.D. = ๐.๗๖๑)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความรอบรู้

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านความรอบรู้	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. เทศบาลได้จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือจัดเวทีการเรียนรู้ในเรื่องหลักเศรษฐกิจพอเพียง	๓.๘๖	๐.๘๐๔	มาก
๒. เทศบาลได้มีการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาและนำไปใช้ประโยชน์ในชุมชน	๓.๘๓	๐.๘๑๙	มาก
๓. เทศบาลได้นำหลักความรอบรู้เข้ามาจัดทำแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น	๓.๘๖	๐.๘๗๔	มาก
๔. เทศบาลได้มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาและเสริมสร้างผลผลิตด้านต่างๆจากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม คุ่มค่า ประหยัด	๓.๘๖	๐.๘๗๔	มาก
๕. เทศบาล ได้จัดส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการจักสาน และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ	๓.๘๘	๐.๘๕๑	มาก
๖. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแก่คนในชุมชนเทศบาลสามารถเข้าให้การช่วยเหลือและแนะนำหรือให้คำปรึกษาและหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้	๓.๘๔	๐.๘๔๓	มาก
<b>ภาพรวม</b>	<b>๓.๘๕</b>	<b>๐.๗๒๒</b>	<b>มาก</b>

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความรอบรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = ๓.๘๕, S.D. = ๐.๗๒๒)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความรอบรู้ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำบออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีคุณธรรม

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น (n=๓๗๓)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.เทศบาลได้จัดทำแผนการบริหารการพัฒนาชุมชนอย่างชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้	๓.๘๒	๐.๘๘๑	มาก
๒.เทศบาล ส่งเสริมให้ชุมชนมีการลด ละ เลิกอบายมุข และลดการใช้ยาเสพติดในการจัดงานประเพณีท้องถิ่นต่างๆ	๓.๘๕	๐.๙๐๔	มาก
๓.เทศบาล ได้จัดให้มีการส่งเสริมประชาชนในชุมชนใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต	๓.๙๘	๐.๘๔๒	มาก
๔.เทศบาลมีการบริหารจัดการการพัฒนาโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรม	๓.๙๐	๐.๘๖๖	มาก
๕.เทศบาลได้ส่งเสริมการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามควรค่าแก่การรักษาของชุมชน	๓.๙๒	๐.๘๖๓	มาก
๖.เทศบาล ได้ส่งเสริมในการบริหารการพัฒนาประชาชนในชุมชนให้ยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินงาน	๓.๘๖	๐.๘๗๗	มาก
<b>ภาพรวม</b>	<b>๓.๘๙</b>	<b>๐.๗๖๔</b>	<b>มาก</b>

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำบออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$ = ๓.๘๙, S.D. =๐.๗๖๔)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำบออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีคุณธรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ

### ๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มี เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำแนกตามเพศ

(n=๓๗๓)

การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท	เพศ				t	Sig.
	ชาย (๑๙๑ คน)		หญิง (๑๘๒ คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑.ด้านความพอประมาณ	๓.๘๘	๐.๗๖๔	๓.๘๓	๐.๗๒๔	๐.๖๕๖	๐.๕๑๒
๒.ด้านความมีเหตุผล	๓.๘๗	๐.๗๔๙	๓.๗๔	๐.๗๖๔	๑.๖๗๑	๐.๐๙๖
๓.ด้านการมีความคุ้มค่าในตัวที่ดี	๓.๘๖	๐.๗๗๔	๓.๗๗	๐.๗๔๖	๑.๐๓๒	๐.๓๐๓
๔.ด้านความรอบรู้	๓.๘๘	๐.๗๓๑	๓.๘๒	๐.๗๑๒	๐.๗๗๖	๐.๔๓๘
๕.ด้านความมีคุณธรรม	๓.๙๖	๐.๗๔๘	๓.๘๑	๐.๗๗๖	๑.๘๖๐	๐.๐๖๔
<b>รวม</b>	<b>๓.๘๙</b>	<b>๐.๗๐๕</b>	<b>๓.๘๐</b>	<b>๐.๖๙๒</b>	<b>๑.๒๙๒</b>	<b>๐.๑๙๗</b>

จากตารางที่ ๔.๘ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ( $t=๑.๒๙๒$ ,  $Sig.=๐.๑๙๗$ )

ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ไม่แตกต่างกัน ทุกด้าน

**สมมติฐานที่ ๒** ประชาชนที่มี อายุ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท แตกต่างกัน

**ตารางที่ ๔.๙** การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท **จำแนกตามอายุ**

(n=๓๗๓)

การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านความพอประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	๓.๒๘๑	๕	๐.๖๕๖	๑.๑๘๘	๐.๓๑๔
	ภายในกลุ่ม	๒๐๒.๖๑๘	๓๖๗	๐.๕๕๒		
	รวม	๒๐๕.๘๙๙	๓๗๒			
ด้านความมีเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	๓.๔๙๒	๕	๐.๖๙๘	๑.๒๑๙	๐.๒๙๙
	ภายในกลุ่ม	๒๑๐.๑๘๓	๓๖๗	๐.๕๗๓		
	รวม	๒๑๓.๖๗๕	๓๗๒			
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	๒.๕๙๑	๕	๐.๕๑๘	๐.๘๙๔	๐.๔๘๕
	ภายในกลุ่ม	๒๑๒.๖๕๙	๓๖๗	๐.๕๗๙		
	รวม	๒๑๕.๒๕๐	๓๗๒			
ด้านความรอบรู้	ระหว่างกลุ่ม	๓.๗๖๔	๕	๐.๗๕๓	๑.๔๕๕	๐.๒๐๔
	ภายในกลุ่ม	๑๘๙.๙๑๒	๓๖๗	๐.๕๑๗		
	รวม	๑๙๓.๖๗๖	๓๗๒			
ด้านความมีคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๕๖๙	๕	๐.๙๑๔	๑.๕๗๗	๐.๑๖๖
	ภายในกลุ่ม	๒๑๒.๖๒๖	๓๖๗	๐.๕๗๙		
	รวม	๒๑๗.๑๙๕	๓๗๒			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๑๒๗	๕	๐.๖๒๕	๑.๒๘๓	๐.๒๗๐
	ภายในกลุ่ม	๑๗๘.๘๓๗	๓๖๗	๐.๔๘๗		
	รวม	๑๘๑.๙๖๔	๓๗๒			

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน (F=๑.๒๘๓, Sig.=๐.๒๗๐)



ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ไม่แตกต่างกัน ทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำออก อำเภอสรพยา จังหวัดชัยนาท แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำออก อำเภอสรพยา จังหวัดชัยนาท จำแนกตามการศึกษา

(n=๓๗๓)

บริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำออก อำเภอสรพยา จังหวัดชัยนาท	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านความพอประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๗๘๖	๕	๐.๙๕๗	๑.๗๔๗	๐.๑๒๓
	ภายในกลุ่ม	๒๐๑.๑๑๓	๓๖๗	๐.๕๔๘		
	รวม	๒๐๕.๘๙๙	๓๗๒			
ด้านความมีเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	๒.๗๖๑	๕	๐.๕๕๒	๐.๙๖๑	๐.๔๔๒
	ภายในกลุ่ม	๒๑๐.๙๑๔	๓๖๗	๐.๕๗๕		
	รวม	๒๑๓.๖๗๕	๓๗๒			
ด้านการมีความคุ้มค่าในตัวที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	๕.๒๗๓	๕	๑.๐๕๕	๑.๘๔๓	๐.๑๐๔
	ภายในกลุ่ม	๒๐๙.๙๗๗	๓๖๗	๐.๕๗๒		
	รวม	๒๑๕.๒๕๐	๓๗๒			
ด้านความรอบรู้	ระหว่างกลุ่ม	๔.๓๗๐	๕	๐.๘๗๔	๑.๖๙๕	๐.๑๓๕
	ภายในกลุ่ม	๑๘๙.๓๐๕	๓๖๗	๐.๕๑๖		
	รวม	๑๙๓.๖๗๖	๓๗๒			
ด้านความมีคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๗๗๕	๕	๐.๓๕๕	๐.๖๐๕	๐.๖๙๖
	ภายในกลุ่ม	๒๑๕.๔๒๑	๓๖๗	๐.๕๘๗		
	รวม	๒๑๗.๑๙๕	๓๗๒			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๒๑๕	๕	๐.๖๔๓	๑.๓๒๐	๐.๒๕๕
	ภายในกลุ่ม	๑๗๘.๗๔๙	๓๖๗	๐.๔๘๗		
	รวม	๑๘๑.๙๖๔	๓๗๒			

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผลการเปรียบเทียบการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านการศึกษา โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน ( $F=๑.๓๒๐, Sig.=๐.๒๕๕$ )

ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ไม่แตกต่างกัน ทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาทแตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๗๓)

การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก	แหล่งความแปรปรวน	SS	dfs	MS	F	Sig.
ด้านความพอประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	๖.๖๑๘	๕	๑.๓๒๔	๒.๔๓๘*	๐.๐๓๔
	ภายในกลุ่ม	๑๙๙.๒๘๑	๓๖๗	๐.๕๔๓		
	รวม	๒๐๕.๘๙๙	๓๗๒			
ด้านความมีเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	๕.๘๓๓	๕	๑.๑๖๗	๒.๐๖๐	๐.๐๗๐
	ภายในกลุ่ม	๒๐๗.๘๔๒	๓๖๗	๐.๕๖๖		
	รวม	๒๑๓.๖๗๕	๓๗๒			
ด้านการมีความคุ้มค่าในตัวที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	๗.๓๒๑	๕	๑.๔๖๔	๒.๕๘๔*	๐.๐๒๖
	ภายในกลุ่ม	๒๐๗.๙๒๙	๓๖๗	๐.๕๖๗		
	รวม	๒๑๕.๒๕๐	๓๗๒			
ด้านความรอบรู้	ระหว่างกลุ่ม	๕.๘๗๓	๕	๑.๑๗๕	๒.๒๕๕*	๐.๐๔๕
	ภายในกลุ่ม	๑๘๗.๘๐๓	๓๖๗	๐.๕๑๒		
	รวม	๑๙๓.๖๗๖	๓๗๒			
ด้านความมีคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๖.๔๘๓	๕	๑.๒๙๗	๒.๒๕๘*	๐.๐๔๘
	ภายในกลุ่ม	๒๑๐.๗๑๓	๓๖๗	๐.๕๗๔		
	รวม	๒๑๗.๑๙๕	๓๗๒			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๖.๐๐๘	๕	๑.๒๐๒	๒.๕๐๖*	๐.๐๓๐
	ภายในกลุ่ม	๑๗๕.๙๕๖	๓๖๗	๐.๔๗๙		
	รวม	๑๘๑.๙๖๔	๓๗๒			

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ( $F=๒.๕๐๖$ ,  $Sig.=๐.๑๓๐$ )

ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อาชีพ ต่างกันมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท แตกต่างกัน ในด้านความพอประมาณ ( $F=๒.๔๓๘$ ,  $Sig.=๐.๐๓๔$ ) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ( $F=๒.๕๘๔$ ,  $Sig.=๐.๐๒๖$ ) ด้านความรู้ ( $F=๒.๒๙๕$ ,  $Sig.=๐.๐๔๕$ ) และด้านความมีคุณธรรม ( $F=๒.๒๕๘$ ,  $Sig.=๐.๐๔๘$ ) ส่วนด้านความมีเหตุผล ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างอย่างน้อยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference:LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๒ - ๔.๑๕

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหาร  
การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามใน **ด้านความพอประมาณ**

(n=๓๗๓)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ					
		เกษตรกร	ทำธุรกิจ ส่วนตัว/ ค้าขาย	รับจ้าง ทั่วไป	ข้าราชการ	รัฐวิสาหกิจ	อื่นๆ
		๓.๘๑	๔.๐๗	๓.๘๔	๓.๘๕	๓.๕๙	๔.๐๙
เกษตรกร	๓.๘๑	-	-๐.๒๖*	-๐.๐๓	-๐.๐๔	๐.๒๒	-๐.๒๘
ทำธุรกิจ		-	-				
ส่วนตัว/ค้าขาย	๔.๐๗			๐.๒๓	๐.๒๒	๐.๔๘*	-๐.๐๒
รับจ้างทั่วไป	๓.๘๔	-	-	-	-๐.๐๑	๐.๒๕	-๐.๒๕
ข้าราชการ	๓.๘๕	-	-	-	-	๐.๒๖	-๐.๒๔
รัฐวิสาหกิจ	๓.๕๙	-	-	-	-	-	-๐.๕๐*
อื่นๆ	๔.๐๙	-	-	-	-	-	-

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการบริหาร  
การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณน้อยกว่า อาชีพทำธุรกิจ  
ส่วนตัว/ค้าขาย

อาชีพทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย เกษตรกร มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชน  
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่า อาชีพรัฐวิสาหกิจ

อาชีพรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญา  
เศรษฐกิจพอเพียง น้อยกว่า อาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหาร  
การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามใน ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

(n=๓๗๓)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ					
		เกษตรกร	ทำธุรกิจ ส่วนตัว/ ค้าขาย	รับจ้าง ทั่วไป	ข้าราชการ	รัฐวิสาหกิจ	อื่นๆ
		๓.๗๒	๔.๐๐	๓.๘๓	๓.๖๙	๓.๖๖	๔.๑๓
เกษตรกร	๓.๗๒	-	-๐.๒๘*	-๐.๑๑	๐.๐๓	๐.๐๖	-๐.๔๑*
ทำธุรกิจ		-	-				
ส่วนตัว/ค้าขาย	๔.๐๐			๐.๑๗	๐.๓๑*	๐.๓๔*	-๐.๑๓
รับจ้างทั่วไป	๓.๘๓	-	-	-	๐.๑๔	๐.๑๗	-๐.๓๐*
ข้าราชการ	๓.๖๙	-	-	-	-	๐.๐๓	-๐.๔๔*
รัฐวิสาหกิจ	๓.๖๖	-	-	-	-	-	-๐.๔๗*
อื่นๆ	๔.๑๓	-	-	-	-	-	-

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ เกษตรกร รับจ้างทั่วไป ข้าราชการและ  
รัฐวิสาหกิจมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการ  
มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี น้อยกว่า อาชีพทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายและ อาชีพอื่นๆ

อาชีพทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลัก  
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่า อาชีพข้าราชการ และรัฐวิสาหกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  
๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหาร  
การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพหนองด้าออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามใน ด้านความรอบรู้

(n=๓๗๓)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ					
		เกษตรกร	ทำธุรกิจ ส่วนตัว/ ค้าขาย	รับจ้าง ทั่วไป	ข้าราชการ	รัฐวิสาหกิจ	อื่นๆ
		๓.๘๑	๔.๐๑	๓.๘๕	๓.๘๐	๓.๖๑	๔.๑๒
เกษตรกร	๓.๘๑	-	-๐.๒๐	-๐.๐๔	-๐.๐๑	๐.๒๐	-๐.๓๑*
ทำธุรกิจ ส่วนตัว/ค้าขาย	๔.๐๑	-	-	๐.๑๖	๐.๒๑	๐.๔๐*	-๐.๑๑
รับจ้างทั่วไป	๓.๘๕	-	-	-	-๐.๐๕	๐.๒๔	๐.๒๗
ข้าราชการ	๓.๘๐	-	-	-	-	๐.๑๙	-๐.๓๒
รัฐวิสาหกิจ	๓.๖๑	-	-	-	-	-	-๐.๕๑*
อื่นๆ	๔.๑๒	-	-	-	-	-	-

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ เกษตรกร และรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรอบรู้ น้อยกว่าอาชีพอื่นๆ

ประชาชนที่มีอาชีพ ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรอบรู้ มากกว่า อาชีพรัฐวิสาหกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕



ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหาร  
การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามใน **ด้านความมีคุณธรรม**

(n=๓๗๓)

อาชีพ	อาชีพ						
	เกษตรกร	ทำธุรกิจ ส่วนตัว/ ค้าขาย	รับจ้าง ทั่วไป	ข้าราชการ	รัฐวิสาหกิจ	อื่นๆ	
	$\bar{X}$	๓.๘๐	๔.๙๗	๓.๘๘	๓.๙๓	๓.๖๘	๔.๒๒
เกษตรกร	๓.๘๐	-	-๐.๑๗	-๐.๐๘	๐.๑๓	๐.๑๒	-๐.๔๒*
ทำธุรกิจ ส่วนตัว/ ค้าขาย	๔.๙๗	-	-	๐.๐๙	๐.๐๔	๐.๒๙	-๐.๒๕
รับจ้างทั่วไป	๓.๘๘	-	-	-	๐.๐๕	๐.๒๐	-๐.๓๔*
ข้าราชการ	๓.๙๓	-	-	-	-	๐.๒๕	-๐.๒๙
รัฐวิสาหกิจ	๓.๖๘	-	-	-	-	-	-๐.๕๔*
อื่นๆ	๔.๒๒	-	-	-	-	-	-

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร รับจ้างทั่วไป และรัฐวิสาหกิจ  
มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง **ด้านความมี  
คุณธรรม** น้อยกว่า อาชีพอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มี รายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลัก  
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธาราม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท  
แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลัก  
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธาราม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท  
จำแนกตามรายได้/ต่อเดือน

(n=๓๗๓)

การบริหารการพัฒนา ชุมชนตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของเทศบาล ตำบลโพธาราม	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านความพอประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	๙.๐๑๙	๕	๑.๘๐๔	๓.๓๖๒**	๐.๐๐๖
	ภายในกลุ่ม	๑๙๖.๘๘๐	๓๖๗	๐.๕๓๖		
	รวม	๒๐๕.๘๙๙	๓๗๒			
ด้านความมีเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	๑๐.๒๐๔	๕	๒.๐๔๑	๓.๖๘๑**	๐.๐๐๓
	ภายในกลุ่ม	๒๐๓.๔๗๐	๓๖๗	๐.๕๕๔		
	รวม	๒๑๓.๖๗๕	๓๗๒			
ด้านการมีความคุ้มกัน ในตัวเอง	ระหว่างกลุ่ม	๘.๓๒๔	๕	๑.๖๖๘	๒.๙๕๙*	๐.๐๑๒
	ภายในกลุ่ม	๒๐๖.๙๐๘	๓๖๗	๐.๕๖๔		
	รวม	๒๑๕.๒๓๒	๓๗๒			
ด้านความรอบรู้	ระหว่างกลุ่ม	๖.๒๓๕	๕	๑.๒๔๗	๒.๔๔๑*	๐.๐๓๔
	ภายในกลุ่ม	๑๘๗.๔๔๑	๓๖๗	๐.๕๑๑		
	รวม	๑๙๓.๖๗๖	๓๗๒			
ด้านความมีคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๑๗๐	๕	๐.๘๓๔	๑.๔๓๗	๐.๒๑๐
	ภายในกลุ่ม	๒๑๓.๐๒๕	๓๖๗	๐.๕๘๐		
	รวม	๒๑๗.๑๙๕	๓๗๒			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๗.๑๔๘	๕	๑.๔๓๐	๓.๐๐๑*	๐.๐๑๑
	ภายในกลุ่ม	๑๗๔.๘๑๖	๓๖๗	๐.๔๗๖		
	รวม	๑๘๑.๙๖๔	๓๗๒			

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

\*\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหาร  
การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพหนองตำบอง  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตาม **ด้านความพอประมาณ**

(n=๓๗๓)

รายได้/ ต่อเดือน	รายได้/ต่อเดือน						
	ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๒๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	
	$\bar{X}$	๓.๘๑	๓.๙๙	๓.๖๕	๓.๘๐	๔.๒๖	๔.๐๐
ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท	๓.๘๑	-	-๐.๑๘	๐.๑๖	-๐.๐๑	-๐.๔๕*	-๐.๑๙
๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๙	-	-	๐.๓๔*	๐.๑๙	-๐.๒๗	-๐.๐๑
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๖๕	-	-	-	-๐.๑๕	-๐.๖๑*	-๐.๓๕
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๘๐	-	-	-	-	-๐.๔๖	-๐.๒๐
๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๔.๒๖	-	-	-	-	-	๐.๒๖
๒๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๔.๐๐	-	-	-	-	-	-

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท และ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ น้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท

ประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหาร  
การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามใน ด้านความมีเหตุผล

(n=๓๗๓)

รายได้/ ต่อเดือน	รายได้/ต่อเดือน						
	ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๒๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป	
	$\bar{X}$	๓.๗๙	๓.๙๐	๓.๕๕	๓.๙๐	๔.๑๗	๔.๑๕
ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท	๓.๗๙	-	-๐.๑๑	๐.๒๔*	-๐.๑๑	-๐.๓๘	-๐.๓๖
๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๐	-	-	๐.๓๕*	๐	-๐.๒๗	-๐.๒๕
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๕๕	-	-	-	-๐.๓๕*	-๐.๖๒*	-๐.๖
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๐	-	-	-	-	-๐.๒๗	-๐.๒๕
๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๔.๑๗	-	-	-	-	-	๐.๐๒
๒๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๔.๑๕	-	-	-	-	-	-

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท และ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล มากกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท

ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง น้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท และ ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหาร  
การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางตำบออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามใน ด้านความมีภูมิคุ้มกันตัวที่ดี

(n=๓๗๓)

รายได้/ ต่อเดือน	รายได้/ต่อเดือน						
	ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๒๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป
	$\bar{X}$	๓.๘๐	๓.๙๑	๓.๕๗	๓.๙๔	๔.๑๑	๓.๙๗
ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท	๓.๘๐	-	-๐.๑๑	๐.๒๓*	-๐.๑๔	-๐.๓๑	-๐.๑๗
๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๑	-	-	๐.๓๔*	-๐.๐๓	-๐.๒๐	-๐.๐๖
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๕๗	-	-	-	-๐.๓๗*	-๐.๕๔*	-๐.๔๐
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๔	-	-	-	-	-๐.๑๗	-๐.๐๓
๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๔.๑๑	-	-	-	-	-	๐.๑๔
๒๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๓.๙๗	-	-	-	-	-	-

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท และ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีภูมิคุ้มกันตัวที่ดี มากกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท

ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท และ ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**ตารางที่ ๔.๒๐** การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหาร  
การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธารามอำเภอ  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามแรงจูงใจในการปฏิบัติงานใน  
ด้านความรู้

(n=๓๗๓)

รายได้/ ต่อเดือน	รายได้/ต่อเดือน						
	ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๒๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๓๐,๐๐๑ - ๓๕,๐๐๐ บาท
$\bar{X}$	๓.๘๕	๓.๙๓	๓.๖๕	๓.๘๘	๔.๑๙	๔.๐๒	
ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท	๓.๘๕	-	-๐.๐๘	๐.๒๐	-๐.๐๓	-๐.๓๔	-๐.๑๗
๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๓	-	-	๐.๒๘*	๐.๐๕	-๐.๒๖	-๐.๐๙
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๖๕	-	-	-	-๐.๒๓	-๐.๕๔*	-๐.๓๗
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๘๘	-	-	-	-	-๐.๓๑	-๐.๑๔
๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๔.๑๙	-	-	-	-	-	๐.๑๗
๒๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๔.๐๒	-	-	-	-	-	-

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท มีความ  
คิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรู้ มากกว่า  
ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท

ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนา  
ชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐  
บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๑ ผลสรุปโดยรวม การเปรียบเทียบการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐานที่ ๑ - ๕

(n=๓๗๓)

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑.	เพศ	การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ	๑.๒๙๒	-	๐.๑๙๗	-	✓
๒.	อายุ	การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ	-	๑.๒๘๓	๐.๒๗๐	-	✓
๓.	ระดับการศึกษา	การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ	-	๑.๓๒๐	๐.๒๕๕	-	✓
๔.	อาชีพ	การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ	-	๒.๕๐๖	๐.๐๓๐	✓	-
๕.	รายได้/ต่อเดือน	การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ	-	๓.๐๐๑	๐.๐๑๑	✓	-

จากตารางที่ ๔.๒๑ ผลสรุปโดยรวม การเปรียบเทียบการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ดังนี้ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย



#### ๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำแนกตามรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๒- ๔.๓๑

##### ตารางที่ ๔.๒๒ ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความพอประมาณ

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	ในปัจจุบัน ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโพนางดำออก มีการขยายที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น ประชาชนเยอะขึ้น ทำให้โครงการพัฒนาบางโครงการไม่สามารถทั่วถึงประชาชนได้	๕
๒.	ไม่มีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมที่ทำให้เกษตรกรประหยัดค่าใช้จ่ายหรือ ทำผลผลิตให้ได้มากขึ้น	๓
๓.	ขาดการฝึกอบรมให้แก่ประชาชนในชุมชน ปัญหาต้นทุนการผลิตมีราคาสูง ราคาผลผลิตทางการเกษตรมีราคาต่ำ	๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความพอประมาณ คือ ในปัจจุบัน ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโพนางดำออก มีการขยายที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น ประชาชนเยอะขึ้น ทำให้โครงการพัฒนาบางโครงการไม่สามารถทั่วถึงประชาชนได้ จำนวน ๕ คน รองลงมา คือ ขาดการฝึกอบรมให้แก่ประชาชนในชุมชน ปัญหาต้นทุนการผลิตมีราคาสูง ราคาผลผลิตทางการเกษตรมีราคาต่ำ จำนวน ๕ คน และไม่มีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมที่ทำให้เกษตรกรประหยัดค่าใช้จ่ายหรือ ทำผลผลิตให้ได้มากขึ้น จำนวน ๓ คน

ตารางที่ ๔.๒๓ ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง  
ของเทศบาลตำบลโพธาราม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท  
ด้านความพอประมาณ

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	ควรมีการจัดอบรมอาชีพ และเงินทุนสนับสนุน ตลอดจนด้านการตลาด เพื่อให้ชุมชนมีรายได้ที่ยั่งยืนและมั่นคง	๕
๒.	ควรให้บุคลากรผู้มีความเชี่ยวชาญ เพื่อวางแผน และเป็นผู้ดำเนินการดำเนินการ เพื่อพัฒนาที่ดีขึ้น	๕
๓.	พัฒนาปรับปรุงให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพ และสามารถจำหน่ายได้ราคาสูง ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเกษตรเพื่อสร้างความเข้มแข็ง	๖

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธาราม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความพอประมาณ มากที่สุด คือ ควรมีการพัฒนาปรับปรุงให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพ และสามารถจำหน่ายได้ ราคาสูง ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเกษตรเพื่อสร้างความเข้มแข็ง จำนวน ๖ คน รองลงมาคือ ควรมีการจัดอบรมอาชีพ และเงินทุนสนับสนุน ตลอดจนด้านการตลาด เพื่อให้ชุมชนมีรายได้ที่ยั่งยืนและมั่นคง จำนวน ๕ คน และควรให้บุคลากรผู้มีความเชี่ยวชาญ เพื่อวางแผน และเป็นผู้ดำเนินการดำเนินการ เพื่อพัฒนาที่ดีขึ้น จำนวน ๕ คน

ตารางที่ ๔.๒๔ ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท  
ด้านความมีเหตุผล

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	เทศบาล ไม่สามารถรับฟังความคิดเห็นของประชาชนได้ทั้งหมด ยังไม่มีหน่วยงานที่ให้คำปรึกษาได้อย่างเต็มที่	๓
๒.	ประชาชนในชุมชนไม่มีกิจกรรมร่วมกัน ขาดความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกัน	๔
๓.	ขาดการปลูกฝังให้กับเยาวชนเยาวชนทำให้ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนา	๔

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีเหตุผล คือ ขาดการปลูกฝังให้กับเยาวชนเยาวชนทำให้ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนา จำนวน ๔ คน รองลงมาประชาชนในชุมชนไม่มีกิจกรรมร่วมกัน ขาดความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกันจำนวน ๔ คน และเทศบาล ไม่สามารถรับฟังความคิดเห็นของประชาชนได้ทั้งหมด ยังไม่มีหน่วยงานที่ให้คำปรึกษาได้อย่างเต็มที่ จำนวน ๓ คน

ตารางที่ ๔.๒๕ ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง  
ของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีเหตุผล

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	สนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น	๒
๒.	จัดให้มีการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดปัญหาขัดแย้ง	๔
๓.	ควรให้การสนับสนุนจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี จัดกิจกรรมให้เยาวชนเข้าวัดมากขึ้น	๔

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความพอประมาณ มากที่สุด คือ ควรให้การสนับสนุนจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี จัดกิจกรรมให้เยาวชนเข้าวัดมากขึ้น จำนวน ๔ คน รองลงมาคือ ควรจัดให้มีการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดปัญหาขัดแย้ง จำนวน ๔ คน และ สนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น จำนวน ๒ คน

ตารางที่ ๔.๒๖ ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท  
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่กล้าแสดง ความคิดเห็นของตน เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานต่างๆ เป็นแต่เพียง สนับสนุนความเห็น หรือแนวทางการดำเนินงานของผู้นำ	๖
๒.	ประชาชนในชุมชนส่วนมาก ขาดความเข้าใจในการมีส่วนร่วม และในรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานใน กิจกรรมหรือโครงการ	๔
๓.	ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจในการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มากที่สุด คือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่กล้าแสดง ความคิดเห็นของตน เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานต่างๆ เป็นแต่เพียง สนับสนุนความเห็น หรือแนวทางการดำเนินงานของผู้นำ จำนวน ๓ คน รองลงมา ประชาชนในชุมชนส่วนมาก ขาดความเข้าใจในการมีส่วนร่วม และใน รายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานใน กิจกรรมหรือโครงการจำนวน ๔ คน และประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจในการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน ๓ คน

ตารางที่ ๔.๒๗ ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง  
ของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท  
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	ควรมีการสนับสนุน หรือส่งเสริมการรวมกลุ่มทำกิจกรรม เพื่อดำเนินการพัฒนา ท้องถิ่นให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น	๖
๒.	ควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ หรือมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการกล้าแสดงออก ตลอดถึงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมใน การแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนิน	๕
๓.	ควรให้ความยกย่อง ปราชญ์ชาวบ้าน และส่งเสริม ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ต่างๆในชุมชนให้ประชาชนได้รับ รู้และนำไปปฏิบัติ	๕

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการ  
บริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา  
จังหวัดชัยนาท ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มากที่สุด ควรมีการสนับสนุน หรือส่งเสริมการ  
รวมกลุ่มทำกิจกรรม เพื่อดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น จำนวน ๖ คน  
รองลงมา คือ ควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ หรือมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการกล้าแสดงออก ตลอด  
ถึงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมใน การแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนิน  
จำนวน ๕ คน และควรให้ความยกย่อง ปราชญ์ชาวบ้าน และส่งเสริม ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ  
ในชุมชนให้ประชาชนได้รับ รู้และนำไปปฏิบัติ จำนวน ๕ คน

ตารางที่ ๔.๒๘ ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท  
ด้านความรู้

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	เทศบาล ขาดความรู้ที่จะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบางด้านมาใช้	๖
๒.	ประชาชนส่วนมากขาดความรู้ความ เข้าใจในการประเมินผลของกิจกรรม ต่างๆ อย่างเป็นระบบ ระเบียบที่ชัดเจน	๕
๓.	ขาดความต่อเนื่องในการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น ทำให้ไม่เห็นเห็นผลที่เกิดขึ้นใน ระยะยาว	๓

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความรู้ มากที่สุด คือ เทศบาล ขาดความรู้ที่จะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบางด้านมาใช้ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมต่อพื้นที่ในชุมชน ๕ คน รองลงมา ประชาชนส่วนมากขาดความรู้ความ เข้าใจในการประเมินผลของกิจกรรม ต่างๆ อย่างเป็นระบบ ระเบียบที่ชัดเจน จำนวน ๒ คน และขาดความต่อเนื่องในการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น ทำให้ไม่เห็นเห็นผลที่เกิดขึ้นในระยะยาว จำนวน ๓ คน

ตารางที่ ๔.๒๙ ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท  
ด้านความรอบรู้

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	เทศบาลควรศึกษาข้อมูลชุมชนโดยละเอียดก่อนที่จะทำโครงการแต่ละโครงการ	๗
๒.	ให้ความรู้ความเข้าใจ ของการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมต่างๆ	๕
๓.	ควรมีการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงผลของการพัฒนาที่ตามมา	๕

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความรอบรู้ คือ เทศบาลควรศึกษาข้อมูลชุมชนโดยละเอียดก่อนที่จะทำโครงการแต่ละโครงการ จำนวน ๗ คน รองลงคือมาให้ความรู้ความเข้าใจ ของการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมต่างๆ จำนวน ๕ คน และควรมีการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงผลของการพัฒนาที่ตามมา จำนวน ๕ คน



ตารางที่ ๔.๓๐ ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท  
ด้านความคุณธรรม

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	โครงการการบริหารการพัฒนาชุมชนบางโครงการ เทศบาล ไม่สามารถทำให้ประชาชนรู้รายละเอียดการดำเนินงานด้านงบประมาณได้อย่างชัดเจน	๕
๒.	ปัญหาการเมืองท้องถิ่นทำให้ประชาชนคิดว่าเทศบาลมีอคติต่อชุมชนบางชุมชน	๔
๓.	การอิจฉาริษาและเห็นแก่ตัว ทำให้การ พัฒนาชุมชนล่าช้า	๔

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีคุณธรรม มากที่สุด คือ โครงการการบริหารการพัฒนาชุมชนบางโครงการ เทศบาล ไม่สามารถทำให้ประชาชนรู้รายละเอียดการดำเนินงานด้านงบประมาณได้อย่างชัดเจนจำนวน ๕ คน รองลงมา ปัญหาการเมืองท้องถิ่นทำให้ประชาชนคิดว่าเทศบาลมีอคติต่อชุมชนบางชุมชน ๔ คน และการอิจฉาริษาและเห็นแก่ตัว ทำให้การ พัฒนาชุมชนล่าช้า จำนวน ๔ คน

**ตารางที่ ๔.๓๑** ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง  
ของเทศบาลตำบลโพธาราม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท  
**ด้านความมีคุณธรรม**

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	เทศบาลควรมีการบริหารการพัฒนาชุมชนทุกชุมชนอย่างเท่าเทียมกันและทั่วถึง ไม่ควรมือคดต่อชุมชนใดชุมชนหนึ่ง	๗
๒.	หมั่นพบปะ ทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ มีการประชุมหารือร่วมกันเพื่อ ลดอคติต่อปัญหาบ้านเมือง	๕
๓.	จัดให้มีการอบรมธรรมะ และสร้างเสริมความ สามัคคีรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม	๕

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธาราม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีคุณธรรม คือ เทศบาลควรมีการบริหารการพัฒนาชุมชนทุกชุมชนอย่างเท่าเทียมกันและทั่วถึง ไม่ควรมือคดต่อชุมชนใดชุมชนหนึ่ง จำนวน ๗ คน รองลงมา คือ หมั่นพบปะ ทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ มีการประชุมหารือร่วมกันเพื่อลดอคติต่อปัญหาบ้านเมือง จำนวน ๕ คน และจัดให้มีการอบรมธรรมะ และสร้างเสริมความ สามัคคีรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม จำนวน ๕ คน

#### ๔.๕ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

การสัมภาษณ์ นี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ใน ๕ ด้าน คือ ๑.ด้านความพอประมาณ ๒.ด้านความมีเหตุผล ๓.ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ๔.ด้านความรอบรู้ และ ๕.ด้านความมีคุณธรรม และสัมภาษณ์ถึงหลักธรรมที่นำมาใช้ในการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักอิทธิบาท ๔ ประกอบไปด้วย ๑) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) ๒) ด้านวิริยะ(ความเพียรพยายาม) ๓) ด้านจิตตะ (ความคิดฝักใฝ่) ๔) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) ซึ่งสรุปบทสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน ๑๒ ท่าน ดังต่อไปนี้

##### ๑. ด้านความพอประมาณ

ในการบริหารการพัฒนาโดยใช้หลักความพอประมาณ ทำให้การใช้งบประมาณที่มีอยู่มาใช้พัฒนาท้องถิ่นในด้านต่างๆอย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพที่สุด<sup>๑</sup> ไม่ฟุ่มเฟือยจนมากเกินไป และไม่สุดโต่ง<sup>๒</sup> และเป็นความพอดีต่อชุมชน<sup>๓</sup> อีกทั้งส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนจัดกิจกรรมและวางแผนการบริหารและการพัฒนาชุมชนอย่างพอเพียง<sup>๔</sup> เรียบง่าย สบายตา สบายใจ<sup>๕</sup>โดยมีความพอประมาณในส่วนของ การส่งเสริม แก่ไข การดำเนินชีวิตและสังคม<sup>๖</sup> และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น<sup>๗</sup>และทำให้รู้แนวทางในการใช้ชีวิตประจำวันได้<sup>๘</sup>โดยรู้จักวิธีการประหยัด ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ไม่เบียดเบียนเบียดตนเองและผู้อื่น<sup>๙</sup>ยึดความประหยัด ลดความฟุ่มเฟือย สามารถทำให้ชุมชนเข้มแข็งเป็นพื้นฐานกิจใน

<sup>๑</sup> สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา นุ่นประสิทธิ์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางดำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๒</sup> สัมภาษณ์ นายจ่านง สุกุลรัง, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางดำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๓</sup> สัมภาษณ์ พีรเดช พิมพรรณค์, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางดำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๔</sup> สัมภาษณ์ นายเจษฎา เกตุตระกูล, ปลัดเทศบาลตำบลโพนางดำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๕</sup> สัมภาษณ์ นางพัชรินทร์ ทองเอื้อ, พัฒนาการอำเภอสรรพยา, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๖</sup> สัมภาษณ์ นายบุญเลิศ บั่นโห้, นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๗</sup> สัมภาษณ์ นายนพดล พรหมแก้ว, กำนันตำบลโพนางดำออก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๘</sup> สัมภาษณ์ นายเอกอมร มากละเอียด, หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลตำบลโพนางดำออก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๙</sup> สัมภาษณ์ นายอนันต์ ชำนาท, ข้าราชการบำนาญ, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

ปัจจุบัน<sup>๑๐</sup>และการใช้จ่ายด้วยความเหมาะสมต่อต่อสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม<sup>๑๑</sup>และต้องมีความพอดี พอประมาณ เติบโตตามของพ่อ ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง<sup>๑๒</sup>

จากข้อมูลที่สัมภาษณ์ด้านความพอประมาณ สรุปได้ว่า การพัฒนาโดยยึดหลักความพอประมาณนั้น ต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและคุ้มค่า พัฒนาทั้งในสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของชุมชนให้มีการพัฒนาเจริญก้าวหน้า และสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในชุมชนนั้นก็ คือ ระบบสาธารณสุขภาค เป็นต้น

## ๒. ด้านความมีเหตุผล

เทศบาลตำบลโพนางคำออก ได้ดำเนินการตัดสินใจในการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการที่จะทำโครงการต่างๆ ที่ระบุไว้ในแผนและงบประมาณที่ตั้งไว้และไม่ขัดต่อระเบียบราชการ<sup>๑๓</sup>และมีการพิจารณาปัจจัยที่เกิดขึ้นและคาดว่าจะเกิดขึ้นโดยรอบรอบ<sup>๑๔</sup>และส่วนใหญ่จะบริหารและพัฒนาตามความคิดของประชาชนในเทศบาล โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการทำประชาคมเป็นหลัก<sup>๑๕</sup>และต้องมีปัจจัยในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็น<sup>๑๖</sup> โดยใช้ข้อมูล วิเคราะห์ และการประเมินผล<sup>๑๗</sup>มีการเข้าช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน<sup>๑๘</sup>เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น<sup>๑๙</sup>มีการคิดพิจารณาไตร่ตรองเหตุผล<sup>๒๐</sup>และคำนึงถึงปัจจัยที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบครอบ<sup>๒๑</sup>รวมทั้งยึดความประหยัด ลดความฟุ่มเฟือย

<sup>๑๐</sup> สัมภาษณ์ นางธนวรรณ จารุไพบูรณ์, อาจารย์ประจำห้องเรียนวัดพิบูลทอง, วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๑</sup> สัมภาษณ์ พระครูวิฑูรชัยกิจ ดร.,เจ้าคณะอำเภอสรรพยา, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๒</sup> สัมภาษณ์ พระครูชัยธรรมภรณ์, เจ้าคณะตำบลโพนางคำตัก. เจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๓</sup> สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา นุ่นประสิทธิ์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๔</sup> สัมภาษณ์ นายจ้านง สกลรัง, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๕</sup> สัมภาษณ์ พีรเดช พิมพรรณ, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๖</sup> สัมภาษณ์ นายเจษฎา เกตุตระกูล, ปลัดเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๗</sup> สัมภาษณ์ นางพัชรินทร์ ทองเอื้อ, พัฒนาการอำเภอสรรพยา, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๘</sup> สัมภาษณ์ นายบุญเลิศ ปั้นไ้, นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๙</sup> สัมภาษณ์ นายนพดล พรหมแก้ว, กำนันตำบลโพนางคำออก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๒๐</sup> สัมภาษณ์ นายเอกอมร มากละเอียด, หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๒๑</sup> สัมภาษณ์ นายอนันต์ ขำนาท, ข้าราชการบำนาญ, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

การครองชีพ<sup>๒๒</sup>ควรใช้หลักเหตุผลนำมาประกอบในการดำเนินชีวิต<sup>๒๓</sup> และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ<sup>๒๔</sup>

จากข้อมูลที่สัมภาษณ์ด้านความมีเหตุผล สรุปได้ว่า การบริหารการพัฒนาแต่ละอย่างนั้นต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก มีการสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่เพื่อให้เกิดการยอมรับของทุกฝ่าย อีกทั้งยังสนับสนุนให้ประชาชนสร้างรายได้จากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ด้านวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน และส่งเสริมให้เกิดความมีคุณค่าทางจิตใจแก่ประชาชน

### ๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ในการแผนรับมือต่อสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เทศบาลตำบลโพนางคำออก ได้คำนึงถึงการทำงานโดยยึดหลัก ต้องทำงานตามอำนาจหน้าที่<sup>๒๕</sup> แต่ถ้านั้นเป็นความต้องการของประชาชน แต่ไม่สามารถดำเนินการเองได้ก็ต้องประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ<sup>๒๖</sup> อีกทั้งต้องมีความพร้อมรับฟังในปัญหาและผลกระทบ และส่งเสริมทางด้านการให้ความรู้ให้รอบด้าน<sup>๒๗</sup> ต้องมีแผนในการแก้ปัญหาในงานที่ทำ โดยนำหลักการต่างๆที่ได้เรียนรู้มาใช้ในการดำรงชีพ<sup>๒๘</sup> และนำมาแก้ไขให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชน<sup>๒๙</sup> โดยคำนึงถึงความเป็นไปของสถานการณ์ต่างๆ<sup>๓๐</sup> และเข้าใจในสังคมยุคปัจจุบันเรียนรู้ที่จะดำรงอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง<sup>๓๑</sup> เตรียมพร้อมตัวให้อยู่เสมอ<sup>๓๒</sup> กับความเปลี่ยนแปลงเพื่อช่วยสร้างภูมิคุ้มกัน<sup>๓๓</sup> การดำรงชีวิตจำเป็นต้องมีความรู้เพื่อช่วยสร้างความ

<sup>๒๒</sup> สัมภาษณ์ นางฉนวนวรรณ จารุโพธิ์, อาจารย์ประจำห้องเรียนวัดพิบูลทอง, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๒๓</sup> สัมภาษณ์ พระครูวิรุทธชัยกิจ ดร., เจ้าคณะอำเภอสรรพพยา, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๒๔</sup> สัมภาษณ์ พระครูชัยธรรมาภรณ์, เจ้าคณะตำบลโพนางคำต. เจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๒๕</sup> สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา นุ่นประสิทธิ์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๒๖</sup> สัมภาษณ์ นายจำนง สุกุลรัง, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๒๗</sup> สัมภาษณ์ นายพีรเดช พิมพรรค, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๒๘</sup> สัมภาษณ์ นายเจษฎา เกตุตระกูล, ปลัดเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๒๙</sup> สัมภาษณ์ นางพัชรินทร์ ทองเอื้อ, พัฒนาการอำเภอสรรพพยา, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๓๐</sup> สัมภาษณ์ นายบุญเลิศ ปั่นให้, นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๓๑</sup> สัมภาษณ์ นายนพดล พรหมแก้ว, กำนันตำบลโพนางคำออก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๓๒</sup> สัมภาษณ์ นายเอกอมร มากละเอียต, หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๓๓</sup> สัมภาษณ์ นายอนันต์ ชำนาท, ข้าราชการบำนาญ, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

คุ้มกัน<sup>๓๔</sup> และต้องตั้งอยู่ในความไม่ประมาทวางแผนดำเนินชีวิต<sup>๓๕</sup> แต่ละสถานการณ์ยึดมั่นอยู่ในหลักคุณธรรมก็จะทำให้อยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างมีความสุข<sup>๓๖</sup>

จากข้อมูลที่สัมภาษณ์ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี สรุปได้ว่า เทศบาลตำบลโพธารามได้ออก ได้มีการวางแผนรับมือต่อสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตระหนักถึงการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมการศึกษา เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถช่วยเหลือตนเองและสังคมได้ ในด้านการมีความคุ้มกันในตัวที่ดี เทศบาลตำบลโพธารามได้ออก มีการบริหารการพัฒนาได้อ่างมีประสิทธิภาพมองเห็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และมองเห็นหนทางการแก้ไขได้เป็นอย่างดีเหมาะสมต่อสถานการณ์

#### ๔. ด้านความรู้

เทศบาลตำบลโพธารามได้ออก นำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบครอบนำมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในการบริหารการพัฒนาชุมชน<sup>๓๗</sup> เพราะความรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องนำมาประกอบกับปฏิบัติงานด้านต่างๆ ซึ่งทางเทศบาลมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถพร้อมนำความรู้ที่มีมาปฏิบัติงาน<sup>๓๘</sup> การรู้ถึงปัญหาสถานะแวดล้อมของชุมชนอย่างแท้จริง<sup>๓๙</sup> ทำให้เทศบาลตำบลโพธารามสามารถแก้ไขปัญหาความรู้ที่มีอยู่มาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม<sup>๔๐</sup> และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งมีการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี<sup>๔๑</sup> อีกทั้งยังมีการอบรมประชาชนให้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง<sup>๔๒</sup> โดยการเลือกให้บุคคลที่เหมาะสมเป็นต้นแบบในการทำโครงการต่างๆ<sup>๔๓</sup> เทศบาลตำบลโพธารามให้ความรู้ผสมกับสถานะแวดล้อมของชุมชนทำให้เกิดในโครงการต่างๆ<sup>๔๔</sup> อย่างรอบครอบด้วยความระมัดระวัง<sup>๔๕</sup> อดทน

<sup>๓๔</sup> สัมภาษณ์ นางธนวรรณ จารุไพบูรณ์, อาจารย์ประจำห้องเรียนวัดพิบูลทอง, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๓๕</sup> สัมภาษณ์ พระครูวิฑูรย์ชัยกิจ ดร, เจ้าคณะอำเภอสรรพยา, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๓๖</sup> สัมภาษณ์ พระครูชัยธรรมภรณ์, เจ้าคณะตำบลโพธารามตัก. เจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๓๗</sup> สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา นุ่นประสิทธิ์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพธารามตัก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๓๘</sup> สัมภาษณ์ นายจันทน์ สุกุลรัง, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพธารามตัก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๓๙</sup> สัมภาษณ์ นายพีรเดช พิมพรัตน์, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพธารามตัก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๔๐</sup> สัมภาษณ์ นายเจษฎา เกตุตระกูล, ปลัดเทศบาลตำบลโพธารามตัก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๔๑</sup> สัมภาษณ์ นางพัชรินทร์ ทองเอื้อ, พัฒนาการอำเภอสรรพยา, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๔๒</sup> สัมภาษณ์ นายบุญเลิศ ปิ่นโพธิ์, นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๔๓</sup> สัมภาษณ์ นายพนอด พรหมแก้ว, กำนันตำบลโพธารามตัก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๔๔</sup> สัมภาษณ์ นายเอกอมร มากละเอียด, หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลตำบลโพธารามตัก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๔๕</sup> สัมภาษณ์ นายอนันต์ ขำนาท, ข้าราชการบำนาญ, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

เพียรพยายาม และสติปัญญา<sup>๔๖</sup>โดยนำความรู้ที่ได้ มาวางแผนมาบริหารการพัฒนา<sup>๔๗</sup>มาปรับประยุกต์ใช้เหมาะสมต่อสถานการณ์และสถานที่<sup>๔๘</sup>

จากข้อมูลที่สัมภาษณ์ด้านความรู้ สรุปได้ว่า ความรอบรู้ด้านวิชาการต่างๆ เป็นสิ่งที่สำคัญเพราะต้องนำความรู้เหล่านั้นมาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานที่นั้นๆ ซึ่ง เทศบาลก็ได้ นำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบครอบนำมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อมาประกอบ วางแผน และความระมัดระวังในการพัฒนาชุมชน สร้างบุคลากรขององค์กรให้มีคุณภาพมีความสามารถพร้อมนำความรู้ที่มีมาปฏิบัติงาน

#### ๕. ด้านความมีคุณธรรม

เทศบาลตำบลโพนางคำออก ได้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารการพัฒนาเป็นหลักไม่ว่าจะทำโครงการอะไร พัฒนาอะไร ก็ต้องมีความโปร่งใส<sup>๔๙</sup> มีความยุติธรรมต่อประชาชนการบริหารการพัฒนาชุมชน<sup>๕๐</sup>ต้องอาศัยความเข้าใจสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนเทศบาลตำบลโพนางคำออก<sup>๕๑</sup>ได้ส่งเสริมให้เทศบาลให้มีความตระหนักถึงความซื่อสัตย์สุจริต<sup>๕๒</sup> มีความรับผิดชอบให้เท่าเทียมและความยุติธรรมต่อทุกๆชุมชนไม่มีอคติต่อชุมชนใดชุมชนหนึ่ง<sup>๕๓</sup> ในด้านปลูกฝังคุณธรรมเทศบาลตำบลโพนางคำออก<sup>๕๔</sup>ให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำโครงการเพื่อปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชนในชุมชน<sup>๕๕</sup> โครงการพัฒนาด้านต่างๆทางเทศบาลได้เชิญหน่วยงานต่างๆร่วมกันปรึกษาหารือ<sup>๕๖</sup>รับฟังความคิดเห็นด้านต่างๆโดยยึดหลักประชาธิปไตย<sup>๕๗</sup>มีหลักคุณธรรมนำชีวิตรู้จักผิดชอบชั่วดี ในการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งทำให้เกิดวัฒนธรรม มีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ตกเป็นทาส

<sup>๔๖</sup> สัมภาษณ์ นางธนวรรณ จารุไพบูรณ์, อาจารย์ประจำห้องเรียนวัดพิบูลทอง, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๔๗</sup> สัมภาษณ์ พระครูวิฑูรชัยกิจ ดร, เจ้าคณะอำเภอสรรพยา, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๔๘</sup> สัมภาษณ์ พระครูชัยธรรมภรณ์, เจ้าคณะตำบลโพนางคำตก, เจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๔๙</sup> สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา นุ่นประสิทธิ์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๕๐</sup> สัมภาษณ์ นายจ้านง สกลรัง, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๕๑</sup> สัมภาษณ์ นายพีรเดช พิมพรรณ, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๕๒</sup> สัมภาษณ์ นายเจษฎา เกตุตระกูล, ปลัดเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๕๓</sup> สัมภาษณ์ นางพัชรินทร์ ทองเอื้อ, พัฒนาการอำเภอสรรพยา, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๕๔</sup> สัมภาษณ์ นายบุญเลิศ บั้นไ้, นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๕๕</sup> สัมภาษณ์ นายนพดล พรหมแก้ว, กำนันตำบลโพนางคำออก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๕๖</sup> สัมภาษณ์ นายเอกอมร มากละเอียด, หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๕๗</sup> สัมภาษณ์ นายอนันต์ ขำนาท, ข้าราชการบำนาญ, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

ของวัตถุนิยม<sup>๕๘</sup> ความมีคุณธรรมเป็นสิ่งที่คนในชุมชนอยากให้เทศบาลตำบลโพนางคำออก นำมาใช้มากที่สุด<sup>๕๙</sup> และเทศบาลตำบลโพนางคำออกก็ทำให้ประชาชนไว้วางใจได้เป็นอย่างดี<sup>๖๐</sup>

จากข้อมูลที่สัมภาษณ์ด้านมีคุณธรรม สรุปได้ว่า เทศบาลตำบลโพนางคำออก ได้ยึดหลักความมีคุณธรรมเป็นสำคัญ ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานด้านต่างๆ สร้างปฏิบัติที่ดีกับประชาชน สนับสนุนและปลูกฝังให้ประชาชนใช้อย่างมคุณธรรม โดยจัดโครงการต่างๆ เพื่อตอบสนองนโยบายเทศบาล คือ ตำบลน่าอยู่ เศรษฐกิจมั่นคง และชุมชนเข้มแข็ง

### หลักธรรมที่นำมาใช้ในการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

การสัมภาษณ์นี้ มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ถึงหลักธรรมที่นำมาใช้ในการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักอิทธิบาท ๔ ประกอบไปด้วย ๑) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) ๒) ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายาม) ๓) ด้านจิตตะ (ความคิดฝักใฝ่) ๔) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) ซึ่งสรุปบทสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน ๑๒ ท่านดังต่อไปนี้

#### ๑.ด้านฉันทะ (ความพอใจ)

เทศบาลตำบลโพนางคำออก เน้นความพอใจ โดยเลือกทำโครงการตามอันดับประชาคมตำบล ที่หน่วยงานมีงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการได้<sup>๖๑</sup> มีความมุ่งมั่นทุ่มเท เพื่อใช้ทุกอย่างสำเร็จลุล่วงและได้ผลดีต่อชุมชน<sup>๖๒</sup> นำมาปรับใช้ในการบริหารการพัฒนาชุมชน<sup>๖๓</sup> ทำให้มีความรู้สึกหรือทัศนคติที่ดีต่อกันไปในทางที่บวกเสมอ<sup>๖๔</sup> และส่งเสริมทีมงานประชาชนให้มีความพอใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง<sup>๖๕</sup> และเป็นแนวทางช่วยเหลือตนเอง และครอบครัวได้แบบยั่งยืน<sup>๖๖</sup> พอใจใน

<sup>๕๘</sup> สัมภาษณ์ นางธนวรรณ จารุโพธิ์บุรณ์, อาจารย์ประจำห้องเรียนวัดพิบูลทอง, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๕๙</sup> สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิชัยกิจ ดร, เจ้าคณะอำเภอสรรพยา, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๖๐</sup> สัมภาษณ์ พระครูชัยธรรมภรณ์, เจ้าคณะตำบลโพนางคำตก, เจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๖๑</sup> สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา นุ่นประสิทธิ์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๖๒</sup> สัมภาษณ์ นายจ่างง สกุลรัง, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๖๓</sup> สัมภาษณ์ นายพีรเดช พิมพรรณ, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๖๔</sup> สัมภาษณ์ นายเจษฎา เกตุตระกูล, ปลัดเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๖๕</sup> สัมภาษณ์ นางพัชรินทร์ ทองเอื้อ, พัฒนาการอำเภอสรรพยา, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๖๖</sup> สัมภาษณ์ นายบุญเลิศ ปั้นไ้, นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.



สิ่งที่ตัวเรามีและทำได้<sup>๖๗</sup>ไม่เอารัดเอาเปรียบรู้จักการประมาณตน<sup>๖๘</sup>ใช้คุณธรรมในการดำเนินชีวิต<sup>๖๙</sup>เราต้องมีใจรักในสิ่งที่ทำและเกิดจากการศรัทธา<sup>๗๐</sup>ด้วยความมุ่งมั่นส่งผลให้ชุมชนมีพลังในการทำกิจกรรมนั้นๆ<sup>๗๑</sup>และใช้หลักด้านความพอใจความพอมมีในสิ่งที่ทำ<sup>๗๒</sup>

จากข้อมูลที่สัมภาษณ์ด้านฉันทะ สรุปว่า มีความจำเป็นและสำคัญต่อการบริหารการพัฒนาชุมชน เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้บุคลากรหรือประชาชนในชุมชนเกิดความพอใจในสิ่งที่ตนเองกำลังปฏิบัติอยู่ เพื่อนำองค์ความรู้มาใช้ในหน้าที่ที่ตน มีความกระตือรือร้นพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง และบุคลากรให้มีความพร้อมที่จะมีการบริหารการพัฒนาชุมชนอยู่เสมอ

## ๒.ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายาม)

ในบางโครงการที่เป็นความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง แต่หน่วยงานไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพังก็ต้องหาทางประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่มีศักยภาพมากกว่ามาอย่างต่อเนื่อง และเพียรพยายาม<sup>๗๓</sup>มีความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาของชุมชนอย่างไม่ย่อท้อ<sup>๗๔</sup>และพร้อมที่จะรับฟังปัญหาต่างๆ<sup>๗๕</sup>ในการดำเนินการนั้นๆต้องมีแผนในการปฏิบัติในการทำงานที่ต้องเตรียมพร้อม<sup>๗๖</sup>ให้กับบุคลากรของในหน่วยงาน<sup>๗๗</sup>และส่งเสริมพยายามให้ประชาชนได้เกิดความคิดในการใช้วิธีการแบบพอเพียง<sup>๗๘</sup>ให้เข้าใจชัดเจนทำตามที่เราทำได้อย่างดีที่สุด<sup>๗๙</sup>ถึงจะรู้รับผิดชอบในหน้าที่ มีความกล้าที่จะทำ<sup>๘๐</sup>โดยใช้คุณธรรมในการประยุกต์ใช้ในความเพียรพยายาม<sup>๘๑</sup>ต้องมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายใจเพื่อคนใน

<sup>๖๗</sup> สัมภาษณ์ นายนพดล พรหมแก้ว, กำนันตำบลโพนางคำออก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๖๘</sup> สัมภาษณ์ นายเอกอมร มากละเอียต, หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๖๙</sup> สัมภาษณ์ นายอนันต์ ชำนาท, ข้าราชการบำนาญ, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๗๐</sup> สัมภาษณ์ นางธนวรรณ จารุโพธิ์, อาจารย์ประจำห้องเรียนวัดพิบูลทอง, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๗๑</sup> สัมภาษณ์ พระครูวิฑูรชัยกิจ ดร., เจ้าคณะอำเภอสรรพยา, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๗๒</sup> สัมภาษณ์ พระครูชัยธรรมภรณ์, เจ้าคณะตำบลโพนางคำตก, เจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๗๓</sup> สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา นุ่นประสิทธิ์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๗๔</sup> สัมภาษณ์ นายจ่านง สกุลัง, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๗๕</sup> สัมภาษณ์ นายพีรเดช พิมพรรค, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๗๖</sup> สัมภาษณ์ นายเจษฎา เกตุตระกูล, ปลัดเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๗๗</sup> สัมภาษณ์ นางพัชรินทร์ ทองเอื้อ, พัฒนาการอำเภอสรรพยา, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๗๘</sup> สัมภาษณ์ นายบุญเลิศ ปิ่นไต้, นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติกา, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๗๙</sup> สัมภาษณ์ นายนพดล พรหมแก้ว, กำนันตำบลโพนางคำออก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๘๐</sup> สัมภาษณ์ นายเอกอมร มากละเอียต, หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๘๑</sup> สัมภาษณ์ นายอนันต์ ชำนาท, ข้าราชการบำนาญ, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

ท้องถิ่น<sup>๘๒</sup>ศึกษาและใส่ใจการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาของชุมชน<sup>๘๓</sup>มีความขยันหมั่นเพียรในงานที่ทำ  
ซื่อสัตย์สุจริต เอาชนะใจตนเอง<sup>๘๔</sup>

จากข้อมูลที่สัมภาษณ์ด้านวิริยะ สรุพบว่า เน้นให้ประชาชนมีความวิริยะ หรือหลักประกบ  
ความเพียรชอบบุคคลากรที่มีความตื่นตัวพร้อมที่จะช่วยกันผลักดันในการพัฒนาการทำงานอยู่  
ตลอดเวลา ฝึกฝนพยายามพัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญในหน้าที่ด้วยการเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้  
เกี่ยวกับงานที่ตนเองปฏิบัติอย่างเต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

### ๓.ด้านจิตตะ (ความคิดฝักใฝ่)

ต้องทำความเข้าใจกับประชาชน ในการทำงานของเทศบาลโดยการบริหารการพัฒนา  
ชุมชนว่าต้องเริ่มจากความต้องการของประชาชน<sup>๘๕</sup>มีความมุ่งมั่นและมีใจจดจ่อในการบริหารการ  
พัฒนา<sup>๘๖</sup>เพื่อให้มีผลกระทบต่อชุมชนน้อยที่สุด<sup>๘๗</sup>ร่วมทั้งรอบรู้เกี่ยวกับงานและแผนงานที่ตั้งไว้ให้ได้  
มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล<sup>๘๘</sup>ให้ประชาชนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง<sup>๘๙</sup>และนำมาเป็นแบบอย่าง  
แนวทางใช้ชีวิตของประชาชนในพื้นที่<sup>๙๐</sup>เพิ่มทักษะ ความคิด นวัตกรรมมาใช้ประกอบการพิจารณา<sup>๙๑</sup>  
สามารถเลือกใช้ความรู้ที่เหมาะสม<sup>๙๒</sup>หลีกเลี่ยงอบายมุขทั้งปวง เพื่อดำเนินชีวิตต่อไป<sup>๙๓</sup>ประชาชน  
ในชุมชนมีจิตใจที่มุ่งมั่นในการทำสิ่งอันดีงาม<sup>๙๔</sup>เพื่อฝักจิตไม่ให้ลุ่มหลงไปในทางที่ผิดศีลธรรม<sup>๙๕</sup>และ  
ต้องการรู้จักรับและการให้ คิดดี ทำดี พูดดี เพื่อสังคม<sup>๙๖</sup>และส่วนร่วม

<sup>๘๒</sup> สัมภาษณ์ นางธนวรรณ จารุโพธิ์, อาจารย์ประจำห้องเรียนวัดพิบูลทอง, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๘๓</sup> สัมภาษณ์ พระครูวิฑูรย์ชัยกิจ ดร., เจ้าคณะอำเภอสรรพยา, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๘๔</sup> สัมภาษณ์ พระครูชัยธรรมาภรณ์, เจ้าคณะตำบลโพนางคำตก. โพนางคำตก,เจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๘๕</sup> สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา นุ่นประสิทธิ์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำตก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๘๖</sup> สัมภาษณ์ นายจ่านง สุกุลรัง, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำตก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๘๗</sup> สัมภาษณ์ นายพีรเดช พิมพรรค์, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำตก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๘๘</sup> สัมภาษณ์ นายเจษฎา เกตุตระกูล, ปลัดเทศบาลตำบลโพนางคำตก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๘๙</sup> สัมภาษณ์ นางพัชรินทร์ ทองเอื้อ, พัฒนาการอำเภอสรรพยา, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๙๐</sup> สัมภาษณ์ นายบุญเลิศ ปั้นให้, นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๙๑</sup> สัมภาษณ์ นายนพดล พรหมแก้ว, กำนันตำบลโพนางคำตก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๙๒</sup> สัมภาษณ์ นายเอกอมร มากละเอียด, หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลตำบลโพนางคำตก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๙๓</sup> สัมภาษณ์ นายอนันต์ ขำนาท, ข้าราชการบำนาญ, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๙๔</sup> สัมภาษณ์ นางธนวรรณ จารุโพธิ์, อาจารย์ประจำห้องเรียนวัดพิบูลทอง, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๙๕</sup> สัมภาษณ์ พระครูวิฑูรย์ชัยกิจ ดร., เจ้าคณะอำเภอสรรพยา, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๙๖</sup> สัมภาษณ์ พระครูชัยธรรมาภรณ์, เจ้าคณะตำบลโพนางคำตก. เจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒.

จากข้อมูลที่สัมภาษณ์ด้านจิตตะ สรุปว่า เป็นหลักที่จะต้องเอาใจใส่งานอยู่เสมอ เทศบาลควรส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักธรรมอิทธิบาท ๔ ด้านจิตตะ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน มีระบบที่ตรวจสอบให้บุคลากรหรือประชาชนในชุมชนที่การเอาใจใส่ในการพัฒนาอยู่เสมอ เมื่อเกิดปัญหาก็สามารถหาข้อบกพร่องของตนเอง โดยศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ นำมาพัฒนาอย่างเต็มกำลังสามารถ

#### ๔.ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง)

ในความคิดความไตร่ตรองอาจจะมีผลกระทบต่อประชาชนบางกลุ่มหรือสิ่งแวดล้อม ก่อนตัดสินใจ ต้องมีการประชุมระดมความคิด<sup>๙๗</sup> ทบทวนในสิ่งที่ได้ทำเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น<sup>๙๘</sup> วิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหาหลักเสี่ยงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน<sup>๙๙</sup> ตรวจสอบความผิดพลาดและวางแผนค้นหาวิธีที่ต้องดำเนินการ<sup>๑๐๐</sup> และปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการให้เหมาะสมกับคนที่เราสามารถสื่อสารด้วยเพื่อให้ความคิดเห็นตรงตามกัน<sup>๑๐๑</sup> และเป็นวิธีการในการประยุกต์ให้ให้เกิดบริบทนั้นๆ<sup>๑๐๒</sup> พิจารณาความเป็นไปได้กับเหตุและผล<sup>๑๐๓</sup> กับหลักคุณธรรมและโปร่งใสตรวจสอบได้<sup>๑๐๔</sup> ทำในสิ่งที่ได้คิดได้ทำว่าผลดีและผลเสียอย่างไร<sup>๑๐๕</sup> เพื่อปรับปรุงแก้ไขอย่างทันที<sup>๑๐๖</sup> โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด<sup>๑๐๗</sup> คิดก่อนทำไตร่ตรองความพอดีและอย่างพอเพียง<sup>๑๐๘</sup>

จากข้อมูลที่สัมภาษณ์ด้านวิมังสา สรุปว่า เป็นหลักที่จะต้องเอาใจใส่งานอยู่เสมอ เทศบาลควรส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักธรรมอิทธิบาท ๔ ด้านจิตตะ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน มีระบบที่ตรวจสอบให้บุคลากรหรือประชาชนในชุมชนที่การเอาใจใส่ในการพัฒนาอยู่เสมอ เมื่อเกิดปัญหาก็สามารถหาข้อบกพร่องของตนเอง โดยศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ นำมาพัฒนาอย่างเต็มกำลังสามารถ

<sup>๙๗</sup> สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา นุ่นประสิทธิ์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๙๘</sup> สัมภาษณ์ นายจันทน์ สกฤรัง, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๙๙</sup> สัมภาษณ์ นายพีรเดช พิมพรรค, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๐๐</sup> สัมภาษณ์ นายเจษฎา เกตุตระกูล, ปลัดเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๐๑</sup> สัมภาษณ์ นางพัชรินทร์ ทองเอื้อ, พัฒนาการอำเภอสรรพพยา, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๐๒</sup> สัมภาษณ์ นายบุญเลิศ ปั่นโห้, นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๐๓</sup> สัมภาษณ์ นายนพดล พรหมแก้ว, กำนันตำบลโพนางคำออก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๐๔</sup> สัมภาษณ์ นายเอกอมร มากละเอียด, หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลตำบลโพนางคำออก, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๐๕</sup> สัมภาษณ์ นายอนันต์ ขำนาท, ข้าราชการบำนาญ, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๐๖</sup> สัมภาษณ์ นางธนวรรณ จารุไพบูรณ์, อาจารย์ประจำห้องเรียนวัดพิกุลทอง, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๐๗</sup> สัมภาษณ์ พระครูวิฑูรชัยกิจ ดร., เจ้าคณะอำเภอสรรพพยา, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

<sup>๑๐๘</sup> สัมภาษณ์ พระครูชัยธรรมมารณ, เจ้าคณะตำบลโพนางคำตก. เจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒.

#### ๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๑

๓ ท่วง

การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

๒ เงื่อนไข

- ๑. ความพอประมาณ**
- นำหลักความพอประมาณมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม
  - ใช้งบประมาณในการบริหารการพัฒนาอย่างคุ้มค่าและประหยัด
  - ส่งเสริมให้ประชาชนเก็บออมรายได้ไว้ใช้ในยามจำเป็น
  - ยึดความประหยัด ลดความฟุ่มเฟือย สามารถทำให้ชุมชนเข้มแข็ง
  - ต้องมีความพอดี พอประมาณ เดินรอยตามของพ่อ ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒. ความมีเหตุผล**
- นำพาประชาชนในชุมชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มาพัฒนาชุมชนได้อย่างคุ้มค่า
  - ส่งเสริมพัฒนาด้านประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งเป็นมรดกของท้องถิ่น โดยยึดหลักความมีเหตุผล
  - นำหลักความมีเหตุผลในการพิจารณาจัดตั้งโครงการขึ้นในชุมชนโดยคำนึงถึงเหตุผล/ความคุ้มค่าและความจำเป็น
  - ให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการทำประชาคมเป็นหลัก
  - เข้าช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
- ๓. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี**
- จัดให้มีการฝึกอบรมให้แก่บุคคลในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับงานที่ทันสมัยอยู่เสมอ
  - มีคณะผู้นำที่ดีมีคุณธรรม และการบริหารจัดการอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้
  - จัดการพัฒนาและส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
  - เข้าใจในสังคมยุคปัจจุบันเรียนรู้ที่จะดำรงอยู่ได้ด้วยการทำงานที่พึ่งพาตนเอง
  - ตั้งอยู่ในคุณธรรม ความไม่ประมาทวางแผนดำเนินชีวิต

- อิทธิบาท ๔**
- ๑. ฉันทะ**  
จุดเริ่มต้นที่จะทำให้ประชาชนในชุมชนเกิดความพอใจในสิ่งที่ตนเองกำลังปฏิบัติอยู่ เพื่อนำองค์ความรู้มาใช้ในหน้าที่ที่ตน มีความกระตือรือร้นพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง
- ๒. วิริยะ**  
เน้นให้ประชาชนมีความวิริยะ หรือหลักประกอบความเพียรชอบที่มีความตื่นตัวพร้อมที่จะช่วยกันผลักดันในการพัฒนาการทำงานอยู่ตลอดเวลา ฝึกฝนพยายามพัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญในหน้าที่ด้วยการเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับงานที่ตนเองปฏิบัติอย่างเต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่อง
- ๓. จิตตะ**  
เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน มีระบบที่ตรวจสอบให้บุคลากรหรือประชาชนในชุมชนที่การเอาใจใส่ในการพัฒนาอยู่เสมอ เมื่อเกิดปัญหาที่สามารถหาข้อบกพร่องของตนเอง โดยศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ นำมาพัฒนาอย่างเต็มกำลังสามารถ
- ๔. วิมังสา**  
ให้ความสำคัญการทำงานด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างมีความเหมาะสม มีการแก้ไขข้อบกพร่องส่งเสริมให้มีการเรียนรู้เพิ่มเติม มาพัฒนาทำให้สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้กำลังสติปัญญาแสวงหาวิธีการปรับปรุงกระบวนการทำงานยิ่งขึ้นไป

- ๔. ความรู้**
- นำความรู้ด้านวิชาการมาสร้างผลผลิตด้านต่างๆ จากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน
  - นำเทคโนโลยีนำมาใช้ในการบริหารการพัฒนาชุมชนอย่างเหมาะสม
  - อนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นมรดกและวัฒนธรรมของชุมชน
  - นำความรู้ที่ได้ มาวางแผนมาบริหารการพัฒนา
  - สร้างบุคลากรขององค์กรให้มีคุณภาพมีความสามารถพร้อมนำความรู้ที่มีมาปฏิบัติงาน
- ๕. ความมีคุณธรรม**
- จัดทำแผนพัฒนาได้อย่างชัดเจน โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
  - พัฒนาส่งเสริมและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมที่มีต่อชุมชนอย่างคุ้มค่า
  - พัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยไม่มีอคติต่อชุมชนใดชุมชนหนึ่ง
  - ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารการพัฒนาเป็นหลัก ไม่ว่าจะทำโครงการอะไร พัฒนาอะไร ก็ต้องมีความโปร่งใส
  - อาศัยความเข้าใจสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปลองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

**จากแผนภาพที่ ๔.๑** ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งนำไปสู่ “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท”ให้ดียิ่งขึ้น สรุปได้ว่า

#### ๑. ความพอประมาณ

นำหลักความพอประมาณมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม ควรใช้งบประมาณในการบริหารการพัฒนาอย่างคุ้มค่าและประหยัด ทั้งยังส่งเสริมให้ประชาชนเก็บออมรายได้ไว้ใช้ในยามจำเป็น ยึดหลักความประหยัด ลดความฟุ่มเฟือย ซึ่งจะสามารถทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ต้องทำให้มีความพอดี พอประมาณ เดินรอยตามของพ่อและยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

#### ๒. ความมีเหตุผล

นำพาประชาชนในชุมชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่นำมาพัฒนาชุมชนได้อย่างคุ้มค่าและส่งเสริมพัฒนาด้านประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งเป็นมรดกของท้องถิ่น โดยยึดหลักความมีเหตุผลนำหลักความมีเหตุผลในการพิจารณาจัดตั้งโครงการขึ้นในชุมชนโดยคำนึงถึงเหตุผล/ความคุ้มค่าและความจำเป็นให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการทำประชาคมเป็นหลัก เข้าช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

#### ๓. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

จัดให้มีการฝึกอบรมให้แก่บุคคลในการสร้างองค์ความรู้ เกี่ยวกับงานที่ทันสมัยอยู่เสมอ โดยมีคณะผู้นำที่ดีมีคุณธรรม และการบริหารจัดการอย่างโปร่งใส และเข้าร่วมตรวจสอบได้และร่วมไปถึงจัดการพัฒนาและส่งเสริมให้คนในชุมชน ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดให้เข้าใจในสังคมยุคปัจจุบันและเรียนรู้ที่จะดำรงอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง ตั้งตนอยู่ในคุณธรรม และความไม่ประมาทวางแผนดำเนินชีวิต

#### ๔. ความรอบรู้

นำความรู้ด้านวิชาการมาสร้างผลผลิตด้านต่างๆ จากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน และนำเทคโนโลยีนำมาใช้ในการบริหารการพัฒนาชุมชนอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า อีกทั้งยังอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นมรดกและวัฒนธรรมของชุมชน นำความรู้ที่ได้ มาวางแผนมาบริหารการพัฒนา ในการสร้างบุคลากรขององค์กร ให้มีคุณภาพมีความสามารถพร้อมนำความรู้ที่มีมาปฏิบัติงาน

#### ๕. ความมีคุณธรรม

จัดทำแผนพัฒนาได้อย่างชัดเจน โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้พัฒนาส่งเสริมและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมที่มีต่อชุมชนอย่างคุ้มค่า พัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยไม่มีอคติต่อชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารการพัฒนาเป็นหลัก ไม่ว่าจะทำโครงการอะไร พัฒนาอะไร ก็ต้องมีความโปร่งใสและอาศัยความเข้าใจสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน

นอกจากนั้นจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ยังพบว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักอริยบท ๔ สามารถนำมาเป็นหลักการหรือแนวทางในการการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธาราม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ดังนี้

#### ๑. ฉันทะ

จุดเริ่มต้นที่จะทำให้การบริหารในการพัฒนาชุมชน เกิดมีความพอใจในหน้าที่ที่รับผิดชอบและปฏิบัติงาน ได้อย่างเต็มกำลังความสามารถของตนเองรักและพอใจ ที่จะได้รับการพัฒนาตนเองสิ่งที่ตนเอง เพื่อนำองค์ความรู้มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง มีความกระตือรือร้นพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง และเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการบริหารการพัฒนาชุมชน อีกทั้งได้มีการจัดฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกอยู่เสมอ

#### ๒. วิริยะ

เน้นให้ประชาชนมีความวิริยะ หรือหลักประกอบความเพียรชอบที่มีความตื่นตัวพร้อมที่จะช่วยกันผลักดันในการพัฒนาการทำงานอยู่ตลอดเวลา ฝึกฝนพยายามพัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญ ในหน้าที่ด้วยการเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับงานที่ตนเองปฏิบัติงาน อย่างมีความมุ่งมั่นเต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่อง และมีความเป็นผู้มีจิตใจที่ดี เพราะความเพียรในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จที่ตนเองกระทำอยู่ จำทำให้ตนเองมีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

#### ๓. จิตตะ

เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน มีระบบที่ตรวจสอบให้บุคลากรหรือประชาชนในชุมชนที่การเอาใจใส่ในการพัฒนาอยู่เสมอ เมื่อเกิดปัญหาที่สามารถหาข้อบกพร่องของตนเอง โดยศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ นำมาพัฒนาอย่างเต็มกำลังสามารถ และมีความรับผิดชอบเมื่อกระทำสิ่งใดด้วยจิตจดจ่อแล้วต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ทำด้วย จึงเรียกว่าเป็นผลสำเร็จดังตามแบบอย่างของคุณธรรม ตามหลักศาสนาและจริยธรรมของสังคมหรือในชุมชนนั้นๆ

#### ๔. วิมังสา

ให้ความสำคัญการทำงานด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างมีความเหมาะสม มีการแก้ไขปัญหาส่งเสริมให้มีการเรียนรู้เพิ่มเติม มาพัฒนาทำให้สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้กำลังสติปัญญาแสวงหาวิธีการปรับปรุงกระบวนการทำงานยิ่งขึ้นไป โดยใช้วิจารณ์ญาณอย่างรอบรู้และรอบคอบ จะต้องมีการทบทวนการทำงาน คือ การทบทวนตัวเอง หรือองค์กรหน่วยงาน ว่าสิ่งที่ได้คิดได้ทำให้เกิดผลดีผลเสียอย่างไร ทั้งที่เป็นเรื่องส่วนตัวของเราเองและเป็นเรื่องร่วมกันคิดทำกับคนอื่น เพื่อที่จะได้ปรับแก้ไขให้ดีขึ้น

## บทที่ ๕

### สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

๑) เพื่อศึกษาการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท จำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อแนวทางการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง จากสูตรของ Taro Yamane กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๗๓ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ ๓ กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

#### ๕.๑ สรุปผลการวิจัย

##### ๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน ๑๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๒ มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗ มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖ มีอาชีพรับจ้างจำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๓ มีรายได้/เดือนอยู่ระหว่าง ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๙



### ๕.๑.๒ ข้อมูลการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = ๓.๘๔, S.D. = ๐.๖๙๙$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

๑. **ด้านความพอประมาณ** การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = ๓.๘๖, S.D. = ๐.๗๔๔$ )

๒. **ด้านความมีเหตุผล** การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = ๓.๘๑, S.D. = ๐.๗๕๘$ )

๓. **ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = ๓.๘๒, S.D. = ๐.๗๖๑$ )

๔. **ด้านความรอบรู้** การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = ๓.๘๕, S.D. = ๐.๗๒๒$ )

๕. **ด้านความมีคุณธรรม** การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = ๓.๘๙, S.D. = ๐.๗๖๔$ )

#### ๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง และเงินเดือน เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ ดังนี้

**สมมติฐานข้อที่ ๑** ประชาชนที่มี เพศ ต่างกันมีความคิดเห็นการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ไม่แตกต่างกัน (Sig.= ๐.๑๙๗) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

**สมมติฐานข้อที่ ๒** ประชาชนที่มี อายุ ต่างกันมีความคิดเห็นการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ไม่แตกต่างกัน (Sig.=๐.๒๗๐) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

**สมมติฐานข้อที่ ๓** ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ไม่แตกต่างกัน (Sig.=๐.๒๕๕) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

**สมมติฐานข้อที่ ๔** ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกันมีความคิดเห็นการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ไม่แตกต่างกัน (Sig.=๐.๐๓๐) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

**สมมติฐานข้อที่ ๕** ประชาชนที่มีรายได้/เดือน ต่างกันมีความคิดเห็นการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ไม่แตกต่างกัน (Sig.=๐.๐๑๑) ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

#### ๕.๑.๔ สรุปแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะ ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน ซึ่งประกอบด้วย ๕ ด้าน ดังนี้

**๑.ด้านความพอประมาณ** ในการบริหารการพัฒนาโดยใช้หลักความพอประมาณ ทำให้การใช้งบประมาณที่มีอยู่มาใช้พัฒนาท้องถิ่นในด้านต่างๆอย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพที่สุด ไม่ฟุ่มเฟือยจนมากเกินไป และไม่สุดโต่งและเป็นความพอดีต่อชุมชนอีกทั้งส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนจัดกิจกรรมและวางแผนการบริหารและการพัฒนาชุมชนอย่างพอเพียง เรียบง่าย สบายตา สบายใจโดยมีความพอประมาณในส่วนของการส่งเสริม แก่ไข การดำเนินชีวิตและสังคมและปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นและทำให้รู้แนวทางในการใช้ชีวิตประจำวันได้โดยรู้จักวิธีการประหยัด ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นยึดความประหยัด ลดความฟุ่มเฟือย สามารถทำให้ชุมชนเข้มแข็งเป็นพื้นฐานกิจในปัจจุบัน การพัฒนาโดยยึดหลักความพอประมาณนั้น ต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและคุ้มค่า พัฒนาทั้งในสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ของชุมชนให้มีการพัฒนาเจริญก้าวหน้า

**๒.ด้านความมีเหตุผล** การบริหารการพัฒนาแต่ละอย่างนั้นต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก มีการสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เกิดการยอมรับของทุกฝ่าย อีกทั้งยังสนับสนุนให้ประชาชนสร้างรายได้จากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ด้านวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน และส่งเสริมให้เกิดความมีคุณค่าทางจิตใจแก่ประชาชน

**๓.ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว** ออก ได้มีการวางแผนรับมือต่อสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตระหนักถึงการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมการศึกษาเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถช่วยเหลือตนเองและสังคมได้ ในด้านการมีความคุ้มกันในตัวที่ดี เทศบาลตำบลโพนางด้าออก มีการบริหารการพัฒนาด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมองเห็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และมองเห็นหนทางการแก้ไขได้เป็นอย่างดีเหมาะสมต่อสถานการณ์

**๔.ด้านความรอบรู้** ความรอบรู้ด้านวิชาการต่างๆ เป็นสิ่งที่สำคัญเพราะต้องนำความรู้เหล่านั้นมาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานที่นั้นๆ ซึ่ง เทศบาลก็ได้นำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบครอบนำมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อมาประกอบวางแผน และความระมัดระวังในการพัฒนาชุมชน สร้างบุคลากรขององค์กรให้มีคุณภาพมีความสามารถพร้อมนำความรู้ที่มีมาปฏิบัติงาน

**๕.ด้านความมีคุณธรรม** ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารการพัฒนาเป็นหลัก ไม่ว่าจะทำโครงการอะไร พัฒนาอะไร ก็ต้องมีความโปร่งใส มีความยุติธรรมต่อประชาชนการบริหารการ

พัฒนาชุมชน ต้องอาศัยความเข้าใจสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนเทศบาลตำบลโพนางดำออกได้ ส่งเสริมให้เทศบาลให้มีความตระหนักถึงความซื่อสัตย์สุจริตมีความรับผิดชอบให้เท่าเทียมและความ ยุติธรรมต่อทุกๆชุมชนไม่มีอคติต่อชุมชนใดชุมชนหนึ่งในด้านปลูกฝังคุณธรรม เทศบาลตำบลโพนางดำ ออกให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำโครงการเพื่อปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชนในชุมชน โครงการพัฒนาด้านต่างๆทางเทศบาลได้เชิญหน่วยงานต่างๆร่วมกันปรึกษาหารือรับฟังความคิดเห็น ด้านต่างๆโดยยึดหลักประชาธิปไตยมีหลักคุณธรรมนำชีวิตรู้จักผิดชอบชั่วดี ในการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งทำให้เกิดวัฒนธรรม มีชีวิตที่เรียบง่าย

**หลักธรรมที่นำมาใช้ในการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท หลักอิทธิบาท ๔ ดังนี้**

**๑. ด้านฉันทะ (ความพอใจ)** มีความจำเป็นและสำคัญต่อการบริหารการพัฒนาชุมชน เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้บุคลากรหรือประชาชนในชุมชนเกิดมีความพอใจในสิ่งที่ตนเองกำลัง ปฏิบัติอยู่ เพื่อนำองค์ความรู้มาใช้ในหน้าที่ที่ตน มีความกระตือรือร้นพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง และ บุคลากรให้มีความพร้อมที่จะมีการบริหารการพัฒนาชุมชนอยู่เสมอ

**๒. ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายาม)** เน้นให้ประชาชนมีความวิริยะ หรือหลักประกอบ ความเพียรชอบบุคลากรที่มีความตื่นตัวพร้อมที่จะช่วยกันผลักดันในการพัฒนาการทำงานอยู่ ตลอดเวลา ฝึกฝนพยายามพัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญในหน้าที่ด้วยการเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้ เกี่ยวกับงานที่ตนเองปฏิบัติอย่างเต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

**๓. ด้านจิตตะ (ความคิดฝึกฝน)** เป็นหลักที่จะต้องเอาใจใส่งานอยู่เสมอ เทศบาลควร ส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักธรรมอิทธิบาท ๔ ด้านจิตตะ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน มีระบบที่ ตรวจสอบให้บุคลากรหรือประชาชนในชุมชนที่การเอาใจใส่ในการพัฒนาอยู่เสมอ เมื่อเกิดปัญหาที่ สามารถหาข้อบกพร่องของตนเอง โดยศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ นำมาพัฒนาอย่างเต็ม กำลังสามารถ

**๔. ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง)** เป็นหลักที่จะต้องเอาใจใส่งานอยู่เสมอ เทศบาลควร ส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักธรรมอิทธิบาท ๔ ด้านจิตตะ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน มีระบบที่ ตรวจสอบให้บุคลากรหรือประชาชนในชุมชนที่การเอาใจใส่ในการพัฒนาอยู่เสมอ เมื่อเกิดปัญหาที่ สามารถหาข้อบกพร่องของตนเอง โดยศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ นำมาพัฒนาอย่างเต็ม กำลังสามารถ

### สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ดังนี้

### ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

๑. ด้านความพอประมาณ พบว่า ในปัจจุบัน ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโพนางดำออก มีการขยายที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น ประชาชนเยอะขึ้น ทำให้โครงการพัฒนาบางโครงการไม่สามารถทั่วถึงประชาชนได้

๒. ด้านความมีเหตุผล คือ ไม่ฟังเหตุผลของคนส่วนน้อยในพื้นที่ และประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยยอมรับเหตุผลประชาชนส่วนน้อยทำให้โครงการการบริหารการพัฒนาของเทศบาล ดำเนินการล่าช้า

๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พบว่า ระบบการประปามีระบบในการจัดการยังไม่ดีพอ บางพื้นที่ยังขาดแคลนน้ำใช้ ถนนในหมู่บ้านบางหมู่บ้านยังไม่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงซ่อมแซม

๔. ด้านความรอบรู้ พบว่า เทศบาลขาดความรู้ที่จะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบางด้านมาประยุกต์ให้เหมาะสมต่อพื้นที่ในชุมชน อีกทั้งยังทำโครงการพัฒนาโดยศึกษาข้อมูลพื้นที่ไม่ละเอียดเท่าที่ควร

๕. ด้านความมีคุณธรรม พบว่า โครงการการบริหารการพัฒนาชุมชนบางโครงการเทศบาล ไม่สามารถทำให้ประชาชนรู้รายละเอียดการดำเนินงานด้านงบประมาณได้อย่างชัดเจน ปัญหาการเมืองท้องถิ่นทำให้ประชาชนคิดว่าเทศบาลมีอคติต่อชุมชนบางชุมชน

### ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

๑. ด้านความพอประมาณ พบว่า เทศบาลควรบริการการพัฒนาอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว จัดโครงการให้ความรู้การประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่แกนนำกลุ่มต่างๆ ภายในชุมชน

๒. ด้านความพอประมาณ พบว่า เทศบาลควรรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนน้อย พร้อมชี้แจงข้อมูลโครงการแต่ละโครงการอย่างละเอียดต่อคนในพื้นที่ก่อนลงมือปฏิบัติ

๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พบว่า เทศบาลควรจัดสรรระบบสาธารณูปโภคให้เพียงพอในทุกชุมชนและปรับปรุงให้ชุมชนในเขตเทศบาลมีประสิทธิภาพ

๔. ด้านความรอบรู้ พบว่า เทศบาล ควรศึกษาข้อมูลชุมชนในแต่ละพื้นที่โดยละเอียด ก่อนที่จำทำโครงการแต่ละโครงการ

๕. ด้านความมีคุณธรรม พบว่า เทศบาล ควรบริหารการพัฒนาชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีอคติต่อชุมชนใดชุมชนหนึ่งและจัดกิจกรรมทางศาสนา เพิ่มขึ้น

## ๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” โดยรวมทั้ง ๕ ด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

### ๕.๒.๑ ความคิดเห็นของการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวม

พบว่า การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมทั้ง ๕ ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = ๓.๘๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความพอประมาณ ( $\bar{X}$  = ๓.๘๖) ด้านความมีเหตุผล ( $\bar{X}$  = ๓.๘๑) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ( $\bar{X}$  = ๓.๘๒) ด้านความรู้ ( $\bar{X}$  = ๓.๘๕) ด้านความมีคุณธรรม ( $\bar{X}$  = ๓.๘๙)<sup>๑</sup> โดยจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

๑. ด้านความพอประมาณ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความพอประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = ๓.๘๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความพอประมาณ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณัฐฎพร แสงสุวรรณ** ที่ได้วิจัยเรื่อง “ความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดเชียงใหม่” พบว่าผลสำเร็จการขับเคลื่อนการพัฒนา วิธีและขั้นตอนการพัฒนาที่ส่งผลถึงความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของสามหมู่บ้าน ด้านความพอประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก<sup>๒</sup>

๒. ด้านความมีเหตุผล พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีเหตุผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = ๓.๘๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีเหตุผล อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ดาหวัน หุตางกูร** ที่ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน

<sup>๑</sup> กัญญารัตน์ กิ่งก้า, “ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว ตำบลวังพร้าว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕).

<sup>๒</sup> ณัฐฎพร แสงสุวรรณ, “ความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕).

ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต ๒” พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต ๒ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความมีเหตุผลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก<sup>๓</sup>

๓. ด้านการมีความคุ้มค่าในตัวที่ดี พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านการมีความคุ้มค่าในตัวที่ดี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = ๓.๘๒) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านการมีความคุ้มค่าในตัวที่ดี อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ไพโรจน์ มาลากุล ณ อยุธยา** ที่ได้วิจัยเรื่อง “คุณภาพการบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลสถิตีบ อำเภอสถิตีบ จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลสถิตีบ อำเภอสถิตีบ จังหวัดชลบุรี ด้านการมีความคุ้มค่าในตัวที่ดี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก<sup>๔</sup>

๔. ด้านความรอบรู้ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความรอบรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = ๓.๘๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความรอบรู้ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุวิจิตร ศรีปัดถา** ที่ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน” พบว่า ระดับความเป็นไปได้ในการประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนโดยรวมและจำแนกตามลักษณะของ กิจกรรมด้านความรอบรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก<sup>๕</sup>

๕. ด้านความมีคุณธรรม พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = ๓.๘๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ

<sup>๓</sup>ดาหวัน หุตางกูร, “ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต ๒”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๑).

<sup>๔</sup>ไพโรจน์ มาลากุล ณ อยุธยา, “คุณภาพการบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลสถิตีบ อำเภอสถิตีบ จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, ( สาขาบริหารงานท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๐).

<sup>๕</sup>สุวิจิตร ศรีปัดถา, “การประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาเศรษฐศาสตร์, คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๙).

เทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้านความมีคุณธรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เอื้องทิพย์ เกตุกราย** ที่ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” พบว่า การประยุกต์ใช้เงื่อนไขของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก<sup>๖</sup>

#### **๕.๒.๒ เปรียบเทียบการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล**

ประชาชนที่มี เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ไม่แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่าเพศไม่มีผลต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ทั้งนี้การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศของประชาชน ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภูสิทธิ์ ชันติกุล** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กรรมการชุมชนกับบทบาทการพัฒนาชุมชนกรณีศึกษาชุมชนในพื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ” ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้<sup>๗</sup>

ประชาชนที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อรรถพล อุทุมพร** ที่ได้วิจัยเรื่อง “การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ” พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้<sup>๘</sup>

ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงว่าประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับ

<sup>๖</sup> เอื้องทิพย์ เกตุกราย, “การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการจัดการโครงการและการประเมินโครงการ, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๕๑).

<sup>๗</sup> ภูสิทธิ์ ชันติกุล, “กรรมการชุมชนกับบทบาทการพัฒนาชุมชนกรณีศึกษาชุมชนในพื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**, (คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๒).

<sup>๘</sup> อรรถพล อุทุมพร, “การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒).

งานวิจัยของ **ชาติชาย เขียวงามดี** ที่ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัด เชียงราย” พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้<sup>๙</sup>

ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท แตกต่าง กัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สลลทิพย์ ศิริไพบูลย์** ที่ได้วิจัยเรื่อง “เศรษฐกิจชุมชน อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร” พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นของต่อเศรษฐกิจชุมชน อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้<sup>๑๐</sup>

ประชาชนที่มี รายได้ต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **บุญมี บัวรุ่ง** ที่ได้วิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัด ฉะเชิงเทรา” พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดต่อความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้<sup>๑๑</sup>

## ๕.๓ ข้อเสนอแนะ

### ๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ ดังต่อไปนี้

๑. เทศบาลควรจะบริการการพัฒนาชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนรวมถึงระดับองค์กร สนับสนุนกลุ่มรวมพลังกันในรูปแบบสหกรณ์ หรือธุรกิจต่างๆ รวมกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง

<sup>๙</sup> ชาติชาย เขียวงามดี, “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย, แบบฝึกหัดการวิจัย, (คณะเศรษฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑).

<sup>๑๐</sup> สลลทิพย์ ศิริไพบูลย์, “เศรษฐกิจชุมชน อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร”, แบบฝึกหัดการวิจัย, (คณะเศรษฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๔).

<sup>๑๑</sup> บุญมี บัวรุ่ง, “ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตะเียบ อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔).



๒. ปลุกฝังค่านิยมให้ประชาชนใช้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง เป็นคนดีมีคุณธรรม เพื่อเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง

๓. บริหารการพัฒนาชุมชนโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่คุ้มค่าและประหยัด พร้อมทำนุบำรุงรักษาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ที่ยั่งยืน

#### ๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรนำไปปฏิบัติเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

๑. ด้านความพอประมาณ บริหารการพัฒนาโดยใช้ต้นทุนของชุมชนเป็นหลัก มีงบประมาณส่งเสริมสนับสนุนอย่างพอเพียง มีการติดตามผล แนะนำเจ้าหน้าที่ รวมถึงการประเมินความก้าวหน้าแต่ละหมู่บ้าน โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จโดยมีการรายงานผล

๒. ด้านความมีเหตุผล ในการจัดทำโครงการพัฒนาชุมชนทุกครั้ง ต้องลงพื้นที่ทำวิจัยสอบถามคนในชุมชนนั้นๆ และหาข้อมูลให้ละเอียดก่อนอนุมัติโครงการ

๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การบริหารการพัฒนาในแต่ละด้าน ต้องวิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย อุปสรรค และโอกาส ให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม พร้อมหาวิธีรับมือสิ่ง ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๔. ด้านความรู้ นำความรู้ทางวิชาการที่มีอยู่ มาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการบริหารการพัฒนาต่างๆ และต้องมีการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน

๕. ด้านความมีคุณธรรม ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานเป็นหลัก รับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชนแล้วนำมาวิเคราะห์หาข้อสรุป

#### ๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ควรทำการศึกษาวิจัยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๓. ควรศึกษาศึกษาวิจัยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการบริหารการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔. ควรศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในด้านที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ

## บรรณานุกรม

### ๑. ภาษาไทย

#### ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

#### ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

#### (๑) หนังสือ:

กรมการพัฒนาชุมชน. เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: บริษัท บี ที เอส เพลส จำกัด, ๒๕๔๘.

\_\_\_\_\_ .คู่มือการดำเนินงานเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตามปฏิบัติการกรมการพัฒนาชุมชน๒๕๔๙. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๔๘.

กาญจนา บุญยังและคณะ. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในองค์การบริหารส่วนตำบล. กรมการปกครอง เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนพึ่งตนเอง แนวคิดและยุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง, ๒๕๔๖.

กิตติมา ปรีดีดีล. ทฤษฎีบริหารองค์กร. กรุงเทพมหานคร: ธนะการพิมพ์, ๒๕๓๙.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. พิมพ์ครั้งที่ ๒, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๘.

\_\_\_\_\_ . สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง, ๒๕๕๐.

คณาจารย์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. ความจริงของชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๗.

ครรชิต พุทธิโกษา. คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัย จิตจำนง กิติเกียรติ. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: คุณพัฒนาอักษรกิจ, ๒๕๓๖.

เฉลียว บุรีภักดีและคณะ. ชุมชนวิชาการวิจัยชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕.

ชาญชัย อาจิมสมาจาร. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กรมศาสนา, ๒๕๒๗.

\_\_\_\_\_ . ศัพท์การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐.

ชินรัตน์ สมสืบ. การบริหารการพัฒนาชนบท. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการพัฒนาชนบท. พิมพ์ครั้งที่ ๑๔. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๘.

ดิเรก ฤกษ์ห่วย. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๔๗.

## บรรณานุกรม (ต่อ)

- ติน ปรัชญพฤทธิ. ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.
- ทะนงศักดิ์ คุ่มไชนะ. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗.
- \_\_\_\_\_. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.
- ธมจรส พูนสิทธิ์. การจัดการองค์การและการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๔๑.
- ธีรวุฒิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เถลิมาจิระรัตน์. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: อักษรปริทรรศน์, นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์, บรรจบ เนียมมณี. หลักการบริหาร, กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒
- ประเวศ วะสี. ประชาคมตำบลยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียงศีลธรรมและสุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: พิษณุเวชพริ้นติ้งเซนเตอร์, ๒๕๔๑.
- \_\_\_\_\_. ประชาคมตำบล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มติชน, ๒๕๔๘.
- พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา. ดร.ระเบียบวิธีวิจัยสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๑. เชียงใหม่: ประชากรธุรกิจพิมพ์, ๒๕๕๘.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). พุทธวิธีบริหาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงการณราชพระพรหมคุณาภรณ์. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงการณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- พระมหาภูมิจัย วชิรเมธี. คนสำราญงานสำเร็จ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พลับซิ่ง จำกัด มหาชน, ๒๕๕๐.
- พระเมธีธรรมมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). คุณธรรมสำหรับนักบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคฺโล). การบริหารวัด. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๘.
- พะยอม วงศ์สารศรี. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: พรวานนการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- พิทยา บวรวัฒนา. การบริหารเชิงบูรณาการ. นนทบุรี: สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๖.
- ไพฑูริย์ เครือแก้ว. ลักษณะสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิธการพิมพ์, ๒๕๓๘.
- ไพบูลย์ วัฒนสิริธรรม. สำนักไทยที่พึ่งงานที่ปรารถนา. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา, ๒๕๔๔.
- ไพเราะ เลิศวิราม. Sufficiency Economy เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: ไทยเดย์ดี้อทคอม, ๒๕๕๐. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐.
- มัลลิกา ต้นสอน. การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: เอ็กสเปอร์เน็จ จำกัด, ๒๕๔๔.
- รัชนา ศาสติยานนท์. รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร:

## บรรณานุกรม (ต่อ)

- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด, ๒๕๔๖.
- ลูเธอร์ กูลิค และคณะ. ทฤษฎีองค์การ: ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, ๒๕๔๕.
- วรทัศน์ อินทรคัมพร. การส่งเสริมการเกษตรกับการพัฒนาชนบท. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖.
- วิทยากร เชียงกุล. การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย: บทวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฉับแกระ, ๒๕๒๗
- วิโรจน์ สารรัตน์. การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธ์, ๒๕๔๒.
- ศจี อนันต์นพคุณ. กลวิธีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ. สงขลา: ชลบุตรกราฟฟิค, ๒๕๔๒.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. ทฤษฎีองค์การ: ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, ๒๕๔๕.
- สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕.
- \_\_\_\_\_ .ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗.
- สมาน รังสีโยกฤษฎ์. การบริหารราชการไทย อดีต ปัจจุบัน อนาคต. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๖.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีการพัฒนาสังคม. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด. เอมีเทรตติ้ง, ๒๕๒๒.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ ๒. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๔.
- \_\_\_\_\_ . ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ๒๑ เซ็นจูรี่, ๒๕๕๐.
- \_\_\_\_\_ . จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเพชรรุ่ง การพิมพ์จำกัด, ๒๕๕๑.
- สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน. คู่มือการดำเนินงานอาสาพัฒนา (อสพ.) รุ่นที่ ๖๕/๒. กรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๕.
- สิน พันธุ์พินิจ. เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พับลิชซิ่ง จำกัด.
- สุขสรรค์ กันตะบุตร. การศึกษาการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๐.
- สุธี สุทธิสมบูรณ์. หลักการบริหารเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ. ๒๕๓๖.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. ๒๐๙ คำสอนพ่อเศรษฐกิจพอเพียง หนังสือเฉลิมพระเกียรติเฉลิมฉลองพระชนมายุ ๘๑ พรรษา. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา สถาบันสื่อธรรม, ๒๕๕๑.
- \_\_\_\_\_ . เบื้องพระยุคลบาท. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๔
- อนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์. การศึกษาชุมชนเชิงพหุลักษณะ: บทเรียนจากวิจัยภาคสนาม, กรุงเทพมหานคร: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข. สรส., ๒๕๔๘.

## บรรณานุกรม (ต่อ)

อภิชัย พันธเสน. **แนวคิดทฤษฎีและภาพรวมของการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๙.

อรุณี ปิ่นประยงค์. **“เศรษฐกิจพอเพียง”**. กองส่งเสริมธุรกิจเกษตรกรรมวิชาการเกษตร. กรุงเทพมหานคร: ๒๕๔๙.

อำพล กิตติอำพล. **“ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงที่ข้าพเจ้ารู้จัก”**. กรุงเทพมหานคร: วีพีกราฟฟิคแอนด์พรินต์ติ้ง, ๒๕๔๗.

อุษณีย์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา. **“ศาสตร์แห่งธรรมิกราชาสร้างคุณค่าแห่งชีวิต”**. นิตยสารข่าวทางเดิน. ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๑๔๙, ๒๕๕๓.

### (๒) วิทยานิพนธ์และงานวิจัย:

กัญญารัตน์ กิ่งก้า. **“ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านม่อนหินแก้ว ตำบลวังพร้าว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง”**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕.

กาญจนา บุญยังและคณะ. **“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในองค์การบริหารส่วนตำบล”**. รายงานวิจัย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๕๒.

จารุวรรณ บัวทุม. **“การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร”**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

ณัฐภาพร แสงสุวรรณ. **“ความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดเชียงใหม่”**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕.

ณัฐภูมิ บำรุงแจ่ม. **“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตของนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่”**. รายงานวิจัย. คณะเศรษฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.

ธนพงษ์ ปัญญากาญจน์. **“การนำข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน จปฐ. ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัดราชบุรี”**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑.

ธัญญารัตน์ นันตिका. **“บทบาทของผู้นำชุมชนต่อโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าไผ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่”**. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

## บรรณานุกรม (ต่อ)

- นภดล มหกรรมโกลา. “ระดับความคิดเห็นบุคลากรเทศบาลต่อการใช้กระบวนการพัฒนาชุมชนในการบริหารงานเทศบาล จังหวัดราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๗.
- นภดล จริยะกุล. “การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.
- บำรุง สุขพรรณ และบัว พลรัมย์. “กลยุทธ์ความสำเร็จในการเผยแพร่ธรรมะที่แฝงอยู่ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระสังฆาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. **รายงานวิจัย**. คณะนิเทศศาสตร์: มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๕๒.
- ประดิษฐ์ บอดี้จัน. “กระบวนการบริหารงานของคณะกรรมการการอาชีวศึกษากลุ่มภาคเหนือ”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๓๘.
- ปรัชญา เวสารัชช. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท”. **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๘.
- พรสวรรค์ เนลสันฮอดสัน. “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลปลาฝา อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด”. **สารนิพนธ์ปริญญาศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.
- พิมพ์ แสนมะโน. “บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยา: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.
- ยุทธพงศ์ สมร. “การพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านล่องใต้ ตำบลร่องอากาศ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.
- รัฐพงศ์ บุญญานวัตร. ผู้ช่วยศาสตราจารย์. “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร”. **รายงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๒.
- สมเด็จ ปินทะยา. “ทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารเทศบาล ตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘.
- สยมพร ปุณญาคม. “การบริหารจัดการที่ดี Good Governance กับหลักพุทธธรรมศาสนา”. **สารนิพนธ์นิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

## บรรณานุกรม (ต่อ)

- สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ. “ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖.
- สิริกร เอกธีรธรรม. “การพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติในสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสิงห์บุรี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๐.
- สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา. “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗.
- เสาวภา เดชาภิณธ์. “การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง: กรณีศึกษาชุมชนศรีวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔.
- อินทรา สุภาแสน. “บทบาทผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลป่าปง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”. **การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓.
- อุดมศักดิ์ วงศ์พันธ์. “ศักยภาพของชุมชนชนบทในเรื่องพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.

### (๓) วารสาร และบทความวิชาการ:

- ประสิทธิ์ ทองอุ่น. “เศรษฐกิจพอเพียงแนวพุทธศาสตร์”. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์**, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๐).
- สุเมธ ตันติเวชกุล. “การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ”. **นิตยสารเทศาภิบาล**, ฉบับที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๒.
- อำพน กิตติอำพน. “พระมหากษัตริย์คุณด้านสังคม: ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย”. **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช**. ฉบับที่ ๑๐ วันศุกร์ที่ ๓๐ พฤศจิกายน - วันพฤหัสบดีที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐.

### (๔) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเอกสารอื่นๆ

- พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ. อ้างอิงในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง...สู่การปฏิบัติ**.
- พระพะยอม กลฺยาโณ. **การบริหารเชิงพุทธในการบริหารธุรกิจแบบพุทธ**.
- ข้อมูลจากทะเบียนราษฎรองค์การบริหารเทศบาลตำบลโพนาวงค์อำเภอ อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ณ วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๑.

## บรรณานุกรม (ต่อ)

จันทรานี สงวนนาม. เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. ม.ท.ป. ๒๕๓๖.

พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์. อ้างอิงในสำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ.

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจพอเพียง. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๐.

.....แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๐.

สำนักงานเทศบาลตำบลโพธาราม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐.

สำนักงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนกรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย. คู่มือการดำเนินงานอาสาพัฒนารุ่นที่ ๖๕/ ๒. กรุงเทพมหานคร: กรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๕.

### (๕) สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ นางสาวปัทมา นุ่นประสิทธิ์. นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพธาราม, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

.....นายจ่านอง สกุงศรี. รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพธาราม, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

.....นายพีรเดช พิมพ์พรรค. รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโพธาราม, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

.....นายเจษฎา เกตุตระกูล. ปลัดเทศบาลตำบลโพธาราม, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

.....นางพัชรินทร์ ทองเอื้อ. พัฒนาการอำเภอสรรพยา, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

.....นายบุญเลิศ ปั่นไ้. นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

.....นายนพดล พรหมแก้ว. กำนันตำบลโพธาราม, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

.....นายเอกอมร มากละเอียด. หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลตำบลโพธาราม, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

.....นายอนันต์ ขำนาท. ข้าราชการบำนาญ, ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒.

.....นางธนวรรณ จารุโพธิ์. อาจารย์ประจำห้องเรียนวัดพิบูลทอง, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

.....พระครูวิสุทธิชัยกิจ ดร., เจ้าคณะอำเภอสรรพยา, ๑๙ มกราคม ๒๕๖๒.

.....พระครูชัยธรรมภรณ์ เจ้าคณะตำบลโพธาราม, เจ้าอาวาสวัดไผ่ล้อม, ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒.



## บรรณานุกรม (ต่อ)

### ๒. ภาษาอังกฤษ

#### (I) Books:

E.N. Chpman. **Supervisor Survival Kit**. Second edition. California: cience Research Associates Lnc., 1995.

Darin & Ireland. **Ernest Dale Management**. Theory and Practice, New York: McGraw - Hill Book co, 1972.

Simon, Smithburg & Thompson. **Public Administration**. 14<sup>th</sup> ed. New York: AlfredA. Knope, 1971,.

Dele Yoder. **Personnel Principles and Policies**. Fouth printing. Englewood Cliffs: New Jersey pretice – Hell. Inc, 1956.

SuthasupaPaiboon, **Territory and Rural Development in Thailand**. Republic of Singapore: Regionallnstitute of Higher Education, 1982.

#### (II) Report of the Research:

Heim. **How to Development the Small Farming Sector**. Bangkok: Departmmment of Communicaty Development Faculty of Social Administration Thmmasat University, 1986.

Chirayulsarangkun Na Ayuthaya. **His Majesty the King and the Royal Initiatives towards Balancing Thailand's Development**, Translated by SawaneeNivasabutr, DevawongseVaropakarn Institute of Foreign Affairs, Ministry of Foreign Affairs, n.d..

ภาคผนวก

## ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ



## บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.โทรสาร ๐๓๕-๒๕๔-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ว ๒๘๗

วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.รัฐพล เข็มใจมา

เนื่องด้วย พระนพพร ฉายา ญาณสมปนฺโน รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๐๑๒๐๕๐๐๒ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพนางคำออบ อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระนพพร ญาณสมปนฺโน  
โทร. ๐๘๕-๙๖๖๕๗๖๘

ตรวจแก้ ๗/๑๒/๖๓  
เรื่อง ๖๑๐๕/๒๘๗

ดร.รัฐพล เข็มใจมา

๕ ธ. ๖๓



## บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.โทรสาร ๐๙๕-๒๕๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๒๓๐๕.๒/ว ๒๘๗

วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.อนุวัต กระจังษ์

เนื่องด้วย พระนพพร ฉายา ญาณสมปนโน รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๐๑๒๐๕๐๐๒ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การบริหารการพัฒนาชุมชนชนบทหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพธารามคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเชื่อถือทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพจน์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

๐๙๖๖๐๕/๑๖

๑๙ ธ.ค. ๒๕๖๓

ผู้ประสานงาน : พระนพพร ญาณสมปนโน  
โทร. ๐๙๕-๖๑๖๘๖๖๖



## บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๔๔-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๒๘๗

วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ประเสริฐ อธิลา

เนื่องด้วย พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคุณหญิงกษมา วรวรรณ ติสสปัญญวงศ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ตรวจแล้ว

ดร.ประเสริฐ อธิลา

4 ธ.ค. 2561

ผู้ประสานงาน : พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

โทร. ๐๓๕-๒๔๔๔๖๓๖๓



## บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๕๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ว ๒๘๗

วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์

เนื่องด้วย พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคุณหญิงกษมา วรวรรณ ติสสภพ รองเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ดำเนินการศึกษาวิจัย เรื่อง "การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุวะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา  
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว  
โทร. ๐๘๕-๓๒๐๕๓๓๐๓

ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์  
อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา  
สาขาการจัดการเชิงบูรณาการ รัฐประศาสนศาสตร์



## บันทึกข้อความ

สำนักงาน ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๕๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ว ๒๘๗

วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.สุริยา รักษาเมือง

เนื่องด้วย พระนพพร ฉายา ญาณสมปนฺโน รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๐๑๒๐๕๐๐๒ นิสิตหลักสูตร  
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย  
เรื่อง "การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพธารามคำออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ทิจารย์แล้วเห็นว่าท่าน  
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ  
เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ  
พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตร  
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช  
วิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ  
มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

อ.ดร.สุริยา รักษาเมือง

๒ ธันวาคม ๒๕๖๑

ผู้ประสานงาน : พระนพพร ญาณสมปนฺโน

โทร. ๐๓๕-๒๕๖๕๙๖๐๓



ภาคผนวก ข

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ  
(Index of Item Objective Congruence :IOC) ของแบบสอบถาม  
เรื่อง การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก

อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

ผู้วิจัย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (ในหลวง)

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

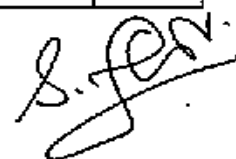
..... คณ.ดร. เกียรติศักดิ์ สอนกลิ่น  
๑๗-๑-๒๕๖๑

ที่	การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่าIOC	แปลผล
	ด้านความพอประมาณ								
๑.	เทศบาล มีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนและงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๒.	เทศบาล ได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพด้วยชื่อเสียงสุจริตและไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งที่มีกฎหมาย	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	๐.๘	ใช่ได้
๓.	เทศบาล ได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการเก็บออมรายได้ไว้ใช้ในยามจำเป็น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๔.	เทศบาล มีการบริหารจัดการให้คนในชุมชนตอบสนองและความอยากมีอยากได้สินค้าและการบริการอย่างพอเพียง	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	+๔	๐.๘	ใช่ได้
๕.	เทศบาล ได้มีการบริหารในการจัดการชุมชนโดยให้คนในชุมชนได้ มีการดำรงชีวิตด้วยปัจจัยสี่ให้พอดี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๖.	เทศบาล ได้ส่งเสริมพัฒนาด้านการเกษตรอินทรีย์ให้แก่ชุมชน โดยได้นำเอาหลักความพอประมาณมาใช้	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	๐.๘	ใช่ได้

ที่	การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพพยา จังหวัดชัยนาท	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	<b>ด้านความมีเหตุผล</b>								
๑.	เทศบาล เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลอย่างตรงไปตรงมา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๒.	เทศบาล ได้นำพาประชาชนในชุมชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มาพัฒนาชุมชนได้อย่างคุ้มค่า ประหยัดและได้คุณภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๓.	เทศบาล ได้ส่งเสริมการพัฒนาด้านประเพณีศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นมรดกของท้องถิ่น โดยยึดหลักความมีเหตุผล	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	๐.๘	ใช่ได้
๔.	เทศบาล ได้นำหลักความมีเหตุผลในการพิจารณาการจัดตั้งโครงการแต่ละโครงการ ขึ้นในชุมชนโดยได้คำนึงเหตุผล/คุ้มค่าและอย่างความจำเป็น	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	+๔	๐.๘	ใช่ได้
๕.	เทศบาล แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยใช้หลักประชาสังคม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๖.	เทศบาล ได้จัดประชุมและให้ประชาชนในชุมชนได้มีการปรึกษาและทบทวนร่วมกันอย่างรอบคอบก่อนลงมือปฏิบัติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
	<b>ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวเองที่ดี</b>								
๑.	เทศบาล ได้จัดให้มีการฝึกอบรมให้แก่บุคคลในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับงานที่ทันสมัยอยู่เสมอ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๒.	เทศบาล มีคณะผู้นำที่ดี มีคุณธรรมและการบริหารจัดการอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้



ที่	การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธารามอำเภอเมืองราชบุรีจังหวัดชัยนาท	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๓.	เทศบาล ได้จัดมีการประชุมร่วมกันกับประชาชนในชุมชนเพื่อหาทางรับมือและแนวทางในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงได้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๔.	เทศบาล จัดให้มีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้รู้จักพึ่งพาตนเองโดยต้องปลูกฝังในเรื่องความคิด ชยัน อดทน และอดออม เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๕.	เทศบาล ได้มีการจัดการการพัฒนาและส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๖.	เทศบาล มีการจัดส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักในการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชนในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
	<b>ด้านความรู้</b>								
๑.	เทศบาล ได้จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือจัดเวทีการเรียนรู้ในเรื่องหลักเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมมือจากทุกฝ่ายในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๒.	เทศบาล ได้มีการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาและนำไปใช้ประโยชน์ในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๓.	เทศบาล ได้นำหลักความรู้เข้ามาจัดทำแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๔.	เทศบาล ได้มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาและเสริมสร้างผลผลิตด้านต่างๆจากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม คู่ค้า ประหยัด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้



ที่	การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพธารามอำเภอท่ายางจังหวัดชัยนาท	ผู้เกี่ยวข้อง/คนที่					สรุปและแสดงผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๕.	เทศบาล ได้จัดส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการจักสาน และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๖.	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแก่คนในชุมชนเทศบาลสามารถเข้าให้การช่วยเหลือและแนะนำหรือให้คำปรึกษาและหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	๐.๘	ใช่ได้
<b>ด้านความมีคุณธรรม</b>									
๑.	เทศบาล ได้จัดทำแผนการบริหารการพัฒนาชุมชนอย่างชัดเจน และสามารถตรวจสอบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๒.	เทศบาล ส่งเสริมให้ชุมชนมี การลด ละ เลิก อบายมุข และการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยในการจัดงานประเพณีท้องถิ่นต่างๆ	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	๐.๘	ใช่ได้
๓.	เทศบาล ได้จัดให้มีการส่งเสริมประชาชนในชุมชนใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๔.	เทศบาล มีการบริหารจัดการการพัฒนาโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้
๕.	เทศบาล ได้ส่งเสริมการพัฒนา ศิลปะวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ควบคู่แก่การรักษาของชุมชน	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	+๔	๐.๘	ใช่ได้
๖.	เทศบาล ได้ส่งเสริมในการบริหารการพัฒนาประชาชนในชุมชนให้ยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินงาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๕	๑	ใช่ได้



ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out)

ที่ ศธ ๒๑๐๕.๒/๐๐๕



หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์  
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
 อาคารเรียนรวม โถงบี ชั้น 5 ห้อง B 504  
 เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย  
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170  
 โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203  
 Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203  
 Website : gps.mcu.ac.th  
 E-mail : gps@mcu.ac.th

๔ มกราคม ๒๕๖๒

ชื่อ	สมชาย
วันที่	๑๕ มี.ค. ๒๕๖๒
เวลา	๐๘.๔๐ น.

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม  
 เรียง นายนิรุจน์ มุขเลิศมวงค์ นายเทศมนตรีตำบลโพธาราม อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท  
 สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

เนื่องด้วย พระชนพร ฉายา ญาณสมปยุตฺโต รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๐๑๒๐๕๐๐๒ นิสิตหลักสูตร  
 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง  
 "การบริหารการพัฒนารัฐบาลท้องถิ่นศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพธาราม  
 อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรในสังกัดหน่วยงานของท่าน  
 จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อตรวจสอบ  
 ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร  
 มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จาก  
 ท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม  
 - เมื่อ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒

ขอแสดงความนับถือ

*(Signature)*  
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)  
 ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา  
 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระชนพร ญาณสมปยุตฺโต  
 โทร. ๐๘๕-๗๖๖๒๗๐๗

*(Signature)*  
*(Signature)*

*(Signature)*  
*(Signature)*

(นายพิจักรชัย ติเรกคุณอนันต์)  
 เจ้าหน้าที่งานธุรการ  
 1๕ มี.ค. ๒๕๖๒ ๐๙.๑๖

ภาคผนวก ง

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)





Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	129.10	54.438	.280	.839
a2	128.97	53.206	.406	.835
a3	129.10	50.921	.553	.829
a4	129.00	51.448	.571	.829
a5	128.90	56.714	-.021	.847
a6	128.87	53.154	.361	.836
b1	128.77	54.116	.293	.838
b2	128.83	51.937	.558	.830
b3	128.83	52.626	.381	.836
b4	128.93	52.547	.432	.834
b5	128.80	51.821	.516	.831
b6	129.17	52.626	.286	.841
c1	129.03	56.033	.065	.845
c2	128.83	55.247	.152	.842
c3	128.83	56.626	-.011	.847
c4	129.07	53.720	.319	.838
c5	128.90	52.783	.452	.833
c6	128.70	54.700	.272	.839
d1	128.80	57.407	-.105	.848
d2	128.80	52.166	.610	.830
d3	128.73	51.099	.612	.828
d4	128.87	52.740	.456	.833
d5	128.97	53.413	.380	.836
d6	129.30	51.597	.444	.833
e1	129.13	51.499	.553	.830
e2	129.00	55.517	.151	.842
e3	128.93	51.995	.634	.829
e4	128.73	53.651	.356	.836
e5	128.83	52.764	.521	.832
e6	128.90	54.231	.216	.841

*S. J. N.*

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

สำนักปลัดเทศบาล  
 กองคลัง  
 กองช่าง

*9 ม.ค. ๖๒*  
*9 ม.ค. ๖๒*



หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์  
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
 อาคารเรียนรวม โถงบี ชั้น 5 ห้อง B 504  
 เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย  
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170  
 โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203  
 Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203  
 Website : gps.mcu.ac.th  
 E-mail : gps@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๒

เทศบาลตำบลโพธิ์ตาก  
 เลขที่ 89/62  
 วันที่ 14.1.62  
 เวลา 9.574

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
 เรียน นางสาวปัทมา นุ่นประสิทธิ์ นายกเทศมนตรีตำบลโพธิ์ตากออก  
 สิ่งส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

สำนักปลัดเทศบาล  
 เลขที่ 58/๖๒  
 วันที่ 14.1.62  
 ผู้รับ ๙.๕๗๔

เนื่องด้วย พระบาท ทยา ญาณสมปยุตโน รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๙๒๐๕๐๐๒  
 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง  
 “การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ตาก  
 อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากประชาชนในตำบลของท่าน  
 จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย  
 ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง  
 กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ  
 เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้  
 จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล  
 - เพื่อโปรดทราบ  
 ทนายทนาย ขอดวงแก้วอินทร์น้อย  
 มูลนิธิฯ ไม่ประสงค์ให้เปิดเผยชื่อผู้วิจัย  
 ๒๐๖๖  
 ทนายทนาย อดิศักดิ์อินทร์  
 ๙/๑๓/๖๒  
 (นายบุญเลิศ ปิ่นไต้)  
 นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ  
 14 JAN 2562

ขอแสดงความนับถือ  
*ดร.สุพล สุขะพรหม*  
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุขะพรหม)  
 ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา  
 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์  
 15.1.62

ผู้ประสานงาน : พระบาท ทยาสมปยุตโน  
 โทร. ๐๓๕-๒๖๐๕๖๐๔  
 เรียน ปลัดเทศบาล  
 - เพื่อโปรดทราบ  
 - เพื่อดำเนินการ  
 ๙/๑๓/๖๒  
 (นางสงวีร์ นิ่มเนียม)  
 หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ รักษาการแทน  
 หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล 15 JAN 2562

*๙/๑๓/๖๒*  
*๙/๑๓/๖๒*

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ  
(Key Informants)

สำนักปลัดเทศบาล  
 กองคลัง  
 กองช่าง

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/๖๐๓๘

*KK  
สมร เกษมทรัพย์  
10/๑๖/๖2*



หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504  
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย  
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170  
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203  
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203  
Website : gpc.mcu.ac.th  
E-mail : gpc@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๒

ได้แนบคำขอร้องทางคำออก  
90/62  
เลขที่ 14 ๖๑ ๖  
วันที่ ๙.๑๒.๖๒  
เวลา

สำนักปลัดเทศบาล  
เลขที่ 59 / 62  
วันที่ 18 ม.ค. 62  
เวลา ๙.๕๘ น.

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นางสาวปีพมา นุ่มประสิทธิ์ นายกเทศมนตรีตำบลโพรงคำออก  
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระชนมพร ฉายา ญาณสมปนฺโน รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๖๐๒๖๐๑๖ นิสิตหลักสูตร  
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง  
"การบริหารการพัฒนาชุมชนชนบทหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพรงคำออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้านหลักสูตรดังกล่าว  
ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่  
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ  
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ  
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล  
- เพื่อโปรดทราบ  
- ทำความทราบ ขอความอนุเคราะห์ให้ผลิตเก็บข้อมูล

*วิจัยเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๑ ชุด*  
*นางสาวปีพมา นุ่มประสิทธิ์*  
*ศึกษาคณะศึกษาศาสตร์*  
*ศึกษาศาสตร์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*  
*๑๖/๑๒/๖๒*  
(นายบุญเลิศ ปิ่นไต้)  
นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ  
14 ก.ค. 2562

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สูยะพรหม)  
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา  
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

(นางอัญญา สันสุภาพงษ์)  
รองปลัดเทศบาลตำบลโพรงคำออก  
15/๑๑/๖2

ผู้ประสานงาน : พระชนมพร ญาณสมปนฺโน  
โทร. ๐๖๕-๗๑๖๖๕๖๖๕

เรียน ปลัดเทศบาล  
- เพื่อโปรดทราบ  
- เพื่อนำเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท

*นางสาวปีพมา นุ่มประสิทธิ์*  
*๑๖/๑๒/๖๒*  
(นางสาวปีพมา นุ่มประสิทธิ์)  
หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ ศึกษาราชการนท  
หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล  
15 ม.ค. 2562

*๑๖/๑๒/๖๒*  
*๑๖*  
*๑๖.๑๒.๖๒*

<input type="checkbox"/>	สำนักปลัดเทศบาล
<input type="checkbox"/>	กองคลัง
<input type="checkbox"/>	กองช่าง

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/๖๐๓๔



หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง 8 504  
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย  
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170  
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203  
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203  
Website : gpr.mcu.ac.th  
E-mail : gpr@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นายจ่านง สกุดรัง รองนายกเทศมนตรีตำบลโพนางคำออก  
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระนพพร ฉายา ญาณสมปยุตโต รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๐๒ นิสิตหลักสูตร  
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง  
“การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพนางคำออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่  
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ  
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ  
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ  
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

*ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม*

ศ.ดร. สุวิมล ศักดิ์รัง  
(จ่านง สกุดรัง)  
รองนายกเทศมนตรีตำบลโพนางคำออก

ขอแสดงความนับถือ

*ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม*

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)  
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา  
ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: พระนพพร ญาณสมปยุตโต  
โทร. ๐๘๔-๗๖๖๕๗๖๙

<input type="checkbox"/>	สำนักปลัดเลขาฯ
<input type="checkbox"/>	กองคลัง
<input type="checkbox"/>	กองช่าง

ที่ ศธ ๖๓๐๘.๖/๖๐๘๔



หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504  
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร  
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170  
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203  
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203  
Website : gps.mcu.ac.th  
E-mail : gps@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิติศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นายทิวเดช พิมพ์พรรค รองนายกเทศมนตรีตำบลโพธารามคำออก  
ถึงที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระชนพร ลาया ญาณสมปยุโน รหัสประจำตัวนิติ ๖๐๐๑๖๐๕๐๐๒ นิสิตหลักสูตร  
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง  
"การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพธารามคำออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่  
ขอความอนุเคราะห์ที่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิติศึกษาดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ  
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ  
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระชนพร ญาณสมปยุโน  
โทร. ๐๘๕-๙๖๖๙๙๘๔

ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

๖๖/๖/๖๖



<input checked="" type="checkbox"/>	สำนักงานปลัดเทศบาล ...
<input type="checkbox"/>	กองคลัง
<input type="checkbox"/>	กองช่าง

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ว๑๓๕



หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
อาคารเรียนรวม โถงบี ชั้น 5 ห้อง 8 504  
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอนิคมพัฒนา  
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170  
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203  
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203  
Website : gps.mcu.ac.th  
E-mail : gps@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นายเจษฎา เกตุตระกูล ปลัดเทศบาลตำบลโพธิ์งามคำออก  
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระนพพร ฉายาญาณสมปนฺโน รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๐๑๒๐๕๐๐๒ นิสิตหลักสูตร  
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง  
“การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพธิ์งามคำออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่  
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ  
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ  
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)  
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา  
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

(นายจิติพันธ์ อิ่มสมบูรณ์)

รองปลัดเทศบาลตำบลโพธิ์งามคำ  
รท. นิสิตเอกศษ.๒๕๖๑

ผู้ประสานงาน : พระนพพร ฉายาญาณสมปนฺโน  
โทร. ๐๘๕-๗๖๐๕๗๖๗

(นายเจษฎา เกตุตระกูล)  
ปลัดเทศบาล

ที่ ศร ๖๑๐๕.๖/ว๑๓๔



หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
อาคารเรียนรวม ใต้น้ำ ชั้น 5 ห้อง B 504  
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังษี  
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170  
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203  
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203  
Website : gps.mcu.ac.th  
E-mail : gps@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นางพัชรีนทร์ ทองเอื้อ พัฒนาการอำเภอสรรพยา  
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ มีสัถยคุณ  
รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง  
“การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพธาราม อำเภอ  
สรรพยา จังหวัดชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่  
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ  
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความ  
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

โทร. ๐๘๕-๖๖๕๖๖๖๖

(นางพัชรีนทร์ ทองเอื้อ)  
พัฒนาการอำเภอสรรพยา

<input checked="" type="checkbox"/>	สำนักปลัดเทศบาล
<input type="checkbox"/>	กองคลัง
<input type="checkbox"/>	กองช่าง

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ว๑๓๔



หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
อาคารเป็ยกรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง 8 504  
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย  
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170  
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203  
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203  
Website : gps.mcu.ac.th  
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นายบุญเลิศ ปิ่นไต้ นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ  
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

เนื่องด้วย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๑๐ แห่งประเทศไทย ทรงมีพระกรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้นำพระบรมฉายาลักษณ์ของพระองค์มาจัดทำเป็นรูปปั้น และตั้งชื่อพระบรมฉายาลักษณ์ว่า "พระบรมฉายาลักษณ์สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร" เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ประชาชนชาวไทย และเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ประเทศไทย

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)  
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา  
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร  
โทร. ๐๘๕-๗๖๖๕๗๖๔

(นายบุญเลิศ ปิ่นไต้)

นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ

ที่ ศบ ๖๑๐๕.๒/๑๐๓๕



หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์  
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย  
อาคารวิทยรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504  
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังษีไทร  
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170  
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203  
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203  
Website : gps.mcu.ac.th  
E-mail : gps@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นายพดล พรหมแก้ว คำนับตำบลโพธารามสาออก  
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระเทพพร ฉายา ญาณสมปยุตโน รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๐๒ นิสิตหลักสูตร  
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง  
"การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพธารามสาออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีคามจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่  
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ  
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย  
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ  
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พดล พรหมแก้ว)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา  
ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ผู้ประสานงาน : พระเทพพร ญาณสมปยุตโน  
โทร. ๐๓๕-๓๖๖๕๓๐๕

ที่ ศร ๖๓๐๕.๖/๑๐๓๙



หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
อาคารเรียนรวม โถงบี ชั้น 5 ห้อง B 504  
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังษีไทร  
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170  
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203  
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203  
Website : gps.mcu.ac.th  
E-mail : gps@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นายเอกอมร มากละเอียด หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลตำบลเจ้าท่าพระ อำเภอเมือง  
สิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

เนื่องด้วย พระนพพร ญาณสมปนฺโน รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๐๒ นิสิตหลักสูตร  
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง  
"การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพธิ์นางคำออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีคามจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่  
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ  
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ  
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)  
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา  
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระนพพร ญาณสมปนฺโน  
โทร. ๐๘๕-๗๖๖๕๗๙๙

*ส่งให้ นิสิต / เก็บข้อมูล  
๖/๑๒/๖๖  
(นายเอกอมร มากละเอียด)  
หัวหน้าสำนักปลัด อบต.โพธิ์นางคำ*

ที่ ศธ ๒๑๐๕.๒/วอ๓๔



หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
อาคารเรียนรวม ชั้น 5 ห้อง B 504  
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร  
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170  
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203  
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203  
Website : gps.mcu.ac.th  
E-mail : gps@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
เรียน นายอนันต์ ชำนาญ ข้าราชการบำนาญ  
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระนพพร ฉายา ญาณสมปนฺโน รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๑๑๒๐๕๐๐๒ นิสิตหลักสูตร  
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง  
"การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพธาราม ตำบล  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่  
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ  
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหา  
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ  
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระนพพร ญาณสมปนฺโน  
โทร. ๐๘๕-๗๖๖๕๖๙๙

ยื่นขอผลิตเก็บข้อมูล  
Ok  
(๑๑๑๑๑๑๑ ๑๑๑๑)  
ที่วธการนคตจว



## บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.โทรสาร ๐๓๕-๒๕๔-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๐๐๕

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุมัติเคราะห้อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางธนวรรณ จารุไพบูรณ์

เนื่องด้วย พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ อนุมัติให้มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรีรัมย์ ดำเนินการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาบริหารการพัฒนาระบบชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศไทยตามคำขอของ อำนวยการวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรีรัมย์ จังหวัดชัยนาท เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาตรีดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขออนุมัติเคราะห้อนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุตะพวง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

โทร. ๐๓๕-๒๕๔๐๐๐๐

ธนวรรณ จารุไพบูรณ์

(นางธนวรรณ จารุไพบูรณ์)

ที่ ศษ ๒๑๐๕.๒/๑๐๓๔



หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
อาคารเรียนรวม โชนบี่ ชั้น 5 ห้อง 8 504  
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอนิวยอร์ก  
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170  
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203  
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203  
Website : gps.mcu.ac.th  
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
นมัสการ พระครูวิสุทธิกิจ, คร. เจ้าคณะอำเภอสรรพยา  
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระนพพร ฉายา ญาณสมปยุโน รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๐๑๒๐๕๐๐๒ นิสิตหลักสูตร  
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง  
“การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพนางท่าออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการวิจัย  
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ  
วิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬ  
าลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และ  
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมส่งการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล ตูยะธรรม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระนพพร ญาณสมปยุโน  
โทร. ๐๘๕-๗๒๐๕๒๒๔



ที่ ศบ ๒๑๐๕.๒/๖๐๓๔



หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
อาคารเรียนรวม โถงบี ชั้น 5 ห้อง B 504  
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย  
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170  
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203  
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203  
Website : gpr.mcu.ac.th  
E-mail : gpr@mcu.ac.th

๙ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย  
นมัสการ พระครูชัยธรรมภรณ์ เจ้าคณะตำบลโพนางดำตก  
สิ่งทีส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

เนื่องด้วย พระเทพพร ญาณสมปนโน รหัสประจำตัวนิสิต ๒๐๐๕๒๐๕๑๐๒ นิสิตหลักสูตร  
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง  
"การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเขตเทศบาลตำบลโพนางดำออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่  
ขอความอนุเคราะห์ที่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ  
วิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬ  
าลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และ  
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธรรพม)  
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา  
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

(พระครูชัยธรรมภรณ์)  
เจ้าคณะตำบลโพนางดำตก.

ผู้ประสานงาน : พระเทพพร ญาณสมปนโน  
โทร. ๐๘๕-๙๖๖๕๓๐๔

ภาคผนวก ช

แบบสอบถาม



## แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง

การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

### คำชี้แจง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในทางการเสริมสร้างการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

ผลของการวิจัยจะแปลผลในภาพรวมผู้ทำวิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับและใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยนี้เท่านั้นจะไม่มีผลกระทบต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

**ตอนที่ ๑** แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

**ตอนที่ ๒** เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

**ตอนที่ ๓** แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

ผู้ทำวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดีจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

พระนพพร ญาณสมปนโน (แก้วคง)

นิสิตปริญญาโทหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน  หน้าข้อความตามสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ

- ชาย  หญิง

๒. อายุ

- ไม่เกิน ๒๐ ปี  ๒๑- ๓๐ปี  
 ๓๑- ๔๐ปี  ๔๑ - ๕๐ปี  
 ๕๑ - ๖๐ปี  ๖๑ปีขึ้นไป

๓. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด

- ประถมศึกษา  มัธยมศึกษาตอนต้น  
 มัธยมศึกษาตอนปลาย  อนุปริญญาตรีหรือเทียบเท่า  
 ปริญญาตรี  สูงกว่าปริญญาตรี

๔. อาชีพ

- เกษตรกร  ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย  
 รับจ้างทั่วไป  ข้าราชการ  
 รัฐวิสาหกิจ  อื่นๆระบุ.....

๕. รายได้/ต่อเดือน

- ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท  ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท  
 ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท  ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท  
 ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท  ๒๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงโดยกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในท้องถิ่นเทศบาลตำบลโพนางด้าออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
<b>ด้านความพอประมาณ</b>						
๑	เทศบาล มีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนและงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรร					
๒	เทศบาล ได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย					
๓	เทศบาล ได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการเก็บออมรายได้ไว้ใช้ในยามจำเป็น					
๔	เทศบาลมีการบริหารจัดการให้คนในชุมชนตอบสนองและความอยากมีอยากได้สินค้าและการบริการอย่างพอเพียง					
๕	เทศบาลมีการบริหารในการจัดการชุมชนโดยให้คนในชุมชนได้มีการดำรงชีวิตด้วยปัจจัยสี่ให้พอดี					
๖	เทศบาล ได้ส่งเสริมพัฒนาด้านการเกษตรอินทรีย์ให้แก่ชุมชน โดยได้นำเอาหลักความพอประมาณมาใช้					
<b>ด้านความมีเหตุผล</b>						
๑	เทศบาล เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลอย่างตรงไปตรงมา					
๒	เทศบาล ได้นำพาประชาชนในชุมชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มาพัฒนาชุมชนได้อย่างคุ้มค่าประหยัดและได้คุณภาพ					

ข้อ ที่	การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในท้องถิ่นเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๓	เทศบาล ได้ส่งเสริมการพัฒนาด้านประเพณีศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นมรดกของท้องถิ่น โดยยึดหลักความมีเหตุผล					
๔	เทศบาลได้นำหลักความมีเหตุผลในการพิจารณาการจัดตั้งโครงการแต่ละโครงการขึ้นในชุมชนโดยได้คำนึงถึงเหตุผล/ความคุ้มค่าและความจำเป็น					
๕	เทศบาล แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยใช้หลักประชาสังคม					
๖	เทศบาล ได้จัดประชุมและให้ประชาชนในชุมชนได้มีการปรึกษาและทบทวนร่วมกันอย่างรอบคอบก่อนลงมือปฏิบัติ					
<b>ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวเองที่ดี</b>						
๑	เทศบาลได้จัดให้มีการฝึกอบรมให้แก่บุคคลในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับงานที่ทันสมัยอยู่เสมอ					
๒	เทศบาลมีคณะผู้นำที่ดี มีคุณธรรม และการบริหารจัดการอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้					
๓	เทศบาลได้จัดให้มีการประชุมร่วมกันกับประชาชนในชุมชนเพื่อหาทางรับมือและแนวทางในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง					
๔	เทศบาลจัดให้มีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้รู้จักพึ่งพาตนเองโดยต้องปลูกฝังในเรื่องความคิด ชยัน อดทน และอดออมเพื่อความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนในชุมชน					
๕	เทศบาล ได้มีการจัดการการพัฒนาและส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด					
๖	เทศบาลมีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักในการรักษาสุขภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชนในชุมชน					
<b>ด้านความรู้</b>						
๑	เทศบาลได้จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือจัดเวทีการเรียนรู้ในเรื่องหลักเศรษฐกิจพอเพียง					
๒	เทศบาลได้มีการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาและนำไปใช้ประโยชน์ในชุมชน					

ข้อ ที่	การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในท้องถิ่นเทศบาลตำบลโปงนาช้าง อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๓	เทศบาลได้นำหลักความรอบรู้เข้ามาจัดทำแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น					
๔	เทศบาลได้มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาและเสริมสร้างผลผลิตด้านต่างๆจากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม คุ่มค่า ประหยัด					
๕	เทศบาล ได้จัดส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการจักสาน และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ					
๖	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแก่คนในชุมชนเทศบาลสามารถเข้าให้การช่วยเหลือและแนะนำหรือให้คำปรึกษาและหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้					
<b>ด้านความมีคุณธรรม</b>						
๑	เทศบาล ได้จัดทำแผนการบริหารการพัฒนาชุมชนอย่างชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้					
๒	เทศบาล ส่งเสริมให้ชุมชนมีการลด ละ เลิก อบายมุข และลดการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยในการจัดงานประเพณีท้องถิ่นต่างๆ					
๓	เทศบาล ได้จัดให้มีการส่งเสริมประชาชนในชุมชนใช้ชีวิตพอเพียงและสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต					
๔	เทศบาลมีการบริหารจัดการการพัฒนาโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรม					
๕	เทศบาล ได้ส่งเสริมการพัฒนาศีลปะวัณธรรมประเพณีอันดีงามควรค่าแก่การรักษาของชุมชน					
๖	เทศบาล ได้ส่งเสริมในการบริหารการพัฒนาประชาชนในชุมชนให้ยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินงาน					

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโปงนาช้าง อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

๑. ด้านความพอประมาณ

ปัญหา อุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

## ๒. ด้านความมีเหตุผล

ปัญหา อุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

## ๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ปัญหา อุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

## ๔. ด้านความรอบรู้

ปัญหา อุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

## ๕. ด้านความมีคุณธรรม

ปัญหา อุปสรรค.....

ข้อเสนอแนะ.....

-- ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม --



ภาคผนวก ซ

แบบสัมภาษณ์



แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย  
เรื่อง การบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง  
ของเขตเทศบาลตำบลโพนางคำออก  
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

.....

คำแนะนำ : แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยประเด็นการสัมภาษณ์ จำนวน ๒ ตอน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล.....  
อายุ.....ปี วุฒิการศึกษา.....อาชีพ.....  
ตำแหน่งงาน.....  
หน่วยงานที่สังกัด.....  
วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาล  
ตำบลโพนางคำออกอำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

๑. ด้านความพอประมาณ ท่านมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาชุมชน  
เศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท อย่างไร

.....  
.....  
.....

๒. ด้านความมีเหตุผล ท่านมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาตามหลักปรัชญา  
เศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เป็นอย่างไร

.....  
.....

๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ท่านมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เป็นอย่างไร

.....  
.....  
.....

๔. ด้านความความรอบรู้ ท่านมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เป็นอย่างไร

.....  
.....  
.....

๕. ด้านความมีคุณธรรม ท่านมีความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท เป็นอย่างไร

.....  
.....  
.....

หลักธรรมที่นำมาใช้ในการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาพอเพียงของเทศบาลตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

๑.ท่านมีแนวทางในการประยุกต์หลักอิทธิบาท ๔ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) เพื่อนำมาใช้ในการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาพอเพียง

.....  
.....  
.....

๒.ท่านมีแนวทางในการประยุกต์หลักอิทธิบาท ๔ ด้านวิริยะ (ความเพียรพยายาม) เพื่อนำมาใช้ในการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาพอเพียง

.....  
.....  
.....

๓.ท่านมีแนวทางในการประยุกต์หลักอิทธิบาท ๔ ด้านจิตตะ (ความคิดฝึกฝน) เพื่อนำมาใช้  
ในการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาพอเพียง

.....  
.....  
.....

๔.ท่านมีแนวทางในการประยุกต์หลักอิทธิบาท ๔ ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) เพื่อนำมาใช้  
ในการบริหารการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาพอเพียง

.....  
.....  
.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านในความกรุณาสำหรับการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

พระนพพร ญาณสมปนโน (แก้วคง)

นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์  
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย



### ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ ฉายา นามสกุล : พระนพพร ญาณสมปนโน (แก้วคง)
- วัน/เดือน/ปีเกิด : วันอังคาร ที่ ๕ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๙
- สถานที่เกิด : บ้านเลขที่ ๑๙๕ หมู่ที่ ๒ บ้านโพนางดำ ตำบลโพนางดำตก อำเภอสรรพยา  
จังหวัดชัยนาท
- การศึกษา : พุทธศาสตรบัณฑิต คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- อุปสมบท : พระนพพร ญาณสมปนโน (แก้วคง) เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๕  
ณ วัดไผ่ล้อม ตำบลโพนางดำออกอำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท
- เข้าศึกษา : เมื่อ พ.ศ.๒๕๖๐
- สำเร็จการศึกษา : เมื่อ พ.ศ.๒๕๖๒
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดไผ่ล้อม ตำบลโพนางดำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท
- ติดต่อ : โทร ๐๘๕-๗๒๖๕-๓๒๙